

ใบรับรองวิทยานิพนธ์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต(ธุรกิจศึกษา)

ปริญญา

ธุรกิจศึกษา

อาชีพศึกษา

สาขา

ภาควิชา

เรื่อง การศึกษาความคิดเห็นของครู ผู้บริหาร ในการบรรจุเนื้อหาเรื่องธุรกิจท้องถิ่นลงในหลักสูตรวิชานธุรกิจของโรงเรียนในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี

A Study of Local Teachers' and Executives' Opinions by Adding Local Business Curriculum in Schools of Ratchaburi Province

นามผู้วิจัย นางสาวปริญญาดา สะธรรมกิจ

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(อาจารย์นงลักษณ์ มโนาลัยเลว Ph.D.)

หัวหน้าภาควิชา

(รองศาสตราจารย์สุรชัย จิวเจริญสกุล, ศศ.ด.)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์รับรองแล้ว

(รองศาสตราจารย์กัญญา ชีระกุล, D.Agr.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ เดือน พ.ศ.

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

การศึกษาความคิดเห็นของครู ผู้บริหาร ในการบรรจุเนื้อหาเรื่องธุรกิจท้องถิ่นลงใน
หลักสูตรวิชางานธุรกิจ ของโรงเรียนในเขตพื้นที่ อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี

A Study of Local Teachers' and Executives' Opinions by Adding
Local Business Curriculum in Schools of Ratchaburi Province

โดย

นางสาวปริญญาดา สະธรรมกิจ

เสนอ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ธุรกิจศึกษา)

พ.ศ. 2553

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ปริญญาดา สະธรรมกิจ 2553: การศึกษาความคิดเห็นของครู ผู้บริหาร ในการบรรจุเนื้อหา เรื่องธุรกิจท้องถิ่นลงในหลักสูตรวิชางานธุรกิจ ของโรงเรียนในเขตพื้นที่ อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี ปรินญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ธุรกิจศึกษา) สาขาวิชาธุรกิจศึกษา ภาควิชาอาชีวศึกษา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: อาจารย์นงลักษณ์ มโนวัลย์เลา, Ph.D. 139 หน้า

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครู ผู้บริหาร ในการบรรจุ เนื้อหาเรื่องธุรกิจท้องถิ่นในด้านการเกษตร ปศุสัตว์ และอุตสาหกรรม ลงในวิชางานธุรกิจของ โรงเรียนในเขตพื้นที่ อ. เมือง จ. ราชบุรี

ประชากรที่ตอบแบบสอบถามในการวิจัยคือ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการศึกษานิเทศก์ ครูผู้สอนวิชางานธุรกิจ ของโรงเรียนในเขตพื้นที่ อ. เมือง จ.ราชบุรี รวมทั้งสิ้น 127 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และความคิดเห็นในการบรรจุเนื้อหาเรื่องธุรกิจท้องถิ่นลงในวิชางานธุรกิจ ทั้งในภาพรวมและรายด้าน จำนวน 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการเกษตร 2) ด้านปศุสัตว์ และ 3) ด้านอุตสาหกรรม จำนวน 30 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.93 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการศึกษาสรุปได้ว่า ระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นว่า การนำหลักสูตรท้องถิ่นบรรจุในวิชาธุรกิจศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$, S.D. = 0.43) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยด้านที่มีระดับคะแนนเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ด้านอุตสาหกรรม ($\bar{X} = 4.10$, S.D. = 0.50) รองลงมาได้แก่ ด้านปศุสัตว์ ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.53) และด้านเกษตรกรรม ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = 0.45) เมื่อพิจารณาผลการทดสอบสมมุติฐานเพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น พบว่าปัจจัยส่วนบุคคลตัวแปรภูมิภาค ตำแหน่งในปัจจุบัน ขนาดของโรงเรียนที่สังกัด ไม่มีผลกระทบต่อระดับความคิดเห็น ส่วนตัวแปรด้าน ครูและผู้บริหารในภาพรวมมีระดับความคิดเห็นไม่ต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีระดับความคิดเห็นต่อการบรรจุเนื้อหาธุรกิจท้องถิ่นต่างกันในการเกษตรเท่านั้น

Parinyada Sathumakit 2010: A Study of Local Teachers' and Executives' Opinions by Adding Local Business Curriculum in Schools of Ratchaburi Province. Master of Education (Business Education), Major Field: Business Education, Department of Vocational Education. Thesis Advisor: Miss Nongluck Manowalailao, Ph.D. 139 pages.

The objective of this research was to study the perspective of local teachers and local executives in Amphoe Mueang, Ratchaburi province regarding local business subjects: agriculture, livestock, and industrial.

There were 4 groups of research participants which were school directors, academic section, education supervisors, and business teachers in Ratchaburi province. The population were 127 persons. The instrument used to collect data was a questionnaire survey, using 5-point Likert scale. The reliability of questionnaire instrument was 0.93. The data analysis use in this study were frequency, percentage, mean standard deviation, and Analysis of Variance (ANOVA).

The result of the research indicated that there was an agreement in putting local business study. Participants agreed that the business courses should be included in Local Business subject ($\bar{X} = 4.01$, S.D. = 0.43) which were area of Industry ($\bar{X} = 4.10$, S.D. = 0.50), area of livestock ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.53) and area of agricultural ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = 0.45). Four hypothesis were constructed to correspond to the purpose of research study. The result showed that there was no statistically significant difference only in the level of agricultural.

Student's signature

Thesis Advisor's signature

กิตติกรรมประกาศ

ปริญญาฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยความเรียบร้อย เนื่องจากได้รับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อปริญญานิพนธ์ทุกขั้นตอนจากท่านอาจารย์ ดร.นงลักษณ์ มโนวัลย์เลา รวมทั้งยังสละเวลาในการให้คำปรึกษาและพิจารณาแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างดี เสมอมา นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้รับข้อเสนอแนะ ข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ในการทำปริญญานิพนธ์จากคณาจารย์ในสาขาธุรกิจศึกษาทุกท่าน

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คณาจารย์ภาควิชาอาชีวศึกษา สาขาวิชาธุรกิจศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้ และให้คำแนะนำ รวมถึงประสบการณ์ที่ดีตลอดระยะเวลาที่ผู้วิจัยได้ศึกษาได้ศึกษาในมหาวิทยาลัยแห่งนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ดร.วรรษยา ธรรมกิตติภพ อาจารย์กิตติมา ชื่นปิ่นเกลียว และคุณคะนิงนิจ อ่อนกุล ที่ได้ให้ความกรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ และให้คำแนะนำในการแก้ไขปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณอาจารย์จันทนา เกล้าเกษร สังกัดโรงเรียนสวนกุหลาบ นนทบุรีที่ให้ความรู้เรื่องการบรรจุหลักสูตรท้องถิ่นของจังหวัดนนทบุรีลงไปในวิชางานธุรกิจ และขอขอบพระคุณผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ครูผู้สอนวิชางานธุรกิจ โรงเรียนในเขตพื้นที่ อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรีทุกท่าน ที่ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลเป็นอย่างดี ทำให้ผู้วิจัยได้รับข้อมูลอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการทำวิจัยครั้งนี้ ส่งผลให้วิทยานิพนธ์ ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ท้ายที่สุดคุณงามความดี ความสำเร็จที่เกิดขึ้นในการทำวิจัยครั้งนี้ ขอมอบให้กับคุณพ่อ นรินทร์ และคุณแม่จุฑารัตน์ ธรรมกิจ ที่ให้ทั้งชีวิต ให้การศึกษา ตลอดจนคณาจารย์ทุกท่านที่ได้อบรมสั่งสอน ประสิทธิ์ประสาทวิทยาการความรู้ และปลูกฝังสิ่งที่ดีงามให้กับผู้วิจัย แต่หากมีข้อบกพร่องประการใด ผู้วิจัยขอน้อมรับด้วยความเคารพอย่างยิ่ง

ปริญญาดา ธรรมกิจ

พฤษภาคม 2553

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิจัยและข้อวิจารณ์	95
ผลการวิจัย	95
ข้อวิจารณ์	111
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	114
สรุปผลการวิจัย	114
ข้อเสนอแนะ	119
เอกสารและสิ่งอ้างอิง	121
ภาคผนวก	127
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ และหนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญ	128
ภาคผนวก ข แบบสอบถาม	133
ประวัติการศึกษาและการทำงาน	139

สารบัญญัตินาง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนประชากรและความหนาแน่นของประชากรจังหวัดราชบุรี ปี 2550	61
2	เปรียบเทียบการจ้างงาน กำลังแรงงาน ปี 2548-50	65
3	การจ้างงาน ปี 2550 แยกเป็นรายเดือน	66
4	แสดงจำนวนสถานประกอบการและลูกจ้างตามขนาดสถานประกอบการ ปี 2549 – 2550	67
5	พื้นที่ปลูก ผลผลิตรวม สินค้าเกษตรที่สำคัญของจังหวัด ปี 2550	68
6	สถิติการเลี้ยงสัตว์ จำแนกตามชนิด แยกเป็นรายอำเภอ ปี 2550	70
7	ประเภทและจำนวนฟาร์มเลี้ยงสัตว์ ปี 2550	71
8	จำนวนสัตว์ที่เลี้ยงส่งออกนอกเขตจังหวัด ปี 2549– 2550	71
9	ครุวเรือนและพื้นที่การผลิตด้านการประมง แยกเป็นรายอำเภอ ปี 2550	72
10	พื้นที่ ผลผลิต การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืด ปี 2549 -2550	73
11	ขนาดโรงงานอุตสาหกรรม และการได้รับการส่งเสริมการลงทุนแยกเป็นรายอำเภอ ปี 2549 – 2550	74
12	ประเภทอุตสาหกรรมและเงินลงทุน ปี 2549 และ 2550	75
13	แสดงจำนวนโรงงาน เงินลงทุน คนงาน แรงม้า ปี 2550	76

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
14	แสดงข้อมูลการทำเหมือง ปี 2549	77
15	แสดงจำนวนนิติบุคคลที่ยังคงอยู่ ถึง 31 ธันวาคม 2550	78
16	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามภูมิลำเนา	96
17	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามตำแหน่งในปัจจุบัน	96
18	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามประสบการณ์ในการสอน	97
19	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามขนาดของโรงเรียน	97
20	ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบรรจุเนื้อหาธุรกิจท้องถิ่นลงในหลักสูตรวิชา งานธุรกิจของโรงเรียนในเขตพื้นที่อำเภอเมืองจังหวัดราชบุรีเป็นรายด้าน และในภาพรวม	98
21	ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบรรจุเนื้อหาธุรกิจท้องถิ่นลงในหลักสูตร วิชางานธุรกิจของโรงเรียนในเขตพื้นที่อำเภอเมืองจังหวัดราชบุรี ในด้านเกษตรกรรม	99
22	ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบรรจุเนื้อหาธุรกิจท้องถิ่นลงในหลักสูตร วิชางานธุรกิจของโรงเรียนในเขตพื้นที่อำเภอเมืองจังหวัดราชบุรี ในด้านปศุสัตว์	101

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
23	ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบรรจุเนื้อหาธุรกิจท้องถิ่นในหลักสูตร วิชางานธุรกิจของโรงเรียนในเขตพื้นที่อำเภอเมืองจังหวัดราชบุรี ในด้านอุตสาหกรรม	104
24	ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นต่อการบรรจุหลัก สูตรท้องถิ่นในวิชาธุรกิจศึกษาของครูผู้สอนและผู้บริหารระหว่างกลุ่มที่มี ภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดราชบุรีและไม่ได้มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดราชบุรี เป็นรายด้านและในภาพรวม	107
25	ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นต่อการบรรจุหลักสูตร ท้องถิ่นในวิชางานธุรกิจของครูผู้สอนและผู้บริหารที่มีตำแหน่งในปัจจุบัน ต่างกันเป็นรายด้านและในภาพรวม	108
26	ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นต่อการบรรจุหลักสูตร ท้องถิ่นในวิชาธุรกิจศึกษาของครูผู้สอนและผู้บริหารที่มีประสบการณ์ ในการสอนต่างกันเป็นรายด้านและในภาพรวม	109
27	ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นต่อการบรรจุ หลักสูตรท้องถิ่นในวิชาธุรกิจศึกษาของครูผู้สอน และผู้บริหารที่สังกัด โรงเรียนต่างกันเป็นรายด้านและในภาพรวม	110

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	กรอบแนวคิดการวิจัย	7
2	ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสูตรแกนกลางกับหลักสูตรท้องถิ่น	35
3	สายการควบคุมและประสานงานหลักสูตรท้องถิ่น	36
4	วิธีการและขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น	44
5	ขั้นตอนการขออนุมัติและการอนุมัติหลักสูตรท้องถิ่น (สำหรับส่วนภูมิภาค)	47
6	ขั้นตอนการขออนุมัติและการอนุมัติหลักสูตรท้องถิ่น (สำหรับส่วนกลาง)	48
7	แผนภูมิการจ้างงาน ปี 2550	64

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

การศึกษานับเป็นกระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เป็นการถ่ายทอดวัฒนธรรมเป็นการสร้างภูมิปัญญาในสังคม เป็นการวางรากฐาน และเป็นเครื่องมือในการพัฒนาการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของประเทศ เนื่องจากการศึกษาเป็นกระบวนการที่ช่วยให้คนได้พัฒนาตนเองในด้านต่างๆ ตั้งแต่การวางรากฐานพัฒนาการของชีวิตนับแต่แรกเกิด การพัฒนาศักยภาพ และขีดความสามารถด้านต่าง ๆ ที่จะดำรงชีวิต และประกอบอาชีพได้อย่างมีความสุข รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง รวมเป็นพลังสร้างสรรค์การพัฒนาประเทศให้ยั่งยืนได้ (สำนักงานคณะกรรมการศึกษาแห่งชาติ, ม.ป.ป.: 2)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาไว้ในมาตรา 81 ดังนี้ “รัฐต้องจัดการศึกษาอบรม และสนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษาอบรมให้เกิดความรู้ คู่คุณธรรม จัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ ปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม เสริมสร้างความรู้ และปลูกจิตสำนึกให้ถูกต้องเกี่ยวกับการเมือง การปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สนับสนุนการศึกษา ค้นคว้าวิจัยในศิลปวิทยาการต่างๆ เร่งรัดพัฒนาวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาประเทศ พัฒนาวิชาชีพครูและเสริมสร้างภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ วัฒนธรรมของชาติ” และมาตรา 81 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ส่งผลให้มีการกำหนดกฎหมายการศึกษา เรียกว่าพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เพื่อเป็นแนวทางการบริหาร และการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 กฎหมายการศึกษานี้ มีทั้งหมด 9 หมวด เฉพาะหมวด 4 ว่าด้วยการจัดการศึกษา มาตรา 27 ระบุว่า “ให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองดีของชาติ การดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพ ตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อ ให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตร ตามวัตถุประสงค์ ในวาระหนึ่ง ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับปัญหาชุมชน และสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีในชุมชน

สังคม และประเทศชาติ” แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 – 2549) ที่มุ่งการพัฒนาที่เข้มแข็ง และมีคุณภาพใน 3 ด้าน คือ ด้านสังคมคุณภาพ สังคมแห่งภูมิปัญญา และการเรียนรู้ สังคมสมานฉันท์ และเอื้ออาทรต่อกัน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2544) จะเห็นว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 – 2549) มีจุดมุ่งหมายร่วมกันที่จะพัฒนาบุคคลให้เต็มศักยภาพ มีทักษะด้านวิชาการ วิชาชีพ แสวงหา และเรียนรู้อย่างมีความสุข จากสังคมแห่งการเรียนรู้ มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อการพัฒนาตนเอง ชุมชน สังคม และประเทศชาติให้มั่นคง ยั่งยืนบนพื้นฐานทางวัฒนธรรมไทย อีกทั้งการพัฒนาการศึกษา โดยเฉพาะการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับผู้เรียนและท้องถิ่น โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานทุกขั้นตอน ทั้งนี้เพื่อให้หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมา มีความสอดคล้องเหมาะสมกับผู้เรียน และท้องถิ่นมากที่สุด

กระทรวงศึกษาธิการ โดยอาศัยอำนาจตามความในบทเฉพาะกาล มาตรา 74 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 จึงเห็นสมควรให้มีหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 โดยยึดหลักความมีเอกภาพด้านนโยบาย และมีความหลากหลายในทางปฏิบัติ กล่าวคือ เป็นหลักสูตรแกนกลางที่มีโครงสร้างหลักสูตรที่มีความยืดหยุ่น กำหนดจุดมุ่งหมายซึ่งถือว่าเป็นมาตรฐานการเรียนรู้ ในภาพรวม 12 ปี โดยกำหนดสาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ แต่ละกลุ่มมาตรฐานการเรียนรู้เป็นช่วงชั้น ช่วงชั้นละ 3 ปี จัดเฉพาะส่วนที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาคุณภาพชีวิต ความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองดีของชาติ การดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพ ตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อ ให้สถานศึกษาจัดทำสาระในรายละเอียดเป็นรายปี หรือรายภาค ให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาในชุมชน สังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณสมบัติอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ รวมถึงจัดให้สอดคล้องกับความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียน แต่ละกลุ่มเป้าหมาย (กรมวิชาการ, 2544: 2)

นอกจากนี้ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติได้กำหนดให้มีการจัดทำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ การดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ ตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อ และให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานจัดทำสาระของหลักสูตร ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาในชุมชน และสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ดังกล่าว กำหนดให้มีการศึกษาภาคบังคับ จำนวน 9 ปี (หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2544) และในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 ได้กล่าวถึงความสำคัญของการบริหารและการจัด

การศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในมาตรา 41 มีความว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่งหรือทุกระดับตามความพร้อม ความเหมาะสม และความต้องการภายในท้องถิ่น และในมาตรา 42 มีความว่า ให้กระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้สามารถจัดการศึกษาสอดคล้องกับนโยบายและได้มาตรฐานการศึกษา รวมทั้งการเสนอแนะ การจัดสรรงบประมาณอุดหนุนการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, 2552)

นักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี ในปัจจุบันยังประสบปัญหาภาวะการว่างงานมากมาย แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ปริญญาโท แต่ยังมีผู้ที่ตกงานอยู่ อาจจะเป็นที่ผู้ติการศึกษาไม่สอดคล้องกับอาชีพในท้องถิ่น หรือเหตุผลใดก็ตาม ปัญหาที่เกิดขึ้นจึงทำให้เกิดโครงการต้นกล้าอาชีพโดยสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี โครงการฝึกอบรมอาชีพและสร้างงานให้แก่ผู้ว่างงาน ผู้กำลังจะถูกเลิกจ้างงาน และนักศึกษา จบใหม่ในระดับปริญญาตรีจำนวน 500,000 คน เพื่อลดปัญหาการว่างงานอันเนื่องมาจากภาวะวิกฤติเศรษฐกิจหดตัว อีกทั้งเป็นการสนับสนุนการสร้างอาชีพอิสระ เพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจระดับฐานรากในชุมชน จังหวัดราชบุรีในส่วนของสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานภาค 4 ราชบุรี ได้ดำเนินการเปิดฝึกอบรม ให้กับผู้ตกงานว่างงาน ตามโครงการต้นกล้าอาชีพ รุ่น 6 เพื่อพัฒนาศักยภาพภาพ และเพิ่ม โอกาสในการประกอบอาชีพในอนาคต จำนวน 7 สาขา ดังนี้ การประกอบอาชีพช่างเครื่องยนต์ ช่างซ่อมอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ ชุรกิจจนวนคและสปา การประกอบอาชีพด้านอาหารไทย ช่างเสริมสวย ด้านตัดเย็บเสื้อผ้า หรือการปักจักร (กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน, 2552)

ในปัจจุบันเป็นที่ประจักษ์แล้วว่า ชุมชนท้องถิ่นต่าง ๆ ในประเทศไทยมีนักปราชญ์และภูมิปัญญาท้องถิ่นจำนวนมาก ที่สามารถปรับปรุงภูมิปัญญาดั้งเดิมกับวิทยาการสมัยใหม่ให้สามารถดำรงตน และดำเนินชีวิตอยู่ได้ด้วยความสะดวกสบายตามอัตภาพท่ามกลางสภาพเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมแบบใหม่ในปัจจุบัน ขณะที่มิชชาบ้านชนบทและชุมชนอีกเป็นจำนวนมากเช่นกัน ที่ประสบกับปัญหาการดำรงชีพ เดินทางเข้าไปขายแรงงานในกรุงเทพมหานคร จนต้องเผชิญกับความยากลำบาก ทุกข์ยากในสังคมเมือง ทั้งภาระการดูแลลูกๆ ที่กำลังอยู่ในวัยเรียนให้เป็นภาระของ ปู่ ย่า ตา ยาย ซึ่งเด็ก ๆ เหล่านี้เมื่อถึงวัยต้องเข้าเรียนตามเกณฑ์บังคับของรัฐบาล ก็ต้องเข้าเรียนเมื่อพ้นการศึกษาภาคบังคับ ก็เดินทางจากหมู่บ้านเจริญรอยตามพ่อแม่ หรือญาติๆ ที่เคยทิ้งถิ่นฐานบ้านเกิดไปขายแรงงานในเมืองใหญ่หรือประสบอุบัติเหตุจากงานที่ทำ ร่างกายพิการหรือล้มตายโดยไม่ได้รับการดูแลจากนายจ้างและบางรายพลังพลาตกระทำผิดกฎหมายร้ายแรงต่างแดนโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ถึงขั้นถูกพิพากษาลงโทษจำคุกหรือประหารชีวิต

ราชบุรีเป็นจังหวัดที่อุดมสมบูรณ์จังหวัดหนึ่งในประเทศไทย เป็นจังหวัดที่มีผลิตภัณฑ์ จังหวัดตามราคาประจำปี เป็นอันดับ 1 ของภาคตะวันตก (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2550) เนื่องจากราชบุรีนั้นเป็นจังหวัดที่มีธุรกิจที่มีชื่อเสียงมากมาย หลายประเภท ได้แก่ ด้านการเกษตร เช่น มันสำปะหลัง สับปะรด ด้านการทำปศุสัตว์ เช่น โคนม โคเนื้อ ไก่ เป็ด ด้านอุตสาหกรรม เช่น โอ่งมังกร การทอผ้า เป็นต้น การที่สังคมหันมาสนใจ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ถือได้ว่าเป็นทิศทางที่ดีสำหรับการจัดการศึกษาในยุคสมัยนี้ ด้วยภูมิปัญญานั้น มิได้เป็นเพียงทักษะในการประกอบอาชีพเพียงอย่างเดียว แต่เป็นความสัมพันธ์ทั้งทักษะในการ ดำรงชีวิตและอุดมการณ์ โรงเรียนควรเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ของชุมชนด้วย มิใช่เพียงสอนเด็ก อย่างเดียว นั่นคือ โรงเรียนต้องเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมท้องถิ่น

ค่านิยมของคนจังหวัดราชบุรีส่วนหนึ่งมีการส่งบุตรหลานได้เรียนต่อในระดับประกาศนียบัตร วิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ระดับปริญญาตรีต่อไป เพื่อที่จะมีรายได้และอาชีพที่มั่นคงเป็นหลักแหล่ง ขณะเดียวกันบางส่วนไม่ได้มีการส่งบุตรหลานให้เรียนต่อในระดับที่สูงขึ้น ซึ่งทำให้เมื่อพ้นสภาพ จากการศึกษาภาคบังคับ จึงไม่มีอาชีพเพื่อที่จะหารายได้สำหรับเลี้ยงดูตนเองและจุนเจือครอบครัว บางรายหลงผิดก็ยึดอาชีพในทางที่ผิดกฎหมาย เช่น ค้ายาบ้า ลักขโมยของ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม มีคนอีกส่วนหนึ่งซึ่งยังคงรักษาภูมิปัญญาท้องถิ่นบ้านเกิดซึ่งบุคคลเหล่านี้ต้องการที่จะเชิดชูภูมิปัญญาท้องถิ่นตนเอง ประารถนาที่จะ สืบทอดวิถีชีวิตและภูมิปัญญาท้องถิ่นของตนเอง

แนวทางหนึ่งซึ่งเป็นการส่งเสริมแนวทางการสืบทอดวิถีชีวิตและภูมิปัญญาท้องถิ่นต่างๆ ที่มีอยู่ในจังหวัดราชบุรีคือ การบรรจุหลักสูตรภูมิปัญญาท้องถิ่นต่างๆ ให้ผู้เรียนได้มีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถลงมือปฏิบัติสืบต่อเป็นอาชีพได้ในภายภาคหน้า ซึ่งในวิซางานธุรกิจของ โรงเรียนยังไม่ได้บรรจุหลักสูตรท้องถิ่นไว้ และอยากให้เด็กนักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ ธุรกิจเด่น ๆ ในจังหวัดที่ตนเองอาศัยอยู่ ซึ่งมีความสำคัญต่อจังหวัดและยังส่งผลทำให้พัฒนาไปถึง ระดับชาติด้วย เมื่อนักเรียนทราบข้อมูลธุรกิจเด่น ๆ หรือพาณิชย์ของจังหวัดราชบุรีซึ่งเป็นจังหวัดที่ ตนเองอาศัยอยู่ อาจจะทำให้นักเรียนที่ได้เรียนรู้นั้น นำความรู้ที่ได้ไปเป็นแนวทางประกอบอาชีพที่ บ้านเกิดของตน หรือไปพัฒนาธุรกิจ หรืออุตสาหกรรม เกษตรกรรม ฯลฯ ที่ตนเองถนัดต่อไปใน ภายภาคหน้า

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน เกี่ยวกับการบรรจุเนื้อหาธุรกิจท้องถิ่นในหลักสูตรวิชางานธุรกิจของโรงเรียนในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการบรรจุเนื้อหาธุรกิจท้องถิ่นในหลักสูตรวิชางานธุรกิจของโรงเรียนในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี จำแนกตามภูมิลำเนา ตำแหน่งในปัจจุบัน ประสบการณ์ในการสอน และขนาดโรงเรียนที่สังกัด

สมมติฐานการวิจัย

ความคิดเห็นที่มีต่อการบรรจุเนื้อหาธุรกิจท้องถิ่นของครูผู้สอนและผู้บริหารการศึกษาลงในหลักสูตรวิชางานธุรกิจของโรงเรียนในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี มีความแตกต่างกันตามตัวแปร ภูมิลำเนา ตำแหน่งในปัจจุบัน ประสบการณ์ในการสอน และขนาดของโรงเรียนที่สังกัด

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อเป็นแนวทางให้กับครูผู้สอนนำไปจัดทำหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมสำหรับชุมชน
2. เพื่อเป็นแนวทางให้กับครูผู้สอนและผู้บริหารการศึกษา ตลอดจนผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง สามารถนำผลงานวิจัยมาใช้สำหรับเป็นแนวทางในการสร้างหลักสูตรท้องถิ่น และพัฒนาเนื้อหารายวิชางานธุรกิจให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมหรือท้องถิ่นมากขึ้น
3. เพื่อให้นักเรียนได้มีพื้นฐานความรู้ ทักษะเกี่ยวกับอาชีพท้องถิ่นของจังหวัด และเปลี่ยนทัศนคติได้กลับมาพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง จากการทำงานในกรุงเทพมหานคร

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ผู้วิจัยศึกษาได้แก่ ผู้บริหารการศึกษา และครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตอนต้นจำนวน 25 โรงเรียน ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองจังหวัดราชบุรี ที่บรรจุหลักสูตรวิชางานธุรกิจ ซึ่งแบ่งออกเป็น ผู้บริหารการศึกษาจำนวน 57 คน และครูผู้สอนวิชางานธุรกิจ จำนวน 70 คน โดยการวิจัยในครั้งนี้ศึกษาจากประชากรทั้งหมด

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อการบรรจุเนื้อหาเรื่องธุรกิจท้องถิ่นของ จังหวัดราชบุรี ลงไปในหลักสูตรวิชางานธุรกิจทางด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ด้านการเกษตร ได้แก่ การปลูกข้าวและการปลูกพืชเศรษฐกิจต่างๆ เช่น อ้อย โรงงาน มันสำปะหลัง สับปะรด และข้าวโพดสำหรับเลี้ยงสัตว์ ตลอดจนการทำสวนผลไม้ต่างๆ เช่น มะพร้าว องุ่น และตะมุค เป็นต้น
2. ด้านการทำปศุสัตว์ ได้แก่ การเลี้ยงสุกร ไก่ เป็ด โคเนื้อ และโคนม เป็นต้น
3. ด้านอุตสาหกรรม ได้แก่ อุตสาหกรรมเครื่องเคลือบดินเผา การทอผ้า อุตสาหกรรม ประกอบตัวถังรถยนต์โดยสาร และรถบรรทุก เป็นต้น

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ศึกษาจากเอกสาร บทความ แนวคิด หลักการ ทฤษฎี ตลอดจนผลงานการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในแนวคิดและแนวกว้าง มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ทรรศนะเกี่ยวกับการศึกษาโดยใช้หลักสูตรท้องถิ่นในลักษณะแตกต่างกัน ทั้งนี้ผู้ศึกษาได้กำหนดกรอบแนวคิดที่กำหนดตัวแปรอิสระและตัวแปรตามได้ภาพที่ 1 ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

นิยามศัพท์

ธุรกิจท้องถิ่น หมายถึง ธุรกิจที่เด่นๆ เป็นเอกลักษณ์ และทำรายได้หลักให้กับจังหวัดราชบุรี ได้แก่ 1) การเกษตร มีการทำนาข้าวในที่ราบลุ่มแม่น้ำแม่กลอง มีการปลูกพืชไร่นานิตต่างๆ เช่น อ้อย โรงงาน มันสำปะหลัง สับปะรด ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และมีการทำสวนผลไม้หลายชนิด เช่น มะพร้าว มะม่วง ฝรั่งและละมุด 2) การทำปศุสัตว์ที่สำคัญ คือ ไก่ สุกร เป็ด โคเนื้อและโคนม นอกจากนี้ยังมีการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดในบางท้องที่ 3) อุตสาหกรรม คือ อุตสาหกรรมเครื่องเคลือบดินเผา การทอผ้า ประกอบตัวถังรถยนต์ โดยสาร และรถบรรทุก เป็นต้น

งานธุรกิจ หมายถึง สาระการเรียนรู้ที่กำหนดอยู่ในหลักสูตร กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ซึ่งเป็นงานที่เกี่ยวกับการจัดการด้านเศรษฐกิจของครอบครัว การเป็นผู้บริโภคที่ฉลาด เนื้อหารายวิชาจะเกี่ยวข้องกับธุรกิจประจำวัน งานสำนักงาน การเงินและบัญชี การขาย และการจัดการ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ในการทำวิจัยนี้

ผู้วิจัยหมายความว่า วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี จะพบในโรงเรียนที่ใช้วิธีสอนแบบบูรณาการ ซึ่งโรงเรียนจะใช้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี แทนวิชางานธุรกิจ

หลักสูตรท้องถิ่น หมายถึง หลักสูตรที่กำหนดให้ผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้เรียนรู้เนื้อหาที่เกี่ยวกับท้องถิ่นที่ตนอาศัยอยู่ในด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ประเพณีและวัฒนธรรม ตลอดจนอาชีพและภูมิปัญญาท้องถิ่นทั้งในด้านทฤษฎีและปฏิบัติในห้องเรียนและนอกห้องเรียน เนื่องจากสภาพสังคมและเศรษฐกิจในแต่ละท้องถิ่นมีความแตกต่างกัน

ผู้บริหารการศึกษา หมายถึง ศึกษาพิเศษของจังหวัดราชบุรี ผู้อำนวยการ และผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ

ขนาดของโรงเรียน หมายถึง ขนาดของโรงเรียนที่แบ่งตามขนาดเล็ก กลาง ใหญ่ ซึ่งแบ่งตามจำนวนนักเรียน ตามข้อมูลของสถิติข้อมูลของ สพฐ. ปีพ.ศ. 2551 และข้อมูลการจำแนกขนาดของโรงเรียนที่ผู้วิจัยได้ศึกษาจากวิทยานิพนธ์ หัวข้อ Technology Proficiency of Business Educators ของผู้วิจัย Sothana Srichai ปีค.ศ. 2001

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

การวิจัยเรื่อง การศึกษาความคิดเห็นของครู ผู้บริหารระดับท้องถิ่นในการบรรจุเนื้อหาเรื่อง
ธุรกิจท้องถิ่นลงในหลักสูตรวิชางานธุรกิจ ของโรงเรียนในเขตพื้นที่ อ.เมือง จ.ราชบุรี ครั้งนี้ มุ่ง
ศึกษาการใช้หลักสูตรธุรกิจท้องถิ่น จังหวัดราชบุรี ของโรงเรียนในเขตพื้นที่ อ.เมือง จ.ราชบุรี
ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร หนังสือ ทฤษฎี หลักการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตร
2. แนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตรท้องถิ่น
3. ข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น
4. แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างความร่วมมือและความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
5. บริบทเกี่ยวกับจังหวัดราชบุรี
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 6.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

แนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตร

หลักสูตรที่จะกล่าวถึงต่อไปนี้ ประกอบด้วย ความหมายของหลักสูตร ความสำคัญของ
หลักสูตร องค์ประกอบของหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช
2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) แต่ละหัวข้อมียละเอียดดังนี้

ความหมายของหลักสูตร

คำว่า “หลักสูตร” มาจากภาษาอังกฤษว่า Curriculum ซึ่งเป็นคำ ที่มาจากภาษาละตินว่า
Curren หมายถึง ทางวิ่งหรือลู่วิ่ง คำว่าหลักสูตร จึงอาจมีความหมายรวมถึง ประสบการณ์ ความ
ตั้งใจหรือทัศนคติของผู้พูด และผู้เขียน ดังที่นักการศึกษาได้กล่าวไว้ดังนี้

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539: 3) กล่าวว่า ความหมายของหลักสูตรที่มีผู้กล่าวถึง และใช้กันมากมี 5 ประการคือ หลักสูตรคือรายวิชาหรือเนื้อหาวิชาที่สอน หลักสูตรคือจุดหมายที่ผู้เรียนพึงบรรลุ หลักสูตรคือแผนจัดโอกาสการเรียนรู้ รวมถึงการสร้างประสบการณ์ของผู้เรียน และหลักสูตรยังรวมถึงกิจกรรมทางการศึกษา

อมรา เล็กเริงสินธุ์ (2540: 7) กล่าวว่า หลักสูตรคือ เอกสารที่บรรจุแผนงาน หรือ โครงการ และเนื้อหากิจกรรมต่างๆ ที่จัดให้แก่ผู้เรียน เพื่อพัฒนาผู้เรียน ทั้งในด้านความรู้ ทักษะและพฤติกรรมต่างๆ อันพึงปรารถนาของสังคมนั้นๆ จะต้องมียุทธศาสตร์ประกอบที่สมบูรณ์ คือ มีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน มีการกำหนดเนื้อหาสาระ ประสบการณ์ที่มีคุณค่าต่อผู้เรียน มีแนวทางการดำเนินงานที่เป็นระเบียบแบบแผน มีการนำแผนงาน และโครงการนั้น ไปปฏิบัติในสถาบันการศึกษาทำให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม จนสามารถวัดประเมินผลการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนได้

ธำรง บัวศรี (2542: 3) กล่าวว่า หลักสูตร หมายถึง รายวิชาหรือเนื้อหาที่กำหนดไว้ให้ผู้เรียนได้เรียน

ศรินทิพย์ ภู่อาลี (2542: 22) กล่าวว่า หลักสูตร คือ แผนซึ่งได้ออกแบบจัดทำขึ้นเพื่อแสดงถึงจุดหมาย การจัดเนื้อหาสาระกิจกรรม และมวลประสบการณ์ ในแต่ละโปรแกรมการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนมีพัฒนาการในด้านต่างๆ ตามจุดหมายที่กำหนดไว้

นิรมล ศตวุฒิ (2543: 12) กล่าวว่า ความหมายของหลักสูตรมีความหมาย 3 แนวทางใหญ่ๆ คือ หลักสูตร หมายถึง รายวิชาที่จัดไว้ให้ผู้เรียนได้เรียน หลักสูตร หมายถึง ประสบการณ์ทั้งหมดที่จัดให้แก่ผู้เรียน และหลักสูตร หมายถึง ผลของปฏิกิริยาตอบสนองซึ่งกันและกัน ระหว่างแผนการศึกษาและนักเรียน

Tanner (1980: 43) กล่าวว่า หลักสูตร คือ การสร้างความรู้ และประสบการณ์จากการพัฒนาอย่างมีระบบภายใต้ความดูแลของสถาบัน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถเพิ่มความรู้ หรือประสบการณ์

จากความหมายของหลักสูตรที่นักการศึกษาหลายท่านให้ไว้ อาจจำแนกความหมายของหลักสูตรออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่กล่าวถึงเอกสารที่กำหนดแผนงาน โครงการ และเนื้อหา

ที่จัดให้กับผู้เรียน และกลุ่มที่กล่าวถึงมวลประสบการณ์ที่จัดให้แก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุ จุดประสงค์ที่วางไว้

ความสำคัญของหลักสูตร

จากนิยามความหมายของหลักสูตรที่ได้กล่าวมาแล้วนี้ ถึงแม้ว่าจะมีผู้ให้ความหมายใน ลักษณะต่าง ๆ กัน แต่สาระสำคัญของหลักสูตรได้มีนักการศึกษาให้ความสำคัญของหลักสูตรดังนี้

อังกา บุญช่วย (2537: 17-18) กล่าวว่า หลักสูตรเป็นเอกสารของทางราชการ หรือเป็น บัญญัติของทางรัฐบาล เพื่อให้บุคคลที่ทำหน้าที่ เกี่ยวกับการศึกษาปฏิบัติไม่ว่าจะเป็น สถาบันการศึกษาของรัฐ หรือของเอกชน ดังนี้

หลักสูตรครูเปรียบเสมือน “คำสั่ง” หรือ “ข้อบังคับ” ของทางราชการชนิดหนึ่งนั่นเอง เป็นเกณฑ์มาตรฐานทางการศึกษา เพื่อควบคุมการเรียนการสอน ในสถาบันการศึกษาในระดับต่างๆ รวมทั้งเป็นเกณฑ์มาตรฐานอย่างหนึ่ง ในการที่จะจัดสรรงบประมาณ บุคลากร อาคารสถานที่ และวัสดุอุปกรณ์ทางการศึกษาของรัฐบาล ให้แก่โรงเรียน เป็นแนวการดำเนินงาน ของนักบริหาร การศึกษาที่จะต้องอำนวยการ ควบคุมดูแล และติดตามประเมินผล ให้เป็นไปตามนโยบายการจัด การศึกษาของรัฐบาล เป็นแผนการปฏิบัติงาน หรือเครื่องชี้แนวทางในการปฏิบัติงานของครู เพราะ หลักสูตรจะเสนอแนะ จุดมุ่งหมาย การจัดกิจกรรม การเรียนการสอน และการประเมินผลการเรียน การสอนซึ่งครูควรจะต้องปฏิบัติอย่างจริงจัง เป็นเครื่องมือของรัฐในอันที่จะพัฒนาคน และพัฒนา กำลังคน ซึ่งจะเป็ตัวจักรสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ตามแผนของรัฐบาล เป็นเครื่องชี้ถึงความสำเร็จของชาติ เพราะการศึกษาเป็นการพัฒนาคน ถ้าประเทศชาติใดมีหลักสูตร ที่เหมาะสมทันสมัย และมีประสิทธิภาพ ที่จะทำให้นักในประเทศของตนมีคุณภาพ

พิสมัย ถิระแก้ว (2538: 6-7) กล่าวถึง ความสำคัญของหลักสูตร ดังนี้

1. หลักสูตรเป็นแผนปฏิบัติงาน หรือเครื่องชี้แนวทางปฏิบัติงานของครู เพราะหลักสูตร จะกำหนดจุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการประเมินผลไว้เป็น แนวทาง

2. หลักสูตรเป็นข้อกำหนดแผนการเรียนการสอน อันเป็นส่วนรวมของประเทศ เพื่อนำไปสู่ความมุ่งหมายตามแผนการศึกษาชาติ
3. หลักสูตรเป็นเอกสารทางราชการ เป็นบัญญัติของรัฐบาล เพื่อให้บุคคลที่ทำงานเกี่ยวข้องกับการศึกษาปฏิบัติตาม
4. หลักสูตรเป็นเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา เพื่อควบคุมการเรียนการสอน ในสถาบันการศึกษาในระดับต่างๆ และยังเป็นเกณฑ์มาตรฐานอย่างหนึ่งในการจัดสรรงบประมาณ บุคลากรอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ ฯลฯ ของการศึกษาของรัฐให้แก่สถานศึกษาด้วย
5. หลักสูตรเป็นแผนการดำเนินงานของผู้บริหารการศึกษาที่จะอำนวยความสะดวกและควบคุมดูแล ติดตามผลให้เป็นไปตามนโยบายการจัดการศึกษาของรัฐบาลด้วย
6. หลักสูตรจะกำหนดแนวทางในการส่งเสริมความเจริญงอกงาม และพัฒนาการของเด็กตามจุดหมายของการศึกษา
7. หลักสูตรจะกำหนดลักษณะและรูปร่างของสังคมในอนาคตได้ว่าจะเป็นไปในรูปแบบใด
8. หลักสูตรจะกำหนดแนวทางให้ความรู้ ทักษะ ความสามารถ ความประพฤติที่จะเป็นประโยชน์ต่อสังคม อันเป็นการพัฒนากำลัง ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่ได้ผล
9. หลักสูตรจะเป็นสิ่งบ่งชี้ถึงความเจริญของประเทศ เพราะการศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาตน ประเทศใดจัดการศึกษาโดยมีหลักสูตรที่เหมาะสม ทันสมัย มีประสิทธิภาพ ทันต่อเหตุการณ์ และการเปลี่ยนแปลง ย่อมได้กำลังคนที่มีประสิทธิภาพสูง

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539: 11) กล่าวว่า หลักสูตร เป็นเครื่องมือในการแปลจุดมุ่งหมาย และนโยบายการศึกษาของชาติ สู่การปฏิบัติในสถาบันการศึกษาในระดับต่างๆ หลักสูตรจะเป็นเสมือนหางเสือ ที่จะคอยกำหนดทิศทางให้การเรียนการสอน เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ หลักสูตรเป็นเครื่องชี้นำ ทางในการจัดความรู้ และประสบการณ์แก่ผู้เรียน ซึ่งครูจะต้องปฏิบัติตาม เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่จุดหมายเดียวกัน หลักสูตรจึงเป็นหัวใจ

สำคัญของการศึกษา และเป็นเครื่องชี้ความเจริญของชาติ ถ้าประเทศใดมีหลักสูตรที่เหมาะสม ทันสมัย และมีประสิทธิภาพคนในประเทศนั้นก็ย่อมมีความรู้ และศักยภาพในการพัฒนาประเทศได้อย่างเต็มที่

สรุปความสำคัญของหลักสูตรได้ว่า หลักสูตรเป็นหัวใจของการศึกษาของประเทศ ซึ่งเสมือนหางเสือที่คอยกำหนดทิศทางให้การจัดการเรียนการสอนให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่มีเกณฑ์มาตรฐานทางการศึกษา เป็นแผนในการดำเนินงานตามแผนการปฏิบัติงานของ โรงเรียนที่จะเป็นเครื่องชี้นำแนวทางในการปฏิบัติงานของครู หรือเครื่องชี้ถึงความเจริญของประเทศชาติต่อการพัฒนาประเทศได้เป็นอย่างดี

องค์ประกอบของหลักสูตร

มีนักวิชาการ กล่าวถึง องค์ประกอบของหลักสูตร ไว้ดังนี้

อุทัย บุญประเสริฐ (2538: 87-88) กล่าวว่า ในตัวหลักสูตรแต่ละหลักสูตร ประกอบไปด้วย ส่วนที่สำคัญๆ 4 องค์ประกอบที่คือ หลักการ จุดหมาย โครงสร้าง และแนวดำเนินการ

ธีรารัง บัวศรี (2542: 8-9) กล่าวว่า องค์ประกอบของหลักสูตร ประกอบด้วย

1. เป้าประสงค์และนโยบายการศึกษา หมายถึง สิ่งที่รัฐบาลต้องการตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในเรื่องที่เกี่ยวกับการศึกษา
2. จุดหมายของหลักสูตร หมายถึง ผลส่วนรวมที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียนหลังจากเรียนจบหลักสูตรไปแล้ว
3. รูปแบบและโครงสร้างหลักสูตร หมายถึง ลักษณะและแผนผังที่แสดงการแจกแจงวิชา หรือกลุ่มวิชา หรือกลุ่มประสบการณ์
4. จุดประสงค์ของวิชา หมายถึง ผลที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียนหลังจากที่ได้เรียนวิชานั้นไปแล้ว

5. เนื้อหา หมายถึง สิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ทักษะและความสามารถที่ต้องการให้มี รวมทั้งประสบการณ์ที่ต้องการให้ได้รับ

6. จุดประสงค์ของการเรียนรู้ หมายถึง สิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ได้มีทักษะและความสามารถ หลังจากที่ได้เรียนรู้เนื้อหาที่กำหนดไว้

7. ยุทธศาสตร์การเรียนการสอน หมายถึง วิธีจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมและมีหลักเกณฑ์ เพื่อให้บรรลุผลตามจุดประสงค์ของการเรียนรู้

8. การประเมินผล หมายถึง การประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอนและหลักสูตร

9. วัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน หมายถึง เอกสารสิ่งพิมพ์ แผ่นฟิล์ม แถบวีดิทัศน์ ฯลฯ และวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ รวมทั้งอุปกรณ์โสตทัศนศึกษา เทคโนโลยีการศึกษาและอื่นๆ ที่ช่วยส่งเสริมคุณภาพและประสิทธิภาพการเรียนการสอน

กรมวิชาการ (2542: 7) กล่าวว่า องค์ประกอบของหลักสูตร ประกอบด้วย

1. หลักการ คือ ทิศทาง หรือแนวทาง ในการจัดการศึกษาแต่ละระดับ
2. จุดหมาย คือ ความประสงค์ หรือข้อความต้องการทางการศึกษา ที่จะมุ่งไปสู่หลักการของหลักสูตร
3. โครงสร้าง คือ ข้อกำหนดว่ากลุ่มวิชาหรือรายวิชาใดในหลักสูตรเป็นวิชาบังคับวิชาใดเป็นวิชาเลือก และวิชาใดเป็นวิชาเลือกเสรี และเป็นสัดส่วนเท่าใด เพื่อให้สอดคล้องกับจุดหมายที่กำหนดไว้
4. จุดประสงค์การเรียนรู้ คือ จุดประสงค์ทางการศึกษา สำหรับในการใช้ประโยชน์ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และตรวจสอบผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

5. เนื้อหาของรายวิชา คือ ประสบการณ์ต่างๆ ทั้งทางตรง และทางอ้อม ซึ่งกำหนดไว้สำหรับรายวิชานั้นๆ อันจะช่วยให้บรรลุถึงจุดประสงค์ของการเรียนรู้ที่วางไว้

6. สื่อการสอน คืออุปกรณ์ต่างๆ ที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจ มีทักษะและเจตคติตามที่ต้องการ ได้แก่ หนังสือ แผนภูมิ เอกสาร รูปภาพ สไลด์ เทป และเครื่องมือต่างๆ

7. วิธีสอน คือ วิธีการทุกรูปแบบที่กำหนดให้เกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ทั้งในด้านความรู้ ทักษะ เจตคติ และการปฏิบัติตน

8. การประเมินผล คือ การประเมิน เพื่อปรับปรุงการเรียน เพื่อการตัดสินผลการเรียนรู้ของนักเรียน จัดเป็นเครื่องมือสำคัญยิ่ง จะช่วยให้ครูได้ทราบระดับความเจริญงอกงามของเด็กแต่ละคนว่า มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นหรือลดลงอย่างไร ผู้เรียนได้เกิดมีความรู้ความเข้าใจมีทักษะเจตคติ และการปฏิบัติตามนัยจุดประสงค์การเรียนรู้เพียงใดหรือไม่

Taba (1962: 4) กล่าวว่า หลักสูตรประกอบด้วยองค์ 4 คือ

1. วัตถุประสงค์ทั่วไป และวัตถุประสงค์เฉพาะวิชา
2. เนื้อหา และจำนวนชั่วโมงสอนแต่ละวิชา
3. กระบวนการเรียนการสอน
4. โครงการประเมินผลการสอนตามหลักสูตร

สรุป องค์ประกอบของหลักสูตร ได้มีนักวิชาการได้ให้ความหมายแตกต่างกันออกไปตามทัศนะของแต่ละบุคคล หลักสูตรจะต้องมีองค์ประกอบ 4 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ ความมุ่งหมาย เนื้อหา การนำหลักสูตรไปใช้ และการประเมินผล

การนำหลักสูตรไปใช้

1. ความหมาย

การนำหลักสูตรไปใช้ นับว่ามีความสำคัญมากในกระบวนการพัฒนาหลักสูตรนักรศึกษา ได้ให้ความหมายของการนำหลักสูตรไปใช้ ดังนี้

พิสมัย ถิระแก้ว (2538: 114) กล่าวว่า การนำหลักสูตรไปใช้ หมายถึงการนำหลักสูตรไปใช้ปฏิบัติ เพื่อให้เกิดผลตามความมุ่งหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้ โดยการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตลอดจนการจัดปัจจัย และสิ่งแวดล้อม ภายในโรงเรียน เพื่อให้เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน

แรมสมร อยู่สถาพร (2540: 245) กล่าวว่า การนำหลักสูตรไปใช้ หมายถึงกระบวนการนำ หลักสูตรแม่บท หรือหลักสูตรใดหลักสูตรหนึ่ง ที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้ว ไปใช้ในโรงเรียน หรือสถาบัน

อมรา เล็กเริงสินธุ์ (2540: 140) กล่าวว่า การนำหลักสูตรไปใช้ หมายถึงการนำหลักสูตรจากภาคทฤษฎี ที่เขียนขึ้นไว้เป็นเอกสารรูปเล่มแล้วไปสู่ภาคปฏิบัติในโรงเรียน โดยปฏิบัติให้สอดคล้องสัมพันธ์กับภาคทฤษฎีที่กำหนดไว้ ซึ่งกิจกรรมหรืองานที่เกี่ยวข้องกับการนำหลักสูตรไปใช้ เป็นกิจกรรมที่สลับซับซ้อนกว้างขวางมาก และจะต้องเกี่ยวข้องกับบุคคลหลายฝ่ายทั้งผู้บริหาร โรงเรียน ครูผู้สอน ศึกษานิเทศก์ รวมทั้งผู้ปกครอง และชุมชน เพื่อให้การนำหลักสูตรไปใช้บรรลุถึงจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ผู้เกี่ยวข้องกับการนำหลักสูตรไปใช้ทุกฝ่ายจึงควรทราบถึงกิจกรรม หรืองานที่เกี่ยวข้องกับการนำ หลักสูตรไปใช้

Beauchamp (1981: 164) กล่าวว่า การนำหลักสูตรไปใช้ หมายถึง การนำหลักสูตรไปปฏิบัติ โดยประกอบไปด้วยกระบวนการที่สำคัญที่สุด คือการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน ให้ครูได้มีการพัฒนาการเรียนการสอน

สรุป การนำหลักสูตรไปใช้ หมายถึง การนำเอาหลักสูตรจากภาคทฤษฎีที่เป็นเอกสารไปสู่ภาคปฏิบัติในโรงเรียน ที่เป็นการเรียนการสอนในห้องเรียน และจะต้องเกี่ยวข้องกับบุคคลหลายฝ่ายทั้งผู้บริหาร ครูผู้สอน ศึกษานิเทศก์ และผู้ปกครอง

สารบัญ

หน้า

สารบัญตาราง	(3)
สารบัญภาพ	(6)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	5
สมมติฐานการวิจัย	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
ขอบเขตการวิจัย	6
กรอบแนวคิดการวิจัย	7
นิยามศัพท์	7
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	9
แนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตร	9
แนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตรท้องถิ่น	31
ข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตร	49
แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างความร่วมมือและความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน	57
บริบทเกี่ยวกับจังหวัดราชบุรี	60
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	79
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	91
ประชากร	91
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	91
การสร้างเครื่องมือ	92
การเก็บรวบรวมข้อมูล	93
การวิเคราะห์ข้อมูล	94

2. บทบาทบุคลากรในการใช้หลักสูตร

แรมสมร อยู่สถาพร (2540: 257) กล่าวว่า บทบาทของบุคลากร ในการนำหลักสูตร ไปใช้ ได้แก่ นักวิชาการ หรือผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตร คีษานีเทศก์ ผู้บริหารและครูผู้ปกครอง นักเรียน ชุมชน ดังนี้

1. นักวิชาการ หรือผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตร มีบทบาทในการให้ความรู้แก่ผู้บริหาร และครูเกี่ยวกับหลักสูตรที่ใช้ คณะวิทยากรที่ประกอบด้วย นักวิชาการ หรือผู้เชี่ยวชาญด้าน หลักสูตรนี้อาจจะเป็นผู้เชี่ยวชาญจากศูนย์พัฒนาหลักสูตร หรือคณาจารย์จากมหาวิทยาลัย
2. คีษานีเทศก์ เป็นผู้ที่ทำงานร่วมกับผู้บริหารอย่างใกล้ชิด ให้ความร่วมมือในด้านการให้ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร แก่คณะครูในโรงเรียน ตลอดจนให้คำแนะนำ ช่วยเหลือและ สนับสนุนในด้านการใช้หลักสูตรให้ได้ผลในทุกด้าน นอกจากนั้นยังมีบทบาทในด้านการจัดอบรม ประชุมเชิงปฏิบัติการ หรือจัดทำ เอกสารประกอบหลักสูตร
3. บทบาทของผู้บริหารในสถานศึกษามีดังต่อไปนี้
 - 3.1 จัดเตรียมหลักสูตรแม่บท และเอกสารประกอบหลักสูตรให้พร้อมก่อนเริ่มต้น การเรียนการสอน
 - 3.2 ตัดสินใจร่วมกับคณะกรรมการในการจัดชั้นเรียน
 - 3.3 จัดครูเข้าสอน
 - 3.4 การจัดนักเรียนเข้าเรียน
 - 3.5 การจัดตารางสอน
 - 3.6 การสนับสนุนด้านการสอน
 - 3.7 นิเทศการสอน

3.8 การประชาสัมพันธ์หลักสูตร

3.9 จัดอบรมให้ความรู้ และทักษะตามที่ครูต้องการ

3.10 สร้างขวัญและกำลังใจให้กับครู

4. บทบาทของครูผู้สอนในด้านการใช้หลักสูตร คือ

4.1 ครูจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจในหลักสูตรที่ตนจะใช้เป็นอย่างดี

4.2 มีความสามารถในการสอน รู้จักเลือกใช้เทคนิค และวิธีการสอนได้อย่างเหมาะสม

4.3 ศึกษาวิธีการวัดและประเมินผล

4.4 มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ในการจัดประสบการณ์เรียนรู้

4.5 เอาใจใส่ติดตามเด็กแต่ละคนอย่างใกล้ชิด

4.6 พัฒนาตนเองโดยการศึกษาหาความรู้

4.7 อุทิศเวลาให้กับการปฏิบัติหน้าที่

5. บทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนการสอนของนักเรียนคือ ช่วยดูแลสนับสนุนให้การเรียน และความประพฤติของนักเรียนเป็นไปตามเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

6. นักเรียนควรตระหนักในการเรียนของตนเอง

7. ชุมชนมีบทบาทในการส่งเสริมการเรียนการสอน

สรุป การนำหลักสูตรไปใช้ให้ได้ผล จะต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง นับตั้งแต่ นักวิชาการ หรือผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตร คณะผู้สร้างหลักสูตร ศึกษานิเทศก์ผู้บริหาร โรงเรียน ครู ผู้ปกครอง นักเรียน และชุมชน

3. งานที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร

กิจกรรมหรืองานที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร ได้มีนักพัฒนาหลักสูตร และนักการศึกษาได้เสนอแนะไว้ดัง นิรมล ศตวุฒิ (2543: 100) กล่าวว่า งานที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร ประกอบด้วย

1. งานวางแผนการใช้หลักสูตร

1.1 การประชาสัมพันธ์การนำ หลักสูตร ไปใช้ ทำความเข้าใจกับครู ผู้ปกครองและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

1.2 การเตรียมความพร้อมของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

1.3 การวางแผนงบประมาณสำหรับการใช้หลักสูตร

1.4 การเตรียมสื่อการเรียนการสอน และการบริการต่างๆ

1.5 การเตรียมเอกสารหลักสูตร คู่มือ หนังสือเรียน เอกสารเสริม

1.6 การเตรียมอาคารสถานที่

1.7 การวางแผนบริหารหลักสูตร

1.8 จัดประชุม หรืออบรมเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร

1.9 การวางแผนติดตามการใช้หลักสูตร

2. งานบริหารหลักสูตรและบริการ

2.1 การดำเนินการตามแผนการใช้หลักสูตร

2.2 การปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น และสภาพโรงเรียน

2.3 การจัดตารางสอน ตารางเรียน

2.4 การจัดครูเข้าสอน

2.5 การบริการวัสดุ และสื่อการเรียนการสอน

2.6 การจัดกิจกรรมส่งเสริมความพร้อมของผู้สอน

2.7 การเตรียมความพร้อมของผู้เรียน

3. งานสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร

3.1 การนิเทศการใช้หลักสูตร

3.2 การติดตามผล

3.3 การจัดศูนย์ส่งเสริม ให้คำแนะนำแก่ผู้ใช้หลักสูตร

สรุปงานที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร เป็นการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอนในชั้นเรียนด้วยการวางแผนการใช้หลักสูตร การบริหาร และบริการ สนับสนุน ส่งเสริมการใช้หลักสูตร

4. การนำหลักสูตรไปใช้ในโรงเรียน

กรมวิชาการ (2535: 34-52) ได้วางกรอบการใช้หลักสูตรไว้ 3 ด้าน ได้แก่ การเตรียมความพร้อม การบริหารหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน ดังนี้

ด้านการเตรียมความพร้อม โรงเรียนจะต้องดำเนินการจัดกิจกรรม ดังนี้

1. การประชาสัมพันธ์หลักสูตร

1.1 มีการวางแผนทางในการชี้แจงเกี่ยวกับหลักสูตรฉบับปรับปรุง ให้แก่นักเรียน ผู้ปกครอง และผู้ที่เกี่ยวข้องทราบอย่างมีขั้นตอน เช่น มอบหมายคณะกรรมการรับผิดชอบศึกษา เอกสารหลักสูตร กำหนดเป้าหมาย และวิธีการประชาสัมพันธ์ กำหนดปฏิทินการปฏิบัติงาน มอบหมายงานให้รับผิดชอบจัดทำ เอกสาร สื่ออุปกรณ์

1.2 มีการจัดกิจกรรมชี้แจงเกี่ยวกับหลักสูตร เช่น ประชุมคณะกรรมการดำเนินงาน จัดประชุม ผู้ปกครองและนักเรียน แจกเอกสารประกอบ การชี้แจงประชาสัมพันธ์เสียงตามสายออก เยี่ยมผู้ปกครอง เผยแพร่ผ่านสื่อสารมวลชนท้องถิ่น ชี้แจงผ่านที่ประชุมอำเภอ สภาตำบล สภาเขต

2. การประสานงานกับหน่วยงานภายนอก

จัดให้มีการประสานงานระหว่างโรงเรียนกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กรม วิชาการ กรมสามัญ โรงเรียนประถมศึกษา โรงเรียนสังกัดคณะกรรมการการศึกษาเอกชน สถาน ฝึกอาชีพ โรงเรียนสาธิตสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย โรงเรียนสาธิตสังกัดกรมฝึกหัดครู

3. การเตรียมความพร้อมด้านบุคลากร

3.1 มีการชี้แจงให้ครู และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา มีความรู้เกี่ยวกับ หลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผล การจัดทำ จุดประสงค์การเรียนรู้

3.2 จัดศึกษาด้วยตนเอง เช่น จัดเตรียมสื่อแนะนำหลักสูตร จัดมุมแนะนำหลักสูตร ให้ ความสะดวกในการบริการอย่างมีระบบ กระตุ้นให้เกิดการขีมือ แนะนำหลักสูตรไปศึกษา ด้วยตนเอง

3.3 มีการจัดสรรงานตามความต้องการล่วงหน้า และจัดบุคลากรให้เหมาะสม เพียงพอ

4. การจัดกระบวนการบริหาร

4.1 มีการแบ่งสายงานชัดเจน เช่น จัดทำแผนภูมิบริหารกำหนดบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบของแต่ละฝ่าย งานมอบหมายงานตามบทบาทหน้าที่ที่รับผิดชอบของแต่ละฝ่ายงาน

4.2 อำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ เช่น สำรวจความต้องการของแต่ละฝ่าย จัดทำแผนปฏิบัติงาน จัดอำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ เช่น ให้แต่ละฝ่ายปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการ

5. การจัดระบบข้อมูลพื้นฐาน

5.1 มีข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพความเป็นอยู่ ทรัพยากร เศรษฐกิจ อาชีพและความต้องการของท้องถิ่น

5.2 มีข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียน ทั้งด้านความถนัด และความสนใจ

6. สื่อ วัสดุ อุปกรณ์และเอกสารที่เกี่ยวข้อง

จัดเตรียมสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ และเอกสารอย่างเพียงพอเป็นปัจจุบัน และสอดคล้องกับความต้องการ เช่น สำรวจความต้องการใช้สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ และเอกสารต่างๆ วางแผนดำเนินการจัดหาจัดซื้อสื่อ

7. ความมั่นใจของคณะครู ผู้บริหารในสภาพความพร้อมของโรงเรียนต่อการใช้หลักสูตร มีผลการประเมินความมั่นใจของคณะครู ผู้บริหาร เกี่ยวกับความพร้อมที่จะใช้หลักสูตร

ด้านการบริหารหลักสูตร โรงเรียนจะต้องดำเนินการจัดกิจกรรม ดังนี้

1. การวางแผนงานทั่วไป

1.1 จัดให้มีข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพ และความต้องการของท้องถิ่น และความพร้อมของโรงเรียน

- 1.2 จัดให้มีการให้บุคลากรทุกฝ่าย มีส่วนร่วมในการวางแผนของโรงเรียน
- 1.3 จัดให้มีหลักสูตรแผนงาน เป็นลายลักษณ์อักษรอย่างชัดเจน
- 1.4 มีการประชุมชี้แจงบุคลากร ทั้งโรงเรียนรับทราบแผนงานของโรงเรียน
2. การจัดทำแผนงานด้านวิชาการ
 - 2.1 มีงานเลือกรายวิชาหลากหลายสนองความถนัด และความสนใจของผู้เรียน
 - 2.2 มีงานเลือกรายวิชาให้หลากหลาย สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น
 - 2.3 มีการจัดทำงานเลือกรายวิชาท้องถิ่น
 - 2.4 มีการจัดกิจกรรม ตามโครงสร้างหลักสูตร ที่หลากหลาย และสนองความต้องการของผู้เรียน
 - 2.5 มีการจัดกิจกรรม กระตุ้นให้นักเรียนสนใจ และเห็นประโยชน์ของการแนะแนว
 - 2.6 มีกิจกรรมกระตุ้นให้บุคลากรทุกฝ่ายร่วมมือกัน ในการจัดสอนซ่อมเสริม
 - 2.7 กระตุ้นให้ครูใช้กระบวนการเรียนการสอนตามแนวดำเนินการของหลักสูตร
 - 2.8 มีแผนงาน โครงการในการจัดหาจัดทำและใช้สื่ออำนวยความสะดวกด้านวิชาการ ให้ครูอ่านอย่างเหมาะสม
 - 2.9 มีแผนงาน โครงการส่งเสริมให้มีการสร้างเครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ประเภทต่างๆ ได้มาตรฐานตามจุดประสงค์ และมีจำนวนมากพอกับความต้องการของครู
 - 2.10 มีกิจกรรมหลักฐาน รายงานที่แสดงว่าครูร่วมกันพิจารณา และแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน

2.11 มีหลักฐานแสดงว่ามีระบบควบคุมการจัดทำทะเบียนเอกสาร และหลักฐาน
แสดงผลการเรียนให้ถูกต้อง และเป็นปัจจุบัน

3. การดำเนินงานตามแผน

3.1 มีการกำหนดรายงานผลการดำเนินงาน โครงการ/กิจกรรมต่างๆ ตามที่กำหนด
ไว้ในแผน

3.2 มีการสรุปผลการดำเนินงานเป็นระยะๆ

3.3 มีการพัฒนาบุคลากร ทั้งด้านวิชาการ และส่งเสริมขวัญ และกำลังใจ

3.4 มีการส่งเสริมให้ใช้ทรัพยากรท้องถิ่น เพื่อช่วยในการจัดการเรียนการสอน

4. การประเมินผลการดำเนินงาน

มีการสรุปผลการดำเนินงาน โครงการกิจกรรมของกลุ่ม เป้าหมายต่างๆ ตอนสิ้นปี
การศึกษา มีการใช้ผลของการดำเนินงานเพื่อวางแผนในปีต่อไป

ด้านการเรียนการสอน โรงเรียนจะต้องดำเนินการจัดกิจกรรม เพื่อให้หลักสูตรสัมฤทธิ์
ผลอย่างมีประสิทธิภาพ

1. การจัดและพัฒนาการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

1.1 กำหนดจุดประสงค์การเรียนการสอนที่เหมาะสมกับ จุดมุ่งหมายของ
หลักสูตร

1.2 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้เหมาะสมกับ จุดประสงค์ เนื้อหา
สภาพแวดล้อมและความสามารถของผู้เรียน

1.3 เลือกใช้ จัดหาหรือจัดทำสื่อการเรียนการสอน ได้เหมาะสมกับ จุดประสงค์
เนื้อหา สภาพแวดล้อม

1.4 มีการประเมินผลก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียน เพื่อพัฒนา
ความสามารถของผู้เรียน

1.5 มีการมอบหมายงานให้เหมาะสมกับจุดประสงค์ เนื้อหา เวลา และ
ความสามารถของผู้เรียน

2. การสอนเน้นทักษะกระบวนการ เพื่อให้ผู้เรียนแสดงออกทุกๆ ด้านทักษะ
กระบวนการ ดังกล่าว 9 ขั้นตอนนี้

2.1 เสนอกรณีตัวอย่างหรือสถานการณ์ตัวอย่าง ให้ผู้เรียนเข้าใจ และตระหนักใน
ปัญหา และความจำเป็นในเรื่องที่จะศึกษา

2.2 ชักถามผู้เรียนให้คิด วิเคราะห์ วิจัย

2.3 เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสวงหาทางเลือก ในการแก้ปัญหาอย่างหลากหลาย

2.4 ให้ผู้เรียนพิจารณาตัดสินใจทางเลือก ในการแก้ปัญหาที่เหมาะสม

2.5 ให้ผู้เรียนวางแผนทำงานของตนเองหรือของกลุ่ม

2.6 กระตุ้นให้ผู้เรียนปฏิบัติตามแผนด้วยความชื่นชม

2.7 ให้ผู้เรียนได้ประเมินการปฏิบัติงานเป็นระยะๆ

2.8 ให้ผู้เรียนปรับปรุงการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ

2.9 กระตุ้นให้ผู้เรียนประเมินความสำเร็จของผลงานเพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจ

3. การสอนเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

3.1 ให้ผู้เรียนได้เรียนตามความสนใจ ความถนัด ความสามารถ

3.2 ให้ผู้เรียนเป็นผู้กระทำกิจกรรม

3.3 ให้ผู้เรียนตัดสินใจด้วยตนเอง

3.4 ให้ผู้เรียนค้นพบด้วยตนเอง

4. การสอนเน้นกระบวนการกลุ่ม

4.1 ให้ผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่มในการกำหนดเป้าหมายของงาน กำหนดงานและลำดับ ขั้นตอนการปฏิบัติงาน

4.2 ชี้แนะให้ผู้เรียนแบ่งงานตามความสามารถของแต่ละคน โดยความเห็นชอบของกลุ่มเพื่อผลสำเร็จของงาน

4.3 ติดตามดูแลให้ผู้เรียนปฏิบัติตามหน้าที่ความรับผิดชอบ

4.4 แนะนำให้ผู้เรียนรับฟังการชี้แนะ และวิจารณ์จากผู้อื่น เพื่อปรับปรุงงาน

5. การสอนซ่อมเสริมเพื่อพัฒนาผู้เรียน

5.1 มีการตรวจสอบความรู้ของผู้เรียนเป็นระยะสั้น ๆ

5.2 มีการปรับปรุงข้อบกพร่องของผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ

5.3 มีการส่งเสริมความรู้และความสามารถของผู้เรียน

สรุป การนำหลักสูตรไปใช้ให้ได้ผล จะต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยโรงเรียนจะต้องมีการเตรียมความพร้อมในด้านต่าง ๆ มีการบริหารหลักสูตร โดยใช้ข้อมูล มีการจัดทำ แผนงาน การจัดการเรียนการสอน เพื่อให้บรรลุจุดประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ

หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) มีความคาดหวังให้ผู้เรียน คิดเป็นทำเป็น แก้ปัญหาเป็นและทำงานอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตให้พร้อมที่จะทำประโยชน์กับสังคมตามบทบาทหน้าที่ของตนในการนี้ จะต้องปลูกฝังให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะในด้านต่างๆดังต่อไปนี้

1. การพัฒนาตน ได้แก่ มีความรู้พื้นฐาน มีสุขภาพกายใจสมบูรณ์ แก้ปัญหาเป็น เสียสละ และมุ่งพัฒนา
2. การพัฒนาอาชีพ ได้แก่ การทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ รักการทำงาน และทำงานเป็น
3. การพัฒนาสังคม ได้แก่ การปฏิบัติหน้าที่ของตนต่อบ้าน ชุมชน ประเทศ และ โลก

หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ได้มีการปรับปรุงแต่เพียงบางส่วนที่เป็นรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เป็นกระบวนการ และยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มีรายละเอียดดังนี้

1. หลักการ หลักสูตรประถมศึกษา มีหลักการสำคัญดังนี้
 - 1.1 เป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อปวงชน
 - 1.2 เป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียน นำประสบการณ์ที่ได้รับจากการเรียน ไปใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิต
 - 1.3 เป็นการศึกษาที่มุ่งสร้างเอกภาพของชาติ โดยมีเป้าหมายหลักร่วมกัน แต่ให้ท้องถิ่นมีโอกาสพัฒนาหลักสูตรบางส่วนให้เหมาะสมกับสภาพ และความต้องการได้

2. จุดหมาย

การศึกษาระดับประถมศึกษา เป็นการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียน ให้สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิต ให้พร้อมที่จะทำประโยชน์ให้กับสังคมตามบทบาท และหน้าที่ของตนในฐานะพลเมืองดีตามระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข โดยให้ผู้เรียนมีความรู้ และทักษะในการดำรงชีวิต ทนต่อการเปลี่ยนแปลง มีสุขภาพสมบูรณ์ทั้งร่างกาย และจิตใจ ทำงานเป็น และครองชีวิตอย่างมีความสุข

ในการจัดการศึกษาตามหลักสูตรนี้ จะต้องมุ่งปลูกฝังให้ผู้เรียน มีคุณลักษณะดังต่อไปนี้

- 2.1 มีทักษะพื้นฐานในการเรียนรู้ ングสภาพอ่านออกเขียนได้ และคำนวณได้
- 2.2 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับตนเอง ธรรมชาติแวดล้อม และการเปลี่ยนแปลงของสังคม
- 2.3 สามารถปฏิบัติตนในการรักษาสุขภาพอนามัยของตนเอง และครอบครัว
- 2.4 สามารถวิเคราะห์สาเหตุ และเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเองและครอบครัวได้อย่างมีเหตุผล ด้วยทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์
- 2.5 มีความภูมิใจในความเป็นไทย มีนิสัยไม่เห็นแก่ตัว ไม่เอาเปรียบผู้อื่น และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข
- 2.6 มีนิสัยรักการอ่าน และใฝ่หาความรู้อยู่เสมอ
- 2.7 มีความรู้และทักษะพื้นฐานในการทำงาน มีนิสัยรักการทำงาน และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
- 2.8 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพ และการเปลี่ยนแปลงของสังคมในบ้านและชุมชน สามารถปฏิบัติตนตามบทบาท และหน้าที่ในฐานะสมาชิกที่ดีของสังคม บ้าน และชุมชน ตลอดจนอนุรักษ์ และพัฒนาสิ่งแวดล้อม ศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมในชุมชนรอบๆ บ้าน

3. โครงสร้าง

มวลประสบการณ์ ที่จัดให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้มี 5 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 กลุ่มทักษะที่เป็นเครื่องมือการเรียนรู้ ประกอบด้วย ภาษาไทยและคณิตศาสตร์

กลุ่มที่ 2 กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ว่าด้วยกระบวนการแก้ไขปัญหาของชีวิต และสังคม โดยเน้นทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เพื่อการดำรงอยู่ และการดำรงชีวิตที่ดี

กลุ่มที่ 3 กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ว่าด้วยกิจกรรมที่เกี่ยวกับการสร้างนิสัย ค่านิยม เจตคติ และพฤติกรรมเพื่อนำไปสู่การมีบุคลิกที่ดี

กลุ่มที่ 4 กลุ่มการทำงานพื้นฐานอาชีพ ว่าด้วยประสบการณ์ทั่วไปในการทำงาน และ ความรู้พื้นฐานในการประกอบอาชีพ

กลุ่มที่ 5 กลุ่มประสบการณ์พิเศษ ว่าด้วยกิจกรรมตามความสนใจของผู้เรียน สำหรับ กลุ่มประสบการณ์พิเศษ ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 – 6 โรงเรียนอาจเลือกจัดกิจกรรมเพื่อสร้างเสริม ความรู้ และทักษะในกลุ่มประสบการณ์ทั้ง 4 หรือเลือกจัดกิจกรรมอื่นๆตามความสนใจของผู้เรียน เช่น ภาษาอังกฤษเกี่ยวกับชีวิตประจำวัน ทั้งนี้อาจเลือกจัดหลาย ๆ กิจกรรมก็ได้

4. เวลาเรียน

ตลอดหลักสูตรประถมศึกษา ใช้เวลาเรียนประมาณ 6 ปี แต่ละปีการศึกษา ควรมีเวลาเรียน ไม่น้อยกว่า 40 สัปดาห์ ในหนึ่งสัปดาห์ ต้องมีเวลาเรียนไม่น้อยกว่า 25 ชั่วโมง หรือ 75 คาบ ซึ่ง กำหนดให้คาบละ 20 นาที ทั้งนี้เมื่อรวมแล้ว ต้องไม่น้อยกว่า 200 วัน และไม่ต่ำกว่า 1,000 ชั่วโมง และสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 – 6 นั้น ให้เพิ่มเวลาในการจัดกิจกรรมตามความสนใจของ ผู้เรียนในกลุ่มประสบการณ์พิเศษอีกไม่ต่ำกว่า 200 ชั่วโมง

5. แนวดำเนินการ

เพื่อให้การจัดการศึกษาตามหลักสูตรนี้ ประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายข้างต้นจึง กำหนดแนวดำเนินการไว้ดังนี้

5.1 จัดการเรียนการสอนให้ยืดหยุ่นตามเหตุการณ์ และสภาพท้องถิ่น โดยให้ท้องถิ่น พัฒนาหลักสูตร และสื่อการเรียนการสอน ในส่วนที่เกี่ยวกับท้องถิ่นตามความเหมาะสม

5.2 จัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ให้สอดคล้องกับความสนใจ และ สภาพชีวิตจริงของผู้เรียน และให้โอกาสเท่าเทียมกันในการพัฒนาตนเองตามความสามารถ

5.3 จัดการเรียนการสอนให้มีความสัมพันธ์ เชื่อมโยงหรือบูรณาการ ทั้งภายในกลุ่ม ประสพการณ์ และระหว่างกลุ่มประสพการณ์ให้มากที่สุด

5.4 จัดการเรียนการสอนโดยเน้นกระบวนการเรียนรู้ กระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล และสร้างสรรค์ และกระบวนการกลุ่ม

5.5 จัดการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริงให้มากที่สุด และเน้นให้เกิด ความคิดรวบยอดในกลุ่มประสพการณ์ต่างๆ

5.6 จัดให้มีการศึกษา ติดตาม และแก้ไขข้อบกพร่องของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

5.7 ให้สอดแทรกการอบรมด้านจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียน การสอน และกิจกรรมต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ

5.8 ในการเสริมสร้างค่านิยมที่ระบุไว้ในจุดหมาย ต้องปลูกฝังค่านิยมที่เป็นพื้นฐาน เช่น ขยัน ประหยัด อดทน มีวินัย รับผิดชอบ ฯลฯ

5.9 จัดสภาพแวดล้อม และสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และการปฏิบัติจริงของ ผู้เรียน

6. การวัดผล การประเมินผล และการติดตามผล

การวัดผล และการประเมินผล ตลอดจนการติดตามผล เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน และการจัดให้ผู้เรียนได้เรียน หรือเลื่อนชั้นระหว่างปีหรือปลายปี ตามความสามารถของผู้เรียน ให้เป็นหน้าที่ของผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอน ทดสอบเป็นระยะ และหรือทดสอบ เมื่อจบแต่ละบท ตามลักษณะการจัดประสบการณ์ และเนื้อหาวิชา ทั้งนี้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผลการเรียน

อนึ่งสำหรับกลุ่มประสบการณ์พิเศษ จะไม่นำมาเป็นเกณฑ์การตัดสินผลการเรียน แต่เป็นการวัดผลและประเมินผลเพื่อดูความก้าวหน้าจากการทำกิจกรรม (กรมวิชาการ, 2535: 1-4)

แนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตรท้องถิ่น

หลักสูตรท้องถิ่นที่จะกล่าวถึง ประกอบด้วย ความหมายของหลักสูตรท้องถิ่น ความสำคัญของหลักสูตรท้องถิ่น ลักษณะของหลักสูตรท้องถิ่น การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ลักษณะของการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น การขออนุมัติหลักสูตรท้องถิ่นแต่ละหัวข้อมีรายละเอียดดังนี้

ความหมายของหลักสูตรท้องถิ่น

นักวิชาการทางการศึกษา ให้ความหมายของหลักสูตรท้องถิ่นไว้ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2534: 67) กล่าวว่า หลักสูตรท้องถิ่น หมายถึง รายละเอียดเนื้อหาสาระ แผนการสอน สื่อการเรียนการสอน เอกสารความรู้หนังสือเสริมประสบการณ์ที่จัดทำขึ้นให้สอดคล้องเฉพาะท้องถิ่น ซึ่งมีความแตกต่างกัน เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เรื่องราวของตนเอง ชีวิตเศรษฐกิจ อาชีพ และสังคมอย่างลึกซึ้ง สามารถนำประสบการณ์มาพัฒนาความเป็นอยู่ในชีวิต อาชีพ และสังคมให้ดีขึ้น หลักสูตรท้องถิ่นจึงเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรแกนกลางหรือหลักสูตรแม่บท

รัตน์ะ บัวสนธ์ (2540: 160) กล่าวว่า หลักสูตรท้องถิ่น หมายถึง มวลประสบการณ์ความรู้ ใดๆ ก็ตามที่หน่วยงาน และบุคคลในท้องถิ่นร่วมกันจัดทำขึ้นเป็นเอกสาร หลักสูตรเพื่อนำไป ถ่ายทอดให้กับผู้เรียนในท้องถิ่นนั้นๆ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541: 8) กล่าวว่า หลักสูตรท้องถิ่น หมายถึง หลักสูตรที่ท้องถิ่นเพิ่มขยาย หรือเพิ่มเติมรายละเอียดเนื้อหาสาระ แผนการสอนสื่อการเรียนการสอน กิจกรรมให้เหมาะสมกับความต้องการเฉพาะท้องถิ่น โดยยึดหลักสูตรแกนกลางเป็น แม่บท ไม่ขัดต่อเจตนารมณ์ และจุดหมายของหลักสูตรแกนกลาง เพื่อให้เหมาะสมและสอดคล้อง กับสภาพความเป็นจริง และความต้องการของท้องถิ่น

นิภา เพชรสม (2542: 116) กล่าวว่า หลักสูตรระดับท้องถิ่น หมายถึง รายละเอียดเนื้อหา สาระ แผนการสอน เอกสารความรู้ หนังสือเสริมประสบการณ์ที่จัดทำ เพิ่มขึ้นให้สอดคล้องเฉพาะ ท้องถิ่น ซึ่งมีความแตกต่างกัน เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เรื่องราวของตนเอง เศรษฐกิจ อาชีพและ สังคม ตลอดจนภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างลึกซึ้ง ทั้งสามารถนำประสบการณ์มาพัฒนาความเป็นอยู่ใน ชีวิต อาชีพ และสังคม ได้ดียิ่งขึ้น

ลำลี รักสุทธิ (2544: 11) กล่าวว่า หลักสูตรท้องถิ่น หมายถึง มวลประสบการณ์ที่จัดขึ้นทั้ง ในห้องเรียนและนอกห้องเรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถ ทักษะ เจตคติและ คุณภาพการดำรงชีวิต โดยพยายามใช้ทรัพยากรท้องถิ่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้บน พื้นฐานของสภาพชีวิต เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมของตนเอง จนมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาต่างๆ ของชาติบ้านเมือง

สรุป ความหมายของหลักสูตรท้องถิ่น เป็นหลักสูตรที่ขยายเพิ่มเติมเนื้อหาสาระ เพื่อให้ เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง และความต้องการของท้องถิ่น โดยยึดหลักสูตร แกนกลางเป็นแม่บท และไม่ขัดต่อเจตนารมณ์ และจุดมุ่งหมายของหลักสูตรแกนกลาง

ความสำคัญของหลักสูตรท้องถิ่น

หลักสูตรท้องถิ่น เป็นหลักสูตรที่สอดคล้องกับสภาพปัญหา และสนองความต้องการของ ท้องถิ่น เนื้อหาสาระชี้ให้เห็นถึงปัญหา และความต้องการของชุมชน ได้มีนักการศึกษาให้ ความสำคัญไว้ดังนี้

พะยอม แก้วกำเนิด (2534: 34-35) กล่าวว่า หลักสูตรท่องถิ่น เป็นหลักสูตรที่สอดคล้องใน คำอธิบาย หรือสอดแทรกใน โครงสร้างรายวิชาบังคับเลือกหรือเลือกเสรี มีเนื้อหาสอดคล้องและ เป็นไปตามสภาพชีวิต เศรษฐกิจ และสังคมของแต่ละท้องถิ่น โดยเฉพาะ มีวัตถุประสงค์ เนื้อหา สาระนั้นำให้เห็นถึงปัญหา และความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครอง และประชาชนในแต่ละ ท้องถิ่น มีเนื้อหาสาระสัมพันธ์ สอดคล้องกับทรัพยากรที่มนุษย์สร้างขึ้น ทรัพยากรมนุษย์แผน และ แนวโน้มของการพัฒนาท้องถิ่น มีวัตถุประสงค์ มุ่งเน้นให้นักเรียนได้ใช้ทรัพยากรท้องถิ่นเป็นฐาน ในการพัฒนาชีวิต เศรษฐกิจ และสังคม ของท้องถิ่น มีวัตถุประสงค์ และเนื้อหาสาระสนองความ ต้องการของนักเรียนเฉพาะกลุ่ม โดยเฉพาะ ในการส่งเสริมความเป็นเลิศทางวิชาการและอาชีพ มี วัตถุประสงค์ ให้นักเรียนรู้จักสภาพแวดล้อมในท้องถิ่นของตนเอง รักท้องถิ่น และมีส่วนร่วมใน การแก้ปัญหา และพัฒนาท้องถิ่น

สิทธิศักดิ์ จุลศิริพงษ์ (2535: 15) กล่าวว่า หลักสูตรท่องถิ่น เป็นหลักสูตรที่นำเอาสภาพ และปัญหาของท้องถิ่นมาเป็นพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตร จึงตอบสนองความต้องการของ ท้องถิ่นได้มากกว่าหลักสูตรแกนกลาง สะดวกในการนำผู้เชี่ยวชาญ หรือบุคลากรในท้องถิ่นมา ช่วยในการพัฒนาหลักสูตร การนำหลักสูตรมาใช้ทำให้สะดวก เป็นที่ยอมรับของชุมชน และได้รับ ความร่วมมือได้ง่าย

รัตนะ บัวสนธ์ (2540: 163) กล่าวว่า หลักสูตรท่องถิ่น ก่อให้เกิดความสอดคล้องกับ แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ และสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ช่วยสนองต่อความ ต้องการของบุคลากร และผู้เรียนในท้องถิ่น ตลอดจนมีความสอดคล้องในการนำไปใช้กับสภาพ ของท้องถิ่นนั้นๆ ยิ่งขึ้น

สรุป ความสำคัญของหลักสูตรท่องถิ่น เป็นการพัฒนาหลักสูตรที่มีความสอดคล้องกับ สภาพปัญหา และสนองความต้องการของท้องถิ่นได้มากที่สุด และเปิดโอกาสให้ผู้ใช้หลักสูตรได้มี ส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร

ลักษณะของหลักสูตรท่องถิ่น

หลักสูตรท่องถิ่น มีลักษณะของการจัดทำเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อชีวิต สภาพเศรษฐกิจสังคม และภูมิปัญญาท้องถิ่น ดังที่ นิภา เพชรสม (2542: 118) กล่าวไว้ว่า ลักษณะของหลักสูตรท่องถิ่น

ที่โรงเรียนจัดทำ และพัฒนาขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ชีวิต สภาพเศรษฐกิจ สภาพของสังคมและ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ตามที่ปรากฏจริงในท้องถิ่น ควรมีเนื้อหาสาระ และวัตถุประสงค์จำเป็น 5 ประการ คือ เป็นสภาพชีวิต สภาพเศรษฐกิจ สภาพของสังคมจริงของท้องถิ่น เป็นสภาพปัญหาความต้องการ ของผู้เรียน ผู้ปกครอง และประชาชนในท้องถิ่น ใช้ทรัพยากรท้องถิ่น และภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็น ฐานสำคัญ เพื่อพัฒนาชีวิตเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่นให้ดีขึ้น ช่วยผู้เรียนให้รู้จักสภาพแวดล้อม ในท้องถิ่น มีความรักถิ่น และมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา และพัฒนาท้องถิ่นให้มีสภาพดีขึ้น ส่งเสริมความเป็นเลิศทางวิชาการแก่ผู้เรียนเฉพาะกลุ่ม ที่มีความต้องการได้รับการพัฒนาให้มี ศักยภาพสูงสุด

สรุป ได้ว่าลักษณะของหลักสูตรท้องถิ่นเป็นหลักสูตรที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ชีวิต สภาพ เศรษฐกิจ สภาพของสังคม และภูมิปัญญาท้องถิ่น ตามที่ปรากฏจริงในท้องถิ่น

การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

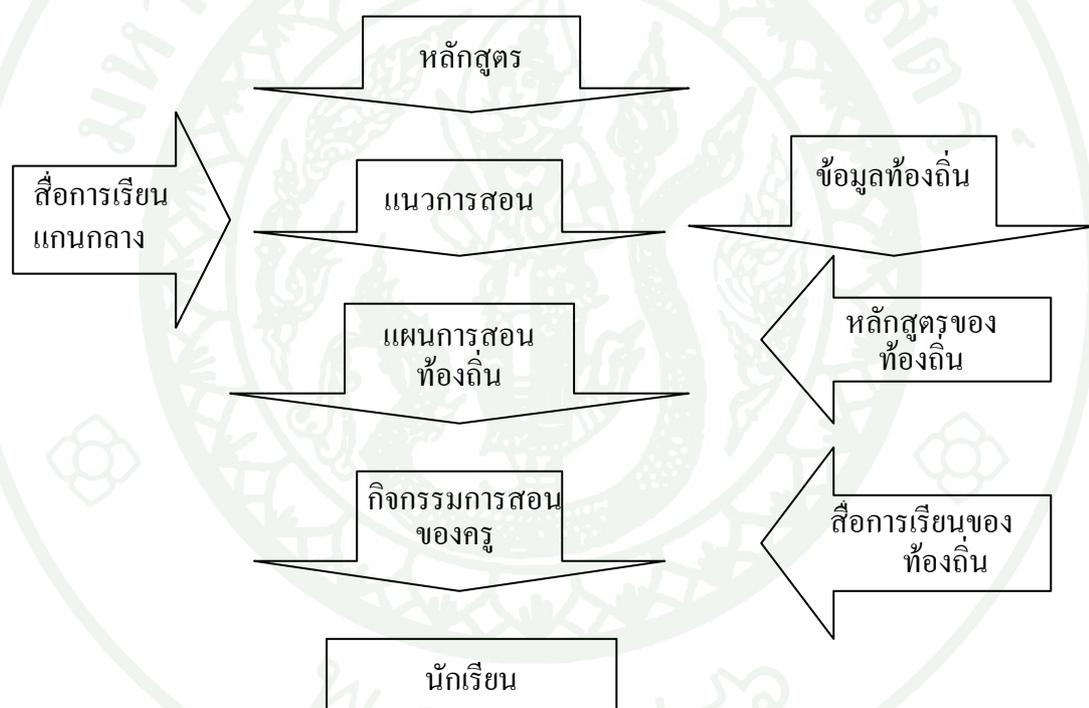
หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 เป็นหลักสูตรแม่บท ที่บังคับใช้ทั่วประเทศตั้งแต่ ปีการศึกษา 2521 จนถึงปีการศึกษา 2533 กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ได้ดำเนินการพัฒนา หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ซึ่งไม่สามารถประมวล รายละเอียดของความรู้ สภาพเศรษฐกิจ สังคม สภาพแวดล้อม สภาพปัญหา และความต้องการของ แต่ละท้องถิ่นได้ทั้งหมด จึงให้โอกาสท้องถิ่น หมายถึง โรงเรียนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนา หลักสูตร ที่สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น และจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน ได้อย่างเหมาะสม กล่าวได้ว่า โรงเรียนมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรตามความต้องการของท้องถิ่นและจัดทำ หลักสูตรท้องถิ่นขึ้นใช้ได้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2534: 66)

การจัดทำ และพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น สามารถแยกเป็น 2 ส่วนคือ การพัฒนาหลักสูตร ท้องถิ่น กับการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น

การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น หมายถึง การปรับ และเพิ่มรายละเอียดเนื้อหาปรับ และเสริม กิจกรรมการเรียนการสอน พัฒนาวิธีการสอนให้หลากหลาย ทำสื่อการเรียนการสอนเพิ่มเติมและ จัดทำหลักสูตรเพิ่มเติม การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น สามารถทำได้ทันทีโดยไม่ต้องขออนุญาต

การจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น เป็นการสร้างหลักสูตรขึ้นใหม่ จะต้องขออนุญาตตามขั้นตอนก่อนนำไปใช้

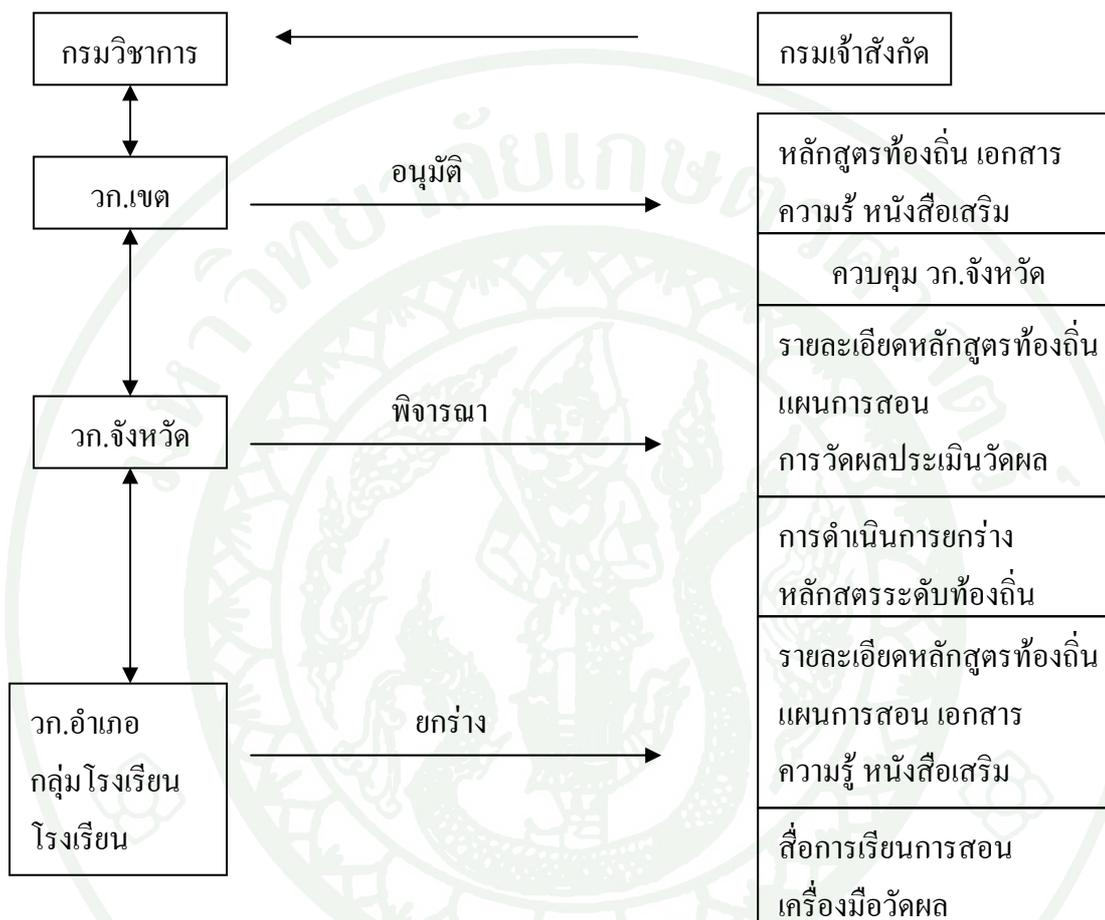
สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2534: 67) กล่าวว่า หลักสูตรท้องถิ่น หมายถึง รายละเอียดเนื้อหาสาระ แผนการสอน สื่อการเรียนการสอน เอกสารความรู้หนังสือเสริมประสบการณ์ ที่จัดทำขึ้นให้สอดคล้องเฉพาะท้องถิ่น ซึ่งมีความแตกต่างกัน เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เรื่องราวของตนเอง ชีวิตเศรษฐกิจ อาชีพ และสังคม อย่างลึกซึ้งสามารถนำประสบการณ์มาพัฒนาความเป็นอยู่ในชีวิต อาชีพ และสังคมให้ดีขึ้น หลักสูตรท้องถิ่นจึงเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรแกนกลาง หรือหลักสูตรแม่บท ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสูตรแกนกลางกับหลักสูตรท้องถิ่น
ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2534: 67)

ในการควบคุมหลักสูตรท้องถิ่นไม่ได้กล่าวไว้ ในหลักสูตรแม่บท โดยความร่วมมือจากกลุ่มโรงเรียน อำเภอ จังหวัด เขตการศึกษา ช่วยกันยกร่างรายละเอียดหลักสูตร แผนการสอน เอกสารความรู้ หนังสือเสริมประสบการณ์ สื่อการเรียนการสอน เครื่องมือวัสดุ แล้วจัดส่งให้จังหวัดพิจารณา จังหวัดจัดส่งเขตการศึกษา เพื่อขออนุมัติ จากนั้นเขตการศึกษาจะเสนอผ่านเพื่อ

ความเห็นชอบกรมวิชาการ เพื่อขออนุมัติกระทรวงศึกษาธิการ ประกาศใช้เป็นหลักสูตรท้องถิ่น จังหวัด หรือเขตการศึกษานั้นๆ โดยกรมวิชาการ จะประสานงานให้กรมต้นสังกัดทราบต่อไป ดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 สายการควบคุมและประสานงานหลักสูตรท้องถิ่น
ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2534: 68)

ลักษณะการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

กรมวิชาการ (2536: 48-63) ได้กำหนด จัดทำ และพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นไว้ 5 ลักษณะ คือ

ลักษณะที่ 1 การปรับปรุงกรรมการเรียนการสอน หรือกิจกรรมเสริมหลักสูตร

หลักสูตรฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533 ได้เปลี่ยนแปลงวิธีการเขียนคำอธิบายรายวิชาต่าง ๆ ในหลักสูตรให้ประกอบไปด้วยข้อความ 3 ส่วนคือ

ส่วนที่ 1 กิจกรรม ได้แก่ ส่วนที่ระบุถึงแนวการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่ต้องจัดให้แก่ผู้เรียน สังเกตได้จากคำว่า ศึกษา ค้นคว้า ทดลอง สำรวจ ปฏิบัติ วิเคราะห์ อภิปราย เป็นต้น

ส่วนที่ 2 เนื้อหา ได้แก่ ข้อความที่ระบุถึงหัวข้อ หรือขอบข่ายของสิ่งที่จะนำมาให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ หรือฝึกทักษะ

ส่วนที่ 3 จุดประสงค์ ได้แก่ ส่วนที่ระบุถึงพฤติกรรม ที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนหลังจากที่ได้เรียนรู้ หรือฝึกทักษะตามที่ได้ระบุไปแล้วในส่วนที่ 1 และ 2 ซึ่งพฤติกรรมที่ต้องการให้เกิดขึ้นนี้ จะต้องประกอบด้วยในส่วนที่เป็นความรู้ ทักษะ เจตคติและกระบวนการ

ลักษณะที่ 2 การปรับรายละเอียดของเนื้อหา

การพัฒนาหลักสูตรด้วยการปรับรายละเอียดของเนื้อหานี้ มีวิธีการเช่นเดียวกับการพัฒนาหลักสูตร ด้วยการปรับกิจกรรมการเรียนการสอน หรือกิจกรรมเสริม กล่าวคือ เมื่อท้องถิ่นวิเคราะห์พบว่า แนวปฏิบัติในการพัฒนา เพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมาย ซึ่งมีระบุไว้ในจุดประสงค์การเรียนรู้ของรายวิชาในหลักสูตร นอกจากจะปรับกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับท้องถิ่นแล้ว ในการพิจารณากำหนดรายละเอียดเนื้อหา ที่จะทำให้เรียนรู้ หรือเป็นสื่อฝึก เพื่อให้เกิดความรู้ หรือทักษะตามจุดประสงค์ที่ระบุไว้ ท้องถิ่นสามารถพิจารณาปรับรายละเอียดของเนื้อหา ให้สอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่นได้ เพราะในคำอธิบายรายวิชา ของรายวิชาต่างๆ ที่มีอยู่ในหลักสูตรฉบับปรับปรุง จะระบุเนื้อหาที่ให้ผู้เรียน ไร่อย่างกว้างๆ โดยกำหนดเป็นขอบข่าย หรือหัวข้อต่างๆ ไว้ เพื่อให้ท้องถิ่นสามารถกำหนดรายละเอียดของเนื้อหา ให้สอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่นได้ ด้วยการเพิ่ม หรือปรับได้ตามความเหมาะสม มีขั้นตอนการพัฒนา ดังนี้

1. ศึกษาจุดประสงค์ เนื้อหา กิจกรรม และคาบเวลาที่กำหนดให้ไว้ในคำอธิบายรายวิชาของหลักสูตร
2. กำหนดรายละเอียดของเนื้อหาวิชาที่จะเพิ่มหรือปรับเพื่อนำมาให้ผู้เรียนรู้ หรือฝึกทักษะให้เป็นไปตามผลที่ได้จากการศึกษาวิเคราะห์

3. นำรายละเอียดที่ได้จากข้อ 2 ไปปรับใช้ในโครงสร้างขอบข่ายเนื้อหารายวิชาที่กำหนด แล้วนำไปจัดทำเป็นแผนการสอน

4. พิจารณาปรับแนวการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อ ให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่ปรับเพิ่มเติม หรือลดลงนั้น

ลักษณะที่ 3 การปรับปรุง และเลือกใช้สื่อการสอน

สื่อการเรียน ที่จะนำมาใช้ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้น ท้องถิ่นสามารถพัฒนาปรับปรุง สื่อการเรียน อันประกอบด้วย

1. หนังสือเรียน หมายถึง หนังสือที่กำหนดให้ใช้สำหรับการเรียนการสอนรายวิชาใดรายวิชาหนึ่งโดยเฉพาะ มีเนื้อหาตรงตามที่ระบุไว้ในรายวิชานั้นๆ อาจจะมีลักษณะเป็นเล่มหรือชุดก็ได้

2. แบบฝึกหัด หมายถึง สื่อที่จะใช้สำหรับให้ผู้เรียน ได้ฝึกปฏิบัติเพื่อช่วยเสริมให้เกิดทักษะ และความแตกฉานในบทเรียนมากยิ่งขึ้น

3. หนังสือเสริมประสบการณ์ หมายถึง หนังสือเสริมการเรียนการสอนตามหลักสูตรมีเนื้อหาสาระ เกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือหลายเรื่องก็ได้ เช่น หนังสืออ่านนอกเวลา หนังสืออ่านเพิ่มเติม หนังสืออุเทศ หนังสือส่งเสริมการอ่าน

4. คู่มือครู หมายถึง เอกสารแนะนำครู เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร

5. คู่มือการเรียน หมายถึง เอกสารหรือหนังสือสำหรับครู และนักเรียนใช้ประกอบการเรียนการสอน ประกอบด้วยเนื้อหาสาระ และกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตร

การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น โดยการปรับปรุง และเลือกใช้สื่อการเรียน มีขั้นตอนดังนี้

1. วิเคราะห์หลักสูตร โดยวิเคราะห์จุดประสงค์ คำอธิบายรายวิชา และคาบเวลาเรียน

2. สํารวจสื่อ เอกสาร หรือหนังสือที่มีเนื้อหาสาระสอดคล้องกับจุดประสงค์ และ
คำอธิบายรายวิชาจากแหล่งต่างๆ

3. วิเคราะห์สื่อ เอกสารหรือหนังสือ

ลักษณะที่ 4 การจัดทำสื่อการเรียนการสอนขึ้นใหม่

หากผลการวิเคราะห์ของท้องถิ่นพบว่า แนวปฏิบัติเพื่อพัฒนานั้นมีความจำเป็นที่จะต้อง
พัฒนาสื่อการเรียนต่างๆ ขึ้นมาใหม่ ท้องถิ่นสามารถดำเนินการได้ และเพื่อให้สื่อที่จะต้องพัฒนาขึ้น
มาใหม่มีคุณภาพ ในการดำเนินงานควรกระทำในรูปของคณะทำงาน ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นเตรียมการ เช่น วิเคราะห์จุดประสงค์ ขอบเขตของเนื้อหา คาบเวลาเรียน ความรู้
ความสามารถของผู้เรียน
2. ขั้นวางแผน กำหนดจุดประสงค์ของสื่อ ขอบเขตของเนื้อหา ทำเค้าโครง กำหนด
แนวทางการเสนอเนื้อหาสาระ เตรียมการเกี่ยวกับข้อมูล
3. ขั้นร่างต้นฉบับสื่อ ลงมือเขียนต้นฉบับ ตรวจสอบ ปรับปรุง
4. ขั้นทดลองใช้ต้นฉบับ
5. จัดทำต้นฉบับสมบูรณ์

ลักษณะที่ 5 การจัดทำคำอธิบาย และรายวิชาเพิ่มเติมขึ้นใหม่

การพัฒนาหลักสูตรลักษณะนี้ เป็นการจัดทำคำอธิบาย หรือรายวิชาเพิ่มเติมขึ้นมาใหม่
หลังจากที่ได้ศึกษาแล้ว พบว่า สิ่งที่จะควรจะมีการพัฒนานั้น ไม่ปรากฏในจุดประสงค์การเรียนรู้ของ
รายวิชา และกลุ่มวิชาใดๆ ในหลักสูตรแม่บท ดังนั้น การพัฒนาหลักสูตรโดยการจัดทำคำอธิบาย
และรายวิชาเพิ่มเติมขึ้นมาใหม่ ท้องถิ่นควรดำเนินการ โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาจุดมุ่งหมายของหลักสูตร จุดประสงค์ และ โครงสร้างเนื้อหาของรายวิชาหรือ กลุ่มวิชาจากหลักสูตรแม่บท เพื่อพิจารณาเป็นข้อมูลพื้นฐาน
2. ศึกษาผลการวิเคราะห์ สภาพที่ควรจะเป็นของการจัดการศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับ ความเปลี่ยนแปลงของท้องถิ่น
3. กำหนดจุดประสงค์ของเนื้อหาวิชา และรายวิชา โดยวิเคราะห์จากปัญหาหรือความ ต้องการของท้องถิ่น เขียนจุดประสงค์ให้ครอบคลุมกับสภาพที่ต้องการ
4. กำหนดเนื้อหา โดยวิเคราะห์จุดประสงค์ ที่ระบุค่าหลักของจุดประสงค์รายวิชานั้น ประกอบด้วย ส่วนที่เป็นความรู้ และส่วนที่เป็นทักษะ
5. กำหนดคาบเวลาเรียน
6. เขียนคำอธิบาย คำอธิบายรายวิชา ให้เป็นไปตามรูปแบบที่กำหนดไว้ในหลักสูตร แม่บทโดยระบุแนวในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เนื้อหา จุดประสงค์การเรียนรู้ของรายวิชา
7. จัดทำเอกสารชี้แจงรายละเอียด
8. เสนอขออนุมัติ

สรุป ลักษณะการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ทำได้ 2 ลักษณะ คือ การปรับกิจกรรมการเรียน การสอน หรือกิจกรรมเสริมหลักสูตร การปรับรายละเอียดของเนื้อหา การปรับปรุง และเลือกใช้ สื่อการสอน การจัดทำสื่อการเรียนการสอนขึ้นใหม่ และการจัดทำคำอธิบายรายวิชาเพิ่มเติมขึ้นใหม่

ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

นิคม ชมภูหลง (2545: 111-113) กล่าวว่า ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในระดับ โรงเรียน อาจดำเนินการตามกระบวนการ และขั้นตอนใน 20 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ซึ่งประกอบด้วย บุคลากรที่เกี่ยวข้องหลาย ฝ่าย จำนวนประมาณ 5-7 คน อาจประกอบด้วย ผู้บริหาร โรงเรียน ครูผู้สอน ศึกษานิเทศก์ นักวิชาการ ประชาชนชาวบ้าน ผู้แทนคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อเป็นคณะกรรมการและที่ปรึกษาในการพัฒนาหลักสูตร
2. ศึกษาหลักสูตรแม่บท หรือหลักสูตรแกนกลาง ให้เข้าใจในหลักการ จุดหมาย โครงสร้างของรายวิชาที่จะพัฒนา และศึกษาข้อบกพร่องของหลักสูตรแม่บทในส่วนที่ไม่เอื้อ หรือไม่มีเนื้อหาที่สอดคล้องกับสภาพความต้องการของท้องถิ่น
3. สืบหาข้อมูลทั่วไปของท้องถิ่น เช่น ทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรที่มนุษย์สร้างขึ้น ทรัพยากรมนุษย์ หรือภูมิปัญญาในท้องถิ่น วิถีชีวิตคนในท้องถิ่น แนวโน้มของการพัฒนาสิ่งที่มีผลกระทบต่อการจัดการศึกษา สักยภาพของโรงเรียน และความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น แล้วรวบรวมเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตร
4. ศึกษาความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรของท้องถิ่น จากผู้บริหารสถานศึกษาครูผู้สอน นักเรียน ผู้ปกครอง และกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน โดยการสัมภาษณ์ หรือใช้แบบสอบถามนำมาวิเคราะห์ เพื่อตัดสินใจเลือกเรื่องที่จะพัฒนา
5. กำหนดเรื่อง กลุ่มประสบการณ์ วิชา ระดับชั้นที่จะพัฒนาเป็นหลักสูตรท้องถิ่น และศึกษาข้อมูลภาคสนาม เกี่ยวกับเรื่องที่จะพัฒนาโดยละเอียด จากภูมิปัญญาชาวบ้าน หรือภูมิปัญญาท้องถิ่น
6. กำหนดรูปแบบ หรือลักษณะของการพัฒนาหลักสูตรว่าจะใช้ในรูปแบบใดใน 5 ลักษณะคือ
 - 6.1 ปรับกิจกรรมการเรียนการสอนหรือกิจกรรมเสริม
 - 6.2 ปรับรายละเอียดของเนื้อหา
 - 6.3 ปรับปรุง และหรือเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนให้เหมาะสม

6.4 จัดทำสื่อการเรียนชิ้นใหม่

6.5 จัดทำคำอธิบายรายวิชาเพิ่มเติม

7. เขียนหลักสูตรฉบับร่าง ซึ่งประกอบด้วย คำชี้แจง เหตุผลความจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตร หลักการของหลักสูตร จุดประสงค์ของหลักสูตร โครงสร้างของเนื้อหา อัตราเวลาเรียน แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล คำอธิบายรายวิชา ตารางวิเคราะห์หลักสูตร จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม และรายละเอียดของเนื้อหาของแต่ละหน่วยโดยละเอียด พร้อมภาพประกอบทุกขั้นตอน และบรรณานุกรม ซึ่งจะต้องปรึกษากับ ภูมิปัญญาท้องถิ่น เกี่ยวกับเรื่องพัฒนาอย่างจริงจัง แล้วจัดพิมพ์เป็นรูปเล่ม

8. สร้างแบบประเมินหลักสูตรฉบับร่าง ซึ่งประกอบด้วย ขอบข่ายในการประเมิน คือ จุดมุ่งหมาย โครงสร้างเนื้อหา อัตราเวลาเรียน สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนการสอน กิจกรรมการเรียนการสอน และการวัดผลประเมินผล

9. ประเมินหลักสูตรฉบับร่าง นำหลักสูตรฉบับร่างพร้อมแบบประเมินประเมินหลักสูตร ให้ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตร ด้านเนื้อหา ด้านการวัดประเมินผล รวมทั้งผู้ทรงปัญญาในท้องถิ่น ประเมินพร้อมทั้งคำแนะนำต่างๆ

10. ปรับปรุงหลักสูตร ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แล้วจัดพิมพ์เป็นรูปเล่ม

11. จัดทำแผนการสอน โดยเริ่มจากการวิเคราะห์หลักสูตร จากคำอธิบายรายวิชาของเรื่องที่จะพัฒนา แล้วจัดทำกำหนดการสอน แผนการสอน ใบบทความรู้ ใบงาน สื่อประกอบการเรียน การสอนแบบวัดพฤติกรรมระหว่างเรียน และแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

12. สร้างแบบประเมินแผนการสอน ซึ่งประกอบด้วย องค์ประกอบที่สำคัญที่จะต้องประเมิน คือ สาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียน การสอน การวัดผล ประเมินผล และความสอดคล้อง

13. ประเมินแผนการสอน นำหลักสูตรที่ปรับปรุงแล้ว และแผนการสอนไปให้ผู้เชี่ยวชาญ ประเมิน

14. ปรับปรุงแผนการสอน ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

15. ทดลองใช้หลักสูตรและแผนการสอน กับนักเรียนกลุ่มเล็ก เพื่อทำข้อบกพร่องแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข และก่อนที่จะนำหลักสูตรไปใช้กับกลุ่มใหญ่ โดยสอนเองหรือให้คนอื่นสอน แทนจะต้องจัดทำคู่มือการใช้หลักสูตร โดยระบุขั้นตอนต่างๆ อย่างละเอียดให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ รวมทั้งการเชิญวิทยากรซึ่งเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น จะต้องมีการวางแผนการเชิญให้เรียบร้อย

16. สร้างแบบประเมินผลการใช้หลักสูตร ทั้งระบบโดยประเมินด้านบริบท ด้านปัจจัยด้าน กระบวนการ และด้านผลผลิต

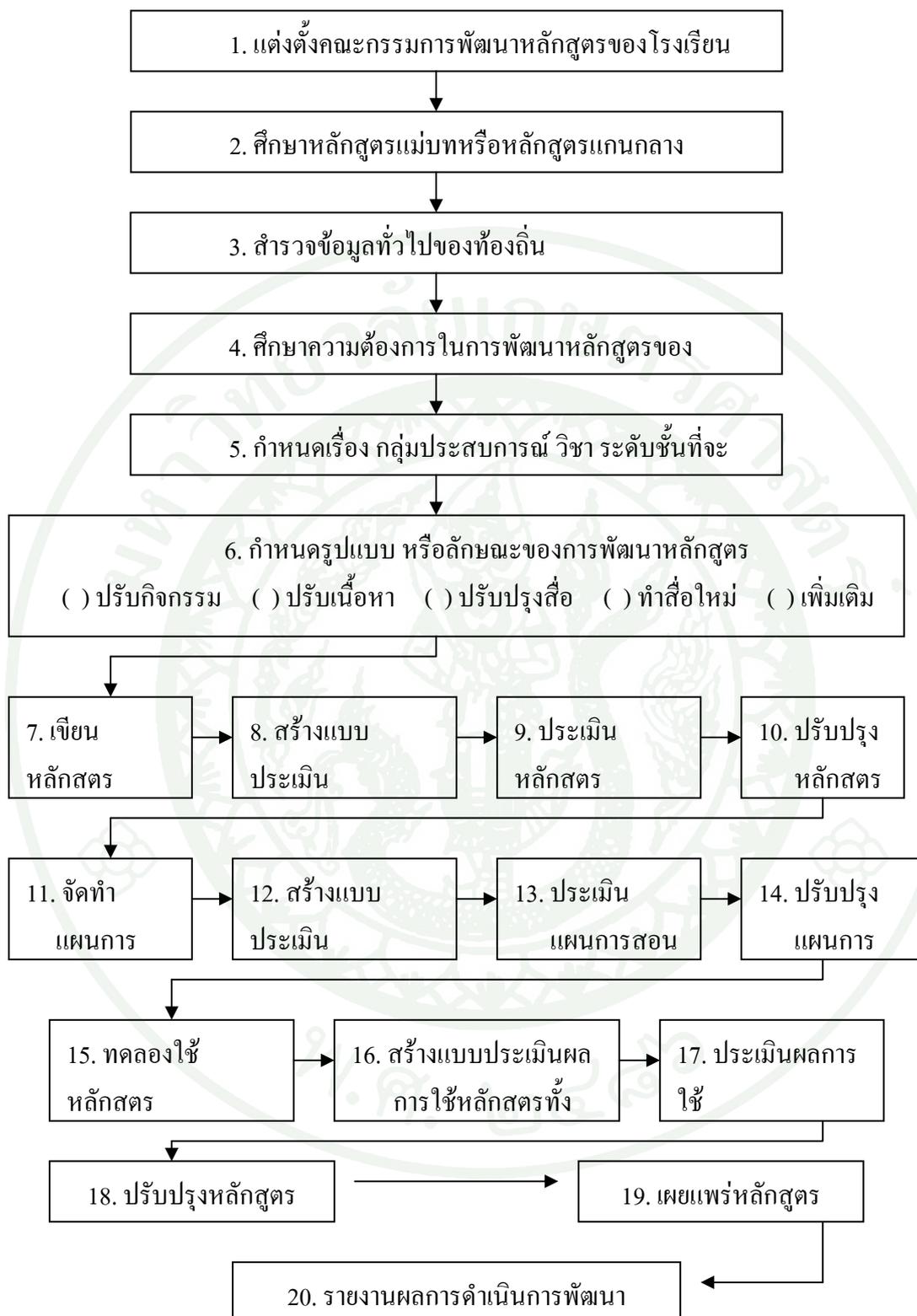
17. ประเมินผลการใช้หลักสูตร โดยครูผู้สอน ผู้บริหารโรงเรียน นักเรียน และผู้ปกครอง

18. ปรับปรุงหลักสูตร แผนการสอน สื่อ และเครื่องมือวัดผลประเมินผลให้สมบูรณ์ และมีคุณภาพ

19. เผยแพร่หลักสูตร ให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ ทั้งระดับ โรงเรียน กลุ่มโรงเรียน อำเภอจังหวัด เขตการศึกษา และกรมที่สังกัด

20. รายงานผลการดำเนินการพัฒนาหลักสูตร เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา สำหรับการประเมินคุณภาพภายในและภายนอก ตามมาตรา 47 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หรือเพื่อส่งเป็นผลงานทางวิชาการขอกำหนดตำแหน่งให้สูงขึ้น

จากวิธีการและขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น นิคม ชมพูหลง แสดงแผนภูมิ
 ดังภาพที่ 4

ภาพที่ 4 วิธีการและขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

ที่มา: นิคม ชมพูหลง (2545: 114)

สรุปแนวทางการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เป็นการพัฒนาแบบเป็นขั้นเป็นตอนการจัดทำระบบข้อมูลพื้นฐาน กำหนดความต้องการของท้องถิ่น กำหนดเป้าหมายจุดประสงค์การเรียนรู้จัดทำคำอธิบายรายวิชาหรือเนื้อหากิจกรรม จัดทำแผนการสอน คู่มือสื่อ ปรับปรุงและพัฒนา

การขออนุมัติหลักสูตรท้องถิ่น

การพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ทำได้ 5 ลักษณะคือ

ลักษณะที่ 1 การปรับกิจกรรมการเรียนการสอน หรือกิจกรรมเสริมหลักสูตร การปรับรายละเอียดของเนื้อหา

ลักษณะที่ 2 การปรับปรุง และเลือกใช้สื่อการสอน

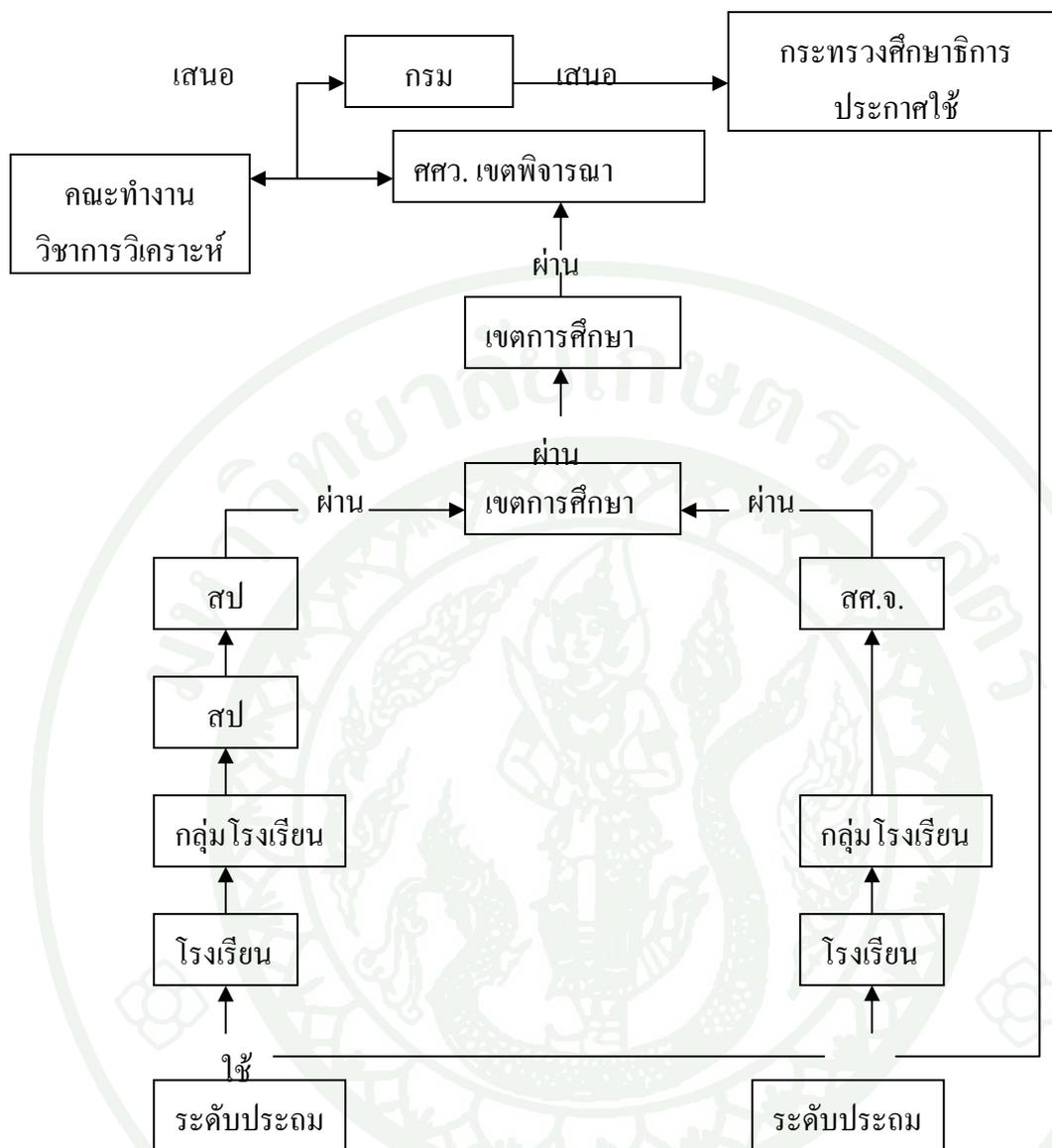
ลักษณะที่ 3 จะต้องเสนอให้ผู้บริหารสถานศึกษา หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายทราบ และจะต้องได้รับความเห็นชอบจากผู้บริหารสถานศึกษา หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย ก่อนที่จะนำมาใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอน สำหรับการดำเนินกิจกรรมการพัฒนาหลักสูตร ให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น โดยการจัดทำ สื่อการเรียนการสอนชิ้นใหม่

ลักษณะที่ 4 ให้นำเสนอผู้บริหาร หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย เป็นผู้พิจารณาอนุมัติ ยกเว้นหนังสือเรียน ให้นำเสนอคณะกรรมการการศึกษา การศาสนาและวัฒนธรรม เขตการศึกษา เป็นผู้พิจารณาอนุมัติ ในส่วนการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น โดยการจัดทำ คำอธิบายและรายวิชาเพิ่มเติมชิ้นใหม่

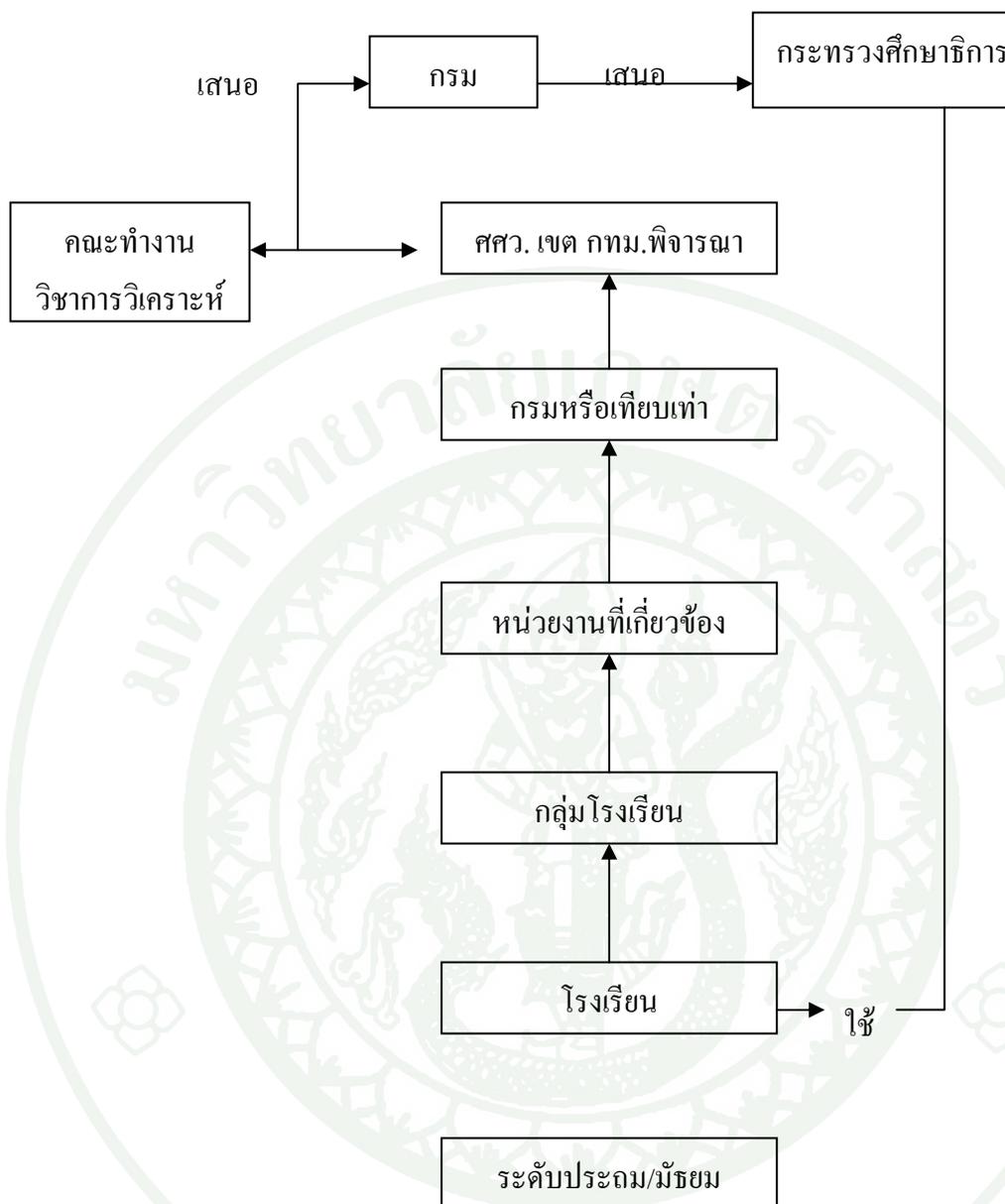
ลักษณะที่ 5 ให้นำเสนอคณะกรรมการการศึกษา การศาสนาและวัฒนธรรมเขตการศึกษา เป็นผู้พิจารณาอนุมัติ เมื่อได้ดำเนินการจัดทำ พัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น และผู้บริหารสถานศึกษา หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย หรือคณะกรรมการการศึกษา การศาสนาและวัฒนธรรม เขตการศึกษา เป็นผู้พิจารณาอนุมัติให้ความเห็นชอบจึงสามารถนำมาใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอนภายในโรงเรียนได้

ในส่วนสำนักพัฒนาการศึกษา การศาสนาและวัฒนธรรมเขตการศึกษา จะมีการแต่งตั้งคณะทำงานวิชาการระดับเขตการศึกษา เพื่อทำหน้าที่วิเคราะห์เนื้อหาของคำ อธิบายรายวิชา หรือหนังสือเรียนที่ท้องถิ่นจัดทำขึ้น ก่อนนำเสนอสำนักพัฒนาการศึกษา การศาสนาและวัฒนธรรมเขตการศึกษา พิจารณานุมัติการใช้หลักสูตรต่อไป จากนั้นสำนักพัฒนาการศึกษา การศาสนาและวัฒนธรรมเขตการศึกษา จะนำเสนอต่อไปยังกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ เพื่อประกาศใช้หรือเผยแพร่ต่อไป

สำหรับครูประถมศึกษาจะต้องเสนอต่อหัวหน้าสถานศึกษา หัวหน้าสถานศึกษาเสนอต่อสำนักงานการประถมศึกษา (สปอ.) สำนักงานการประถมศึกษาเสนอต่อสำนักงานการศึกษา การศาสนาและวัฒนธรรมอำเภอ (ศึกษาธิการอำเภอ) สำนักงานการศึกษา การศาสนาและวัฒนธรรมอำเภอ (ศึกษาธิการอำเภอ) เสนอต่อสำนักงานการศึกษา การศาสนา และวัฒนธรรมจังหวัด สำนักงานการศึกษา การศาสนาและวัฒนธรรมจังหวัด เสนอต่อสำนักงานการศึกษา การศาสนาและวัฒนธรรมเขตการศึกษา สำนักงานการศึกษา การศาสนาและวัฒนธรรมเขตศึกษาอนุมัติประกาศใช้ได้ ดังภาพที่ 5 – 6

ภาพที่ 5 ขั้นตอนการขออนุมัติและการอนุมัติหลักสูตรท้องถิ่น (สำหรับส่วนภูมิภาค)
ที่มา: กรมวิชาการ (2536: 67)

ภาพที่ 6 ขั้นตอนการขออนุมัติและการอนุมัติหลักสูตรท้องถิ่น (สำหรับส่วนกลาง)
ที่มา: กรมวิชาการ (2536: 66)

สรุป การขออนุมัติหลักสูตรท้องถิ่น เมื่อดำเนินการตามขั้นตอนของการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นแล้ว การดำเนินการขั้นตอนต่อไป ให้ดำเนินการ ตามขั้นตอนการขออนุมัติและการอนุมัติหลักสูตรท้องถิ่นในส่วนภูมิภาคและส่วนกลาง

ข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตร

ประเภทและแหล่งข้อมูลพื้นฐาน

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539: 40-44) ได้กล่าวว่า ในการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเพื่อนำมาสร้างหรือพัฒนาหลักสูตรในระดับใดก็ตาม สามารถแบ่งประเภทข้อมูลและแหล่งข้อมูลพอจะสรุปได้กว้างๆ ดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับชุมชนหรือสังคมที่โรงเรียนตั้งอยู่ เพื่อให้หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมีความทันสมัยและเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของชุมชนหรือสังคมนั้นๆ การศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชนอาจศึกษาข้อมูลในหลายๆ ด้าน เช่น ด้านการศึกษา บริการสาธารณสุขปโภค การประกอบอาชีพในปัจจุบันและแนวโน้มของอาชีพในอนาคต สุขภาพอนามัยที่อยู่อาศัย ฐานะและรายได้ ระดับการศึกษา ศาสนา ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม และค่านิยม สิ่งแวดล้อม ทรัพยากรต่างๆ เทคโนโลยี อัตราการเกิดของประชากร การย้ายถิ่น ปัญหาของชุมชน ความคาดหวังของชุมชนในอนาคต ฯลฯ

2. ข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถและคุณสมบัติที่พึงประสงค์ตามที่ได้กำหนดไว้ในจุดหมายของหลักสูตร ดังนี้

2.1 ข้อมูลเกี่ยวกับประชากรผู้เรียน ข้อมูลประเภทนี้จะเป็นข้อมูลด้านปริมาณ เช่น จำนวนประชากรผู้เรียนที่จำแนกตามเพศและอายุ แนวโน้มที่จะมีผู้เรียนเพิ่มขึ้นหรือลดลง อัตราการลดออกกลางคัน อัตราการเรียนต่อ อัตราของผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษาในแต่ละปี คะแนนผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ฯลฯ

2.2 ข้อมูลด้านการเจริญเติบโตและพัฒนาการด้านปัญญา และจิตใจของผู้เรียน ได้แก่ พัฒนาการทางด้านร่างกาย พัฒนาการทางด้านอารมณ์และสังคม ความต้องการทางด้านจิตใจ พัฒนาการทางด้านสติปัญญาและความคิดสร้างสรรค์ อุปนิสัยและความต้องการหรือความสนใจของแต่ละบุคคล เป็นต้น

2.3 ข้อมูลด้านลักษณะกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียน ได้แก่ ธรรมชาติของการเรียนรู้ ทฤษฎีการเรียนรู้ การจูงใจการถ่ายโยงการเรียนรู้ ฯลฯ

2.4 ข้อมูลด้านครอบครัว ได้แก่ สภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัว อาชีพและระดับการศึกษาของผู้ปกครอง บรรยากาศที่บ้าน แรงบันดาลใจจากที่บ้าน ปัญหาทางครอบครัว ฯลฯ

ข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียนทั้งหมดที่กล่าวมาข้างต้นสามารถหาได้จากสถิติของโรงเรียน รายงานของแพทย์ การสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียน การตรวจสอบสุขภาพผู้เรียน การพูดคุยกับนักเรียน ผู้ปกครอง คนในชุมชน ผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษา ผู้เรียนที่ลาออกกลางคันและนักวิชาการสาขาต่างๆ เป็นต้น เพื่อกำหนดแนวทางในการตอบสนองปัญหาและความต้องการของผู้เรียน

3. ข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียน เช่น จำนวนครูในโรงเรียน งบประมาณ จำนวนอุปกรณ์และสื่อต่างๆ จำนวนอาคารสถานที่ และห้องเรียน ความต้องการของครู ปัญหาที่เกิดจากการใช้หลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน การสนับสนุนหรือความร่วมมือของชุมชนที่มีต่อโรงเรียน ฯลฯ ข้อมูลดังกล่าวสามารถศึกษาจากเอกสารรายงานต่างๆ เช่น สถิติของโรงเรียน รายงานการประเมินคุณภาพของโรงเรียน ฯลฯ การสัมภาษณ์ครูผู้สอน ผู้บริหาร โรงเรียน และการสำรวจภายในโรงเรียน เป็นต้น

(พะนอน แก้วกำเนิด, 2534 อ้างใน กรมวิชาการ, 2535ค) กล่าวถึงข้อมูลท้องถิ่นเพื่อพัฒนาการศึกษาสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลด้านทรัพยากรมนุษย์เป็นข้อมูลสำคัญที่สุดที่จะช่วยในการพัฒนาหลักสูตรเพราะการเรียนการสอนที่มุ่งหวังให้เด็กรู้จักชีวิต เศรษฐกิจ และสังคม จะต้องอาศัยบุคลากรท้องถิ่นภายนอกโรงเรียนที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะด้านมาช่วยสอน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์จากแหล่งวิทยาการต่างๆ โดยตรงมากที่สุด ซึ่งจะได้ผลดีกว่าการฟังจากครูแต่เพียงอย่างเดียว

2. ข้อมูลที่เกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคทางชีวิต เศรษฐกิจ และสังคม เช่น ปัญหามลภาวะ ปัญหาโสเภณี ปัญหาค่าครองชีพ ซึ่งเป็นปัญหาที่พบเห็นอยู่มากมาย ข้อมูลเกี่ยวกับแผนและโครงการพัฒนาต่างๆ เช่น โครงการตัดถนนต่าง ๆ โครงการจัดตั้งโรงงานหรือบริษัท เป็นต้น

3. ข้อมูลที่สำคัญอีกประเภทหนึ่งคือ ภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่นความรู้ความสามารถเฉพาะตัวของคนไทย ซึ่งมีอยู่มากมาย และควรรักษาสืบทอดต่อกัน พร้อมทั้งพัฒนาไปเรื่อยๆ

กรมวิชาการ (2536: 31 – 32) ได้กล่าวถึงข้อมูลที่ท้องถิ่นต้องนำมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นที่สำคัญสรุปได้ดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับแนวโน้มของการพัฒนา คือ ข้อมูลเกี่ยวกับท้องถิ่นในด้านเศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรม การศึกษา ประชากร สิ่งแวดล้อม และการสื่อสาร/คมนาคม
2. ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการของชุมชน
3. ข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งที่มีผลกระทบต่อการจัดการศึกษา เช่น ปรัชญาการศึกษาแผนพัฒนาการศึกษา แผนการศึกษา นโยบายของรัฐบาล หลักสูตร นโยบายระดับกระทรวง/กรมต้นสังกัด ปรัชญาของโรงเรียน แผนพัฒนาจังหวัด รวมทั้งขนบธรรมเนียมประเพณีและสภาพแวดล้อมทางกายภาพของท้องถิ่น

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลของท้องถิ่น (โกวิท วรพิพัฒน์, 2534 อ้างใน กรมวิชาการ, 2535ค) ได้เสนอองค์ประกอบดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์ความต้องการของชุมชน โดยเฉพาะความต้องการเกี่ยวกับ การศึกษาของชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ว่าชุมชนมีความต้องการ มีความคาดหวังที่จะให้โรงเรียนสอนจัดการเรียนการสอน การบริหารอะไรและอย่างไร
2. วิเคราะห์แนวโน้มของการพัฒนา หมายถึง การวิเคราะห์สภาพของชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ในแต่ละด้านว่ามีสภาพเป็นอย่างไร มีปัญหาอุปสรรคและมีแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงไปมากน้อยเพียงใดข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ในขั้นตอนนี้จะทำให้ทราบได้ว่าชุมชนมีความพร้อมในด้านใด มีโอกาสหรือความเป็นไปได้ที่จะพัฒนาในเรื่องใดมากที่สุด
3. วิเคราะห์สิ่งที่กระทบถึงโรงเรียนหมายถึงการวิเคราะห์อุดมการณ์อุดมคติหรือปรัชญาของโรงเรียนว่า โรงเรียนกำหนดเป้าหมายในการจัดการศึกษาของโรงเรียนไว้ว่าอย่างไร

4. วิเคราะห์ศักยภาพของโรงเรียน หมายถึง การวิเคราะห์สภาพของโรงเรียนว่ามีความพร้อมในด้านใดไม่พร้อมในด้านใด

จากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยได้ข้อสรุปในการศึกษาข้อมูลพื้นฐานอยู่ 4 ประการได้แก่ 1) ข้อมูลพื้นฐานของชุมชนบ้านแต้มในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น 2) ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนจอมราชในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น 3) ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนจอมราชกับชุมชนบ้านแต้ม และ 4) แนวทางการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นและการจัดการเรียนการสอน

วิธีการศึกษาและหาข้อมูลพื้นฐาน

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539: 44-45) ได้กล่าวไว้ว่า ในการศึกษาและหาข้อมูลพื้นฐานจากแหล่งต่าง ๆ นั้น สามารถทำได้หลายวิธีสรุปได้ดังนี้

1. วิธีการประชุมระดมความคิดเห็นหรือระดมสมอง คณะทำงานหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรสามารถใช้วิธีนี้ในเรื่องสภาพ ปัญหา และความต้องการต่างๆ วิธีการประชุมแบบนี้สามารถเปิดโอกาสให้สมาชิกผู้เข้าร่วมประชุมเสนอความคิดเห็นอย่างเสรี และ เต็มที่ในเวลาที่กำหนดไว้ในการประชุมระดมสมองนี้ คณะทำงานควรเลือกผู้เข้าร่วมประชุมที่มีความรู้ความเข้าใจในชุมชนนั้น ๆ หรือในปัญหาและความต้องการของผู้เรียนและชุมชนรวมทั้งมีความคิดริเริ่มกว้างไกล เพื่อจะได้ความคิดเห็นจำนวนมาก

2. วิธีการสำรวจ วิธีการสำรวจอาจทำได้หลายวิธี ซึ่งคณะทำงาน หรือผู้เกี่ยวข้องกับการสร้างหรือพัฒนาหลักสูตรอาจเลือกเอาวิธีใดวิธีหนึ่งหรือหลายๆ วิธีประกอบกันก็ได้ เช่น

2.1 การใช้แบบสอบถาม

2.2 การสัมภาษณ์

2.3 การสังเกต

2.4 การศึกษาจากรายงานการวิจัยหรือเอกสารต่าง ๆ

2.5 การใช้แบบสำรวจ

2.6 การรับฟังความคิดเห็นจากสื่อมวลชนและสาธารณชน

กรมวิชาการ (2536) ได้กล่าวถึงวิธีการศึกษาข้อมูลพื้นฐานตามชนิดของข้อมูลพื้นฐานด้านต่างๆ สรุปได้ดังนี้

1. การศึกษาแนวโน้มของการพัฒนา สามารถดำเนินงานโดย

1.1 รวบรวมข้อมูลด้านต่างๆ ของชุมชนจากแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องได้แก่ ศูนย์สนเทศ ห้องสมุด ผู้ทรงคุณวุฒิ

1.2 วิเคราะห์และประมวลข้อมูลที่นำมาให้เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ และสรุปสภาพแนวโน้มแต่ละด้าน ตลอดทั้งลักษณะเด่นลักษณะด้อย

1.3 สรุปสภาพแนวโน้มของการพัฒนา

2. การศึกษาความต้องการของชุมชน มีขั้นตอนการดำเนินงานคือ

2.1 กำหนดองค์ประกอบด้านต่างๆ ที่จะศึกษา สำรวจ

2.2 กำหนดกลุ่มเป้าหมาย ประชากร ที่ใช้ในการศึกษา สำรวจ

2.3 กำหนดวิธีการ เครื่องมือที่ใช้ในการสำรวจ

2.4 สร้างเครื่องมือสำหรับศึกษา สำรวจ

2.5 เก็บรวบรวมข้อมูล

2.6 วิเคราะห์ข้อมูล

2.7 สรุปข้อมูลความต้องการของชุมชน โดยเรียงตามลำดับความต้องการ/ความจำเป็น/ความสำคัญ

3. การศึกษาสิ่งที่มีผลกระทบต่อการจัดการศึกษา มีขั้นตอนการดำเนินงานคือ

3.1 กำหนดสิ่งที่มีอิทธิพล หรือเป็นเงื่อนไข

3.2 วิเคราะห์และสรุปผลการวิเคราะห์ว่า สถานศึกษาต้องปฏิบัติหรือดำเนินงานในเงื่อนไขใดบ้าง โดยเรียงลำดับตามความจำเป็น

3.3 สังเคราะห์ข้อมูลจากข้อ 3.2 สรุปเงื่อนไขที่จำเป็นมากที่สุด

4. การศึกษาสิ่งที่มีผลกระทบต่อการจัดการศึกษา มีขั้นตอนการดำเนินงานคือ

4.1 กำหนดสิ่งที่มีอิทธิพล หรือเป็นเงื่อนไข

4.2 วิเคราะห์และสรุปผลการวิเคราะห์ว่า สถานศึกษาต้องปฏิบัติหรือดำเนินงานในเงื่อนไขใดบ้าง โดยเรียงลำดับตามความจำเป็น

4.3 สังเคราะห์ข้อมูลจากข้อ 3.2 สรุปเงื่อนไขที่จำเป็นมากที่สุด

5. การศึกษาศักยภาพของโรงเรียน มีขั้นตอนการดำเนินงาน คือ

5.1 การศึกษาสภาพของโรงเรียนด้านต่าง ๆ เช่น บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ ฯลฯ

5.2 วิเคราะห์ข้อมูลด้านต่างๆ ในเรื่องความพร้อม สรุป ลักษณะเด่น และลักษณะด้อยของแต่ละด้าน

5.3 วิเคราะห์สรุปภาพรวมจากจุดเด่นจุดอ่อนในแต่ละด้าน เป็นศักยภาพของโรงเรียนตามขีดความพร้อม

ชุมชนกับการจัดการศึกษา

1. ความสำคัญและบทบาทของชุมชนในการร่วมจัดการศึกษา

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2542: 8-9) ได้กำหนดความสำคัญและบทบาทของชุมชนในการร่วมจัดการศึกษาไว้ดังนี้

มาตรา 19 การจัดระบบ โครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษาให้ยึดหลักดังนี้

- 1) มีเอกภาพด้านนโยบาย และมีความหลากหลายในการปฏิบัติ
- 2) มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 3) มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาและจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับและประเภทการศึกษา
- 4) มีหลักการส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา และการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง
- 5) ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ มาใช้ในการจัดการศึกษา
- 6) การมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่น

และอีกมาตราหนึ่งในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2542: 22-23) ซึ่งได้กล่าวไว้ว่า

มาตรา 29 ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ข้อมูลข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญา และวิทยาการต่างๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา และ ความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนา ระหว่างชุมชน

จากการศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 พ.ศ. 2540 – 2544 (สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2540) ได้กำหนดนโยบายที่ชัดเจน ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

1. วิสัยทัศน์การศึกษาไทยเกี่ยวกับด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของบุคคล ชุมชน และสังคมคือ 1) มุ่งจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของบุคคล ชุมชน สังคม และประเทศชาติ 2) มุ่งระดมสรรพกำลังทุกส่วนของสังคมให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
2. แผนงานหลักของแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 วัตถุประสงค์ข้อ 2 ของแผนฯ ได้กล่าวไว้ว่า “เพื่อพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพสอดคล้องกับความต้องการของบุคคลชุมชน และประเทศ ให้ผู้เรียนได้มีการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ” ซึ่งแนวทางในการจัดการศึกษามีอยู่ 9 แผนงานหลัก และจากการศึกษาแผนงานหลักพบว่า มีแผนงานหลักที่เปิดโอกาสให้สังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา คือ แผนงานหลักที่ 6 ซึ่งกล่าวไว้ว่า

การพัฒนาระบบบริหารและการจัดการศึกษา ปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์ของผู้บริหาร การศึกษาและมุ่งปรับระบบการบริหารและการจัดการศึกษาให้มีการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นและสถานศึกษา เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนและสถาบันต่างๆ ทางสังคมมีส่วนร่วมและผลึกกำลังเพื่อจัดการศึกษา

ในแผนงานหลักที่ 6 นี้ ได้กำหนดเป้าหมายคือ 1) ผู้บริหารทุกระดับเห็นด้วยและร่วมมือ ดำเนินการให้มีการเปลี่ยนแปลงระบบการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งในหน่วยงานส่วนกลาง และกระจายอำนาจไปยังสถานศึกษา 2) เปลี่ยนแปลงระบบการบริหารและการจัดการศึกษาให้ องค์กร ระดับจังหวัด ท้องถิ่นและสถานศึกษา มีอำนาจในการตัดสินใจจัดการศึกษาให้สอดคล้อง

กับความต้องการของแต่ละพื้นที่ 3) ให้ประชาชน ชุมชน และองค์กรต่าง ๆ ในสังคมมีส่วนร่วมรับผิดชอบการจัดการศึกษาและตรวจสอบคุณภาพการศึกษา

นอกจากแผนงานหลักที่ 6 แล้ว ยังมีแผนงานหลักที่ 8: การระดมสรรพกำลังเพื่อจัดการศึกษาได้มีวัตถุประสงค์ไว้เกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า “เพื่อระดมทรัพยากรทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ชุมชน และประชาชนในการจัดการศึกษาและฝึกอบรมแก่คนทั้งมวลอย่างมีคุณภาพ” และมีเป้าหมายในการเพิ่มงบประมาณด้านการศึกษาของรัฐไม่ต่ำกว่าร้อยละ 4 ของ GDP ในปี 2544

จากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว จะเห็นได้ว่าชุมชนมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการจัดการศึกษา ดังนั้นบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาจะต้องมีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของชุมชน และเปิดโอกาสให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างแท้จริง

แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างความร่วมมือและความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

โรงเรียน ซึ่งเป็นสถานศึกษาหลักในชุมชน ผู้บริหารและครูต้องศึกษาถึงวิธีการดึงชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา สิ่งที่ต้องคำนึงในการสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน (วิไล ตังจิตสมคิด, 2528 อ้างใน สุวิทย์ เสวตวงศ์, 2542) ได้กล่าวไว้ พอจะสรุปได้ดังนี้

1. ชุมชนแต่ละแห่งประกอบด้วยบุคคลที่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการศึกษาและบทบาทหน้าที่ของโรงเรียนในปัจจุบันไม่เท่าเทียมกัน
2. ชุมชนแต่ละแห่งต่างก็มีลักษณะพิเศษแตกต่างกันไป โดยเฉพาะในด้านความคิด ความเชื่อ การแสดงออกในการอนุรักษ์และการเปลี่ยนแปลงต่างๆ เป็นต้น โรงเรียนต้องศึกษาสาเหตุของลักษณะพิเศษต่างๆ เหล่านั้น สาเหตุบางอย่างอาจเนื่องมาจากประวัติความเป็นมาหรือสภาพแวดล้อมต่างๆ ของชุมชนนั่นเอง โรงเรียนควรศึกษาทำความเข้าใจเพื่อประโยชน์ต่อการศึกษาและการสร้างความร่วมมืออันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
3. การสร้างความร่วมมือกับชุมชนแต่ละแห่งหรือแม้แต่ในชุมชนเดียวกัน แต่บุคคลต่างกลุ่มกัน โรงเรียนอาจใช้วิธีการ เครื่องมือ และกระบวนการที่แตกต่างกัน โรงเรียนต้องกำหนดการใช้ยุทธศาสตร์ วิธีการกระบวนการและเครื่องมือต่าง ๆ ให้เหมาะสมโรงเรียนจะมุ่งใช้

ยุทธศาสตร์อย่างเดียวกัน วิธีการ และเครื่องมืออย่างเดียวกันในทุกกลุ่มบุคคลนั้น อาจไม่เกิดผลดีตามที่ต้องการได้

4. ความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในอดีต ปัจจุบัน ย่อมมีความสำคัญต่อการสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในอนาคต ดังนั้น ในการที่จะสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่โรงเรียนจะต้องรู้เรื่องความสัมพันธ์ในอดีต ปัจจุบัน ปัญหาอุปสรรคต่างๆ ตลอดจนเจตคติของประชาชนที่มีต่อโรงเรียน ทั้งนี้เพื่อโรงเรียนจะได้พิจารณาแก้ไขปัญหาอุปสรรคต่างๆ ได้ถูกต้อง

5. ความร่วมมือ ร่วมใจ ความสามัคคี ความรู้ ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของโรงเรียนต่อชุมชนและการเข้าใจเป้าหมาย แผนปฏิบัติงานต่างๆ ของโรงเรียนเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งต่อการสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

6. การสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เป็นเรื่องของการให้การเปลี่ยนแปลงความคิดและเจตคติ จึงจำเป็นที่จะต้องอาศัยเวลาและความอดทน

7. การสร้างความร่วมมือระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน เป็นกระบวนการต่อเนื่องโรงเรียนต้องกำหนดเป้าหมาย วางแผน และปฏิบัติงานต่อเนื่องกันไป

8. การใช้ทรัพยากรของชุมชนให้เป็นประโยชน์ต่อการศึกษา และการให้ชุมชนเป็นห้องเรียน เป็นสิ่งสำคัญในการส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนให้เจริญงอกงามไปทุกๆ ด้าน นอกจากนั้นยังเป็นการให้ความรู้ ความเข้าใจแก่ชุมชนโดยทางอ้อม เป็นการกระตุ้นส่งเสริมให้ชุมชนพัฒนาตนเองให้ชุมชนสนใจกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน

9. การประชาสัมพันธ์โรงเรียนเป็นสิ่งสำคัญ และจำเป็นต่อการสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

10. ปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากการสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ต้องถือว่าเป็นข้อมูลป้อนกลับสำคัญที่โรงเรียนต้องนำมาศึกษาพิจารณา เพื่อปรับปรุงแก้ไขในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนต่อไป

11. การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จะต้องมีการประเมินผลและติดตามผลอย่างต่อเนื่อง

กรมวิชาการ (2535ข: 74) ได้ให้แนวทางในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้ดังนี้

1. ชี้แจงให้บุคลากรในชุมชนโดยเฉพาะผู้ประกอบการและผู้เกี่ยวข้องโดยตรงมีความเข้าใจในการปฏิบัติงานของโรงเรียน
2. โรงเรียนสามารถนำบุคลากรในชุมชน วัสดุ สิ่งแวดล้อมที่มีอยู่ในชุมชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ อาทิ เชิญวิทยากรในชุมชนที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญทางด้านต่างๆ เป็นต้น
3. โรงเรียนอาจขอความช่วยเหลือและการสนับสนุนจากชุมชน ทั้งทางด้านการเงิน แรงงาน วัสดุอุปกรณ์ ซึ่งจะช่วยให้งานทางด้านวิชาการของโรงเรียนบรรลุเป้าหมาย
4. โรงเรียนต้องให้ความช่วยเหลือชุมชนทางด้านวิชาการและอื่นๆ เช่น ความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีใหม่ๆ ด้านการเกษตร เป็นต้น
5. โรงเรียนต้องช่วยแก้ปัญหาอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นจากการใช้หลักสูตร เช่น การที่ผู้ประกอบการต้องเสียค่าใช้จ่ายในการจัดซื้ออุปกรณ์การเรียน ในกิจกรรมที่มีการฝึกปฏิบัติ เช่น ทำอาหาร ทำงานศิลปะ เป็นต้น ด้วยการชี้แจงให้ผู้ประกอบการเกิดความรู้ ความเข้าใจในการสอนตามแนวทางของหลักสูตรที่ต้องปฏิบัติจริงๆ

การศึกษาวิเคราะห์ชุมชนจำเป็นต้องมีการศึกษาทฤษฎี/แนวคิด หรือ หลักการเพื่อใช้เป็นเครื่องนำทางในการวิเคราะห์ชุมชน

บริบทเกี่ยวกับจังหวัดราชบุรี

ข้อมูลสภาพทั่วไป

1. ประวัติย่อ ราชบุรีเป็นเมืองเก่าแก่เมืองหนึ่งของประเทศไทย จากการศึกษา และขุดค้นของ นักประวัติศาสตร์ นักโบราณคดี พบว่าพื้นแผ่นดินซึ่งเป็นที่ตั้งจังหวัดราชบุรีในปัจจุบันจากหลักฐานทาง โบราณสถานที่ได้ค้นพบทำให้เชื่อได้ว่ามีผู้คนตั้งถิ่นฐานอยู่มาตั้งแต่ยุคหินกลาง อายุประมาณ 10,000 ปีมาแล้ว แต่หลักฐานเกี่ยวกับการสร้างบ้านแปลงเมืองนั้น ได้ปรากฏหลักฐานแน่ชัดในสมัยทวารวดีหลังจากที่ได้ค้นพบเมืองโบราณสมัยทวารวดี ที่ตำบลคูบัว อำเภอเมืองราชบุรี ซึ่งสันนิษฐานว่าตั้งเป็นเมืองขึ้นใน พุทธศตวรรษที่ 12 ครั้นถึงสมัยพุทธศตวรรษที่ 18 เมืองราชบุรีได้ย้ายมาตั้งอยู่บริเวณฝั่งขวาของแม่น้ำแม่กลอง ณ ที่ตั้งเมืองปัจจุบัน โดยมีพระปรางค์วัดมหาธาตุวรวิหาร เป็นประธานอยู่กลางเมือง ในตอนปลายสมัยกรุงธนบุรี และตอนต้นสมัยรัตนโกสินทร์ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช (รัชกาลที่ 1) ได้ยกกองทัพมาตั้งรับศึกพม่า ในเขตจังหวัดราชบุรีหลายครั้ง ต่อมา พ.ศ. 2360 ในสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ได้โปรดเกล้าฯ ให้สร้างกำแพงเมืองใหม่ทางฝั่งซ้ายของแม่น้ำแม่กลอง อันเป็นที่ตั้งกรมการทหารช่างในปัจจุบัน ด้วยเหตุผลในการรับศึกพม่า โดยเป็นการย้ายเฉพาะที่ทำการของทางราชการเท่านั้น แต่ประชาชนยังตั้งอาคารบ้านเรือนอยู่ที่เดิมทางฝั่งขวาของแม่น้ำแม่กลองตลอดมาจนถึงปัจจุบัน

ครั้นถึงสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวใน พ.ศ. 2437 ได้ทรงเปลี่ยนการปกครองส่วนภูมิภาคโดยรวมหัวเมืองต่างๆ ที่อยู่ใกล้ชิดกัน ตั้งขึ้นเป็นมณฑล และได้รวมเมืองราชบุรี เมืองกาญจนบุรี เมืองสมุทรสงคราม เมืองเพชรบุรี เมืองปราณบุรี เมืองประจวบคีรีขันธ์ รวม 6 เมือง ตั้งขึ้นเป็นมณฑลราชบุรี ตั้งที่บัญชาการมณฑล ณ ที่เมืองราชบุรี ทางฝั่งขวาของแม่น้ำแม่กลอง (ปัจจุบันคือศาลากลางจังหวัดราชบุรีหลังเก่า) ต่อมาใน พ.ศ. 2440 ได้ย้ายที่บัญชาการเมืองราชบุรี จากฝั่งซ้าย กลับมาตั้งรวมอยู่แห่งเดียวกับศาลาว่าการมณฑลราชบุรี ทางฝั่งขวาของแม่น้ำแม่กลอง จนถึง พ.ศ. 2476 เมื่อได้มีการยกเลิกการปกครองแบบมณฑลทั้งหมด มณฑลราชบุรีจึงถูกยกเลิกและลงฐานะเป็นจังหวัดราชบุรีจนถึงปัจจุบัน

โครงสร้างของประชากรและการจ้างงาน

1. โครงสร้างของประชากร จังหวัดราชบุรีเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีสภาพแบบชนบท ประชากรกระจายทั่วไปในเขตเมืองและชนบท จะอยู่กันอย่างครอบครัวใหญ่ ลักษณะการตั้งบ้านเรือนจะกระจุกกระจายอยู่ในบริเวณรอบ ๆ ชานเมือง ประชากรส่วนใหญ่เป็นชาวไทยดั้งเดิม เชื้อสายจีน มอญ ละว้า ลาว และกะเหรี่ยง ซึ่งปัจจุบันผสมกลมกลืนกลายเป็นชาวราชบุรี อาทิ ชาวรามัญอยู่หนาแน่นในเขตอำเภอบ้านโป่ง โพธาราม ในขณะที่ชาวลาวจะอยู่มากในอำเภอจอมบึง เป็นต้น ถึงแม้ประชากรดั้งเดิมจะหลายเชื้อชาติแต่ก็มีศาสนาเป็นแกนกลางในการรวมตัวกันทางสังคมและวัฒนธรรมประเพณีของชนบางกลุ่มยังคงมีอยู่ อัตราการเพิ่มของประชากรค่อนข้างสูงอย่างต่อเนื่อง

ข้อมูลประชากรตามทะเบียนราษฎรในจังหวัดราชบุรี ณ 31 ธันวาคม 2550 รวม 831,438 คน แยกเป็นชาย 407,338 คน คิดเป็นร้อยละ 48.99 หญิง 424,100 คน คิดเป็นร้อยละ 51.01 ประชากรอาศัยอยู่ในเขตเทศบาล 260,563 คน หรือ ร้อยละ 31.34 และนอกเขตเทศบาล 570,875 คน หรือ ร้อยละ 68.66 มีครัวเรือนจำนวน 250,096 ครัวเรือน ประชากรที่อยู่ในวัยแรงงานระหว่างอายุ 15-59 ปี มีจำนวนถึงร้อยละ 74.23 ของจำนวนประชากรทั้งหมด

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและความหนาแน่นของประชากรจังหวัดราชบุรี ปี 2550

อำเภอ/เทศบาล	รวม	ชาย	หญิง	เนื้อที่ (ตร.กม.)	บ้าน	ความหนาแน่น (คน/ตร.กม.)
เมืองราชบุรี	114,993	57,106	57,887	688.48	34,420	167.02
เทศบาลเมืองราชบุรี	38,071	17,759	20,312	8.70	14,128	4,375.98
เทศบาลตำบลเขาสูง	9,110	4,508	4,602	8.00	2,057	1,138.75
เทศบาลตำบลหลักเมือง	18,852	10,594	8,258	22.50	5,761	837.87
เทศบาลตำบลห้วยชินสีห์	10,905	5,348	5,557	2.90	3,402	376.03
บ้านโป่ง	107,733	51,905	55,828	586.49	33,082	183.69
เทศบาลเมืองบ้านโป่ง	18,915	8,872	10,043	2.91	7,701	6,500.00
เทศบาลตำบลห้วยกระบอก	1,816	910	906	0.97	606	1,872.16
เทศบาลตำบลท่าผา	19,998	9,766	10,232	34.95	6,748	572.00
เทศบาลตำบลท่ากระจับ	7,281	3,509	3,772	9.10	2,469	800.11
เทศบาลตำบลกรับใหญ่	12,251	5,925	6,326	44.24	2,827	276.92

ตารางที่ 1 (ต่อ)

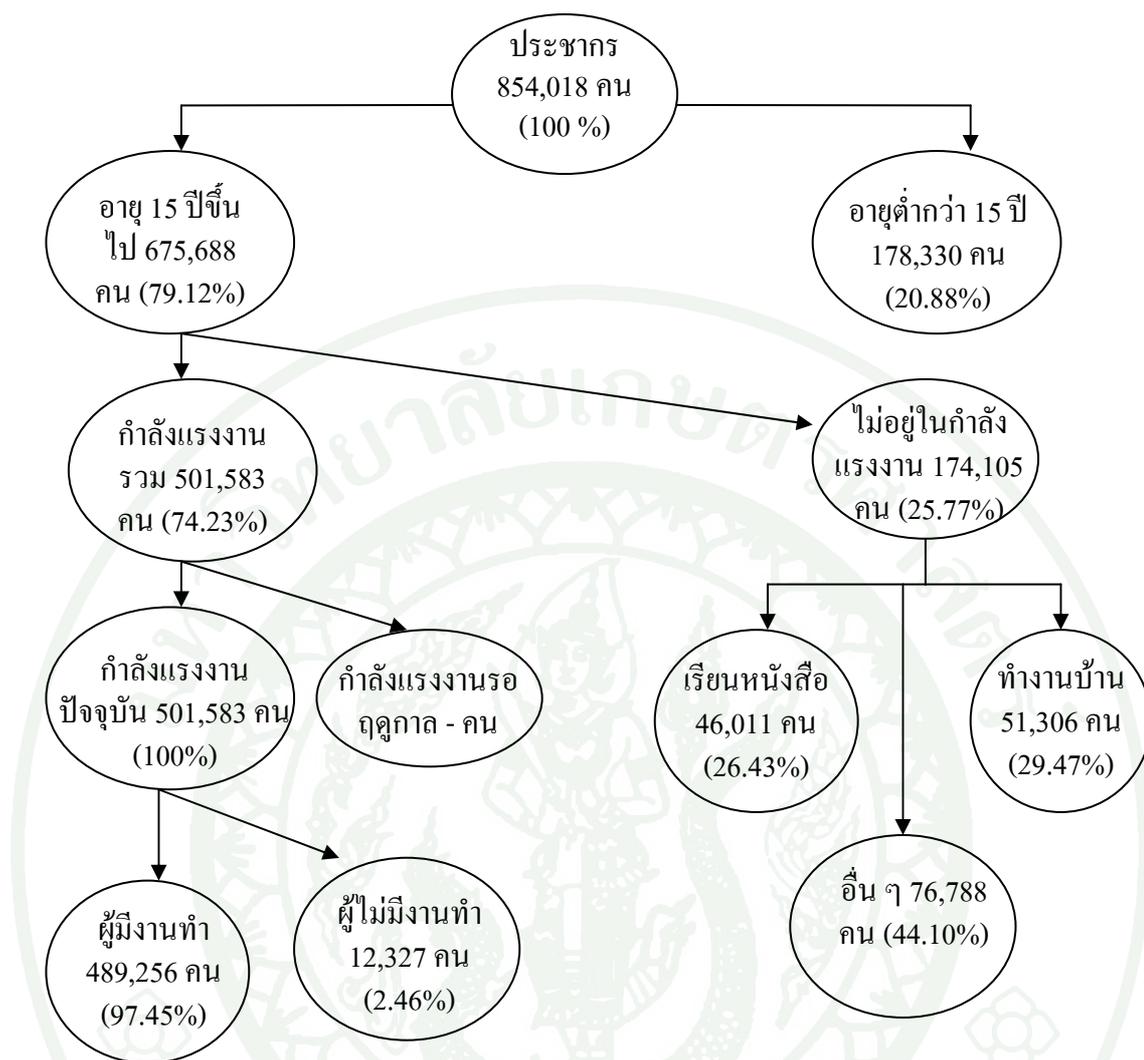
อำเภอ/เทศบาล	รวม	ชาย	หญิง	เนื้อที่ (ตร.กม.)	บ้าน	ความหนาแน่น (คน/ตร.กม.)
โพธาราม	76,043	36,912	39,131	667.21	21,997	113.97
เทศบาลเมืองโพธาราม	10,613	5,046	5,567	2.60	3,452	4,081.92
เทศบาลตำบลหนองโพ	3,878	1,819	2,059	5.80	1,731	668.62
เทศบาลตำบลบ้านเลือก	9,886	4,734	5,152	12.00	3,398	823.83
เทศบาลตำบลเจ็ดเสมียน	5,578	2,635	2,943	14.00	1,598	398.43
เทศบาลตำบลเขาขวาง	6,831	3,355	3,476	21.00	1,892	325.29
เทศบาลตำบลบ้านสิงห์	11,574	5,559	6,015	29.97	3,416	386.19
เทศบาลตำบลบ้านฆ้อง	8,496	4,052	4,444	13.55	2,519	627.01
ดำเนินสะดวก	74,504	35,879	38,625	336.43	18,612	221.45
เทศบาลตำบลดำเนินสะดวก	8,563	4,023	4,540	4.98	2,763	1,719.48
เทศบาลตำบลศรีดอนไผ่	12,180	5,836	6,344	13.10	2,810	929.77
บางแพ	17,759	8,533	9,226	276.16	5,325	64.31
เทศบาลตำบลบางแพ	16,259	7,797	8,462	53.05	4,986	306.49
เทศบาลตำบลโพหัก	10,412	5,086	5,326	33.16	2,910	314.04
ปากท่อ	60,989	29,886	31,103	1,212.54	17,560	50.30
เทศบาลตำบลปากท่อ	3,308	1,599	1,709	1.12	1,202	2,953.57
จอมบึง	51,381	25,617	25,764	1,235	14,130	41.59
เทศบาลตำบลจอมบึง	5,207	2,462	2,745	8.50	2,514	612.59
เทศบาลตำบลด่านทับตะโก	2,401	1,178	1,223	4.59	641	523.09
วัดเพลง	10,634	5,119	5,515	60.63	2,830	175.39
เทศบาลตำบลวัดเพลง	1,521	724	797	1.90	473	800.53
สวนผึ้ง	32,100	16,909	15,191	1.61	10,255	19,937.89
เทศบาลตำบลสวนผึ้ง	3,076	1,554	1,522	9.34	1,224	329.34
เทศบาลตำบลชฎาป่าหวาย	3,581	1,817	1,764	12.50	1,283	286.48
บ้านคา	24,739	130,005	11,734	1.64	7,374	15,084.76
รวมทั้งสิ้น	831,438	407,338	424,100	5,196.46	250,096	68,877.05

2. ความหนาแน่นของประชากร

จังหวัดราชบุรีมีพื้นที่ประมาณ 5,196.46 ตารางกิโลเมตร มีประชากร ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2550 จำนวน 831,438 ความหนาแน่นของประชากรโดยเฉลี่ยทั้งจังหวัด 152 คน / ตร.กม. เฉพาะในเขตเทศบาลเมือง มีความหนาแน่นเฉลี่ย 694 คน/ตร.กม.นอกเขตเทศบาลมีความหนาแน่นเฉลี่ย 112 คน / ตร.กม. เปรียบเทียบประชากรในเขตเทศบาล และนอกเขตเทศบาลทั้งจังหวัด มีจำนวน 260,563 คน และ 570,875 คน คิดเป็นร้อยละ 31.34 และ 68.66 ตามลำดับ ของจำนวนประชากรทั้งจังหวัด

3. การจ้างงาน จังหวัดราชบุรีมีประชากรที่อยู่ในวัยแรงงาน (อายุ 15 ปีขึ้นไป) ในปี 2550 จำนวน 675,688 คน ผู้อยู่ในกำลังแรงงาน จำนวน 501,583 คน คิดเป็นร้อยละ 74.23 และผู้ไม่อยู่ในกำลังแรงงาน จำนวน 174,105 คน ร้อยละ 25.77 ของวัยแรงงานทั้งหมดและผู้มีอายุต่ำกว่า 15 ปี จำนวน 178,330 คน คิดเป็นร้อยละ 26.39

การจ้างงานปี 2550 กำลังแรงงานรวมลดลงกว่าปีที่แล้วร้อยละ 1.46 และผู้มีงานทำเพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 1.69 และผู้ไม่มีงานทำเพิ่มขึ้นร้อยละ 30.78

ภาพที่ 7 แผนภูมิการจ้างงาน ปี 2550

ที่มา: สำนักงานแรงงานจังหวัดราชบุรี (2550)

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบการจ้างงาน กำลังแรงงาน ปี 2548-50

ประเภทการจ้างงาน	ปี 2548	ปี 2549	ปี 2550	เปรียบเทียบปี 2549/50
				เพิ่ม +/- ร้อยละ
อายุ 15 ปี ขึ้นไป	667,204	674,913	675,688	+0.11
อายุต่ำกว่า 15 ปี	182,553	176,457	178,330	+1.06
กำลังแรงงานรวม	499,980	509,033	501,583	-1.46
ไม่อยู่ในกำลังแรงงาน	167,224	165,880	174,105	+4.96
กำลังแรงงานปัจจุบัน	499,980	509,033	501,583	-1.46
ผู้มีงานทำ	491,193	497,655	489,256	-1.69
ผู้ไม่มีงานทำ	7,421	9,428	12,327	+30.75
ทำงานบ้าน	44,613	53,513	51,306	-4.12
เรียนหนังสือ	43,321	43,392	46,011	+6.04
อื่นๆ	79,290	68,975	76,788	+11.33

ที่มา: สำนักงานแรงงานจังหวัดราชบุรี (2550)

ผู้ใช้แรงงานในเขตจังหวัดราชบุรีประมาณร้อยละ 60 เป็นผู้มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตจังหวัดที่เหลือ เป็นแรงงานที่มาจากจังหวัดใกล้เคียง และบางส่วนอาจเป็นแรงงานต่างด้าวที่เข้ามาทำงานเนื่องจากพื้นที่ในเขตจังหวัดมีอาณาเขตติดต่อกับพม่า ปัจจุบันผู้ใช้แรงงานกว่าครึ่งหนึ่งของทั้งหมดทำงานอยู่ในกิจการประเภทอุตสาหกรรมการผลิต

ตารางที่ 3 การจ้างงาน ปี 2550 แยกเป็นรายเดือน

เดือน	ผู้สมัครงาน (คน)	ตำแหน่งงานว่าง (คน)	ได้รับการบรรจุ (คน)
มกราคม	253	238	156
กุมภาพันธ์	492	191	198
มีนาคม	339	319	132
เมษายน	546	232	364
พฤษภาคม	407	364	341
มิถุนายน	391	342	286
กรกฎาคม	400	479	226
สิงหาคม	317	315	233
กันยายน	336	324	325
ตุลาคม	426	121	392
พฤศจิกายน	324	97	353
ธันวาคม	254	228	237
รวม	4,485	3,250	3,243

ที่มา: สำนักงานจัดหางานจังหวัดราชบุรี (2550)

การจ้างงานในปี 2550 มีผู้สมัครงาน มากกว่าตำแหน่งงานว่าง และได้รับการบรรจุถึง ร้อยละ 99.78 เมื่อเทียบกับตำแหน่งงานว่าง

อุตสาหกรรมที่มีความต้องการแรงงานมากที่สุด ได้แก่ อุตสาหกรรมการผลิต ร้อยละ 86.17 รองลงมาคือ อุตสาหกรรมขายส่ง-ขายปลีก ร้อยละ 4.17

อาชีพที่มีผู้สมัครงานสนใจมากที่สุด คือ อาชีพงานพื้นฐาน ได้แก่ แรงงานบรรจุผลิตภัณฑ์ แรงงานก่อสร้าง แรงงานด้านการประกอบ รองลงมา คือ พนักงานบริการ พนักงานขายในร้านค้า

ตารางที่ 4 แสดงจำนวนสถานประกอบการและลูกจ้างตามขนาดสถานประกอบการปี 2549 – 2550

ขนาดของสถาน ประกอบการคน	จำนวนสถานประกอบการ (แห่ง)		จำนวนลูกจ้าง (คน)		เปรียบเทียบสถาน ประกอบการ ลูกจ้าง ปี 2549/50
	ปี 2549	ปี 2550	ปี 2549	ปี 2550	
1-4	1,857	2,081	4,062	4,470	+12.06/+10.04
5-9	699	857	4,610	5,742	+22.60/+24.56
10-19	497	539	6,781	7,394	+8.45/+9.04
20-49	367	400	11,319	12,397	+8.99/+9.52
50-99	117	121	8,343	8,565	+3.42/+2.66
100-299	97	99	16,436	17,223	+2.06/+4.79
300-499	22	21	9,164	8,919	-4.55/-2.67
500-999	14	14	10,621	10,737	-/+1.09
>=1,000	7	10	12,236	16,271	+42.86/+32.98
รวม	3,677	4,142	83,572	91,718	+12.65/+9.75

ที่มา: สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัดราชบุรี (2550)

การบริการการจัดหางาน

ในปี 2550 มีตำแหน่งงานว่างที่สมัครงานผ่านสำนักงานจัดหางานจังหวัดราชบุรี มีแนวโน้มลดลงเมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมาคิดเป็นร้อยละ 19.61 ตำแหน่งงานว่างจำนวน 3,250 ตำแหน่ง ผู้สมัครงาน 4,485 คน บรรจุนาน 3,243 คน อัตราการบรรจุนานเพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 21.51 เมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา

ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ

โครงสร้างเศรษฐกิจรวมของจังหวัดราชบุรี โดยภาพรวมเศรษฐกิจของจังหวัดส่วนใหญ่อยู่ในภาคเกษตรกรรมประมาณ 75 % กระจายอยู่ทั่วไปในทุกอำเภอ โดยเฉพาะอำเภอเมือง บ้านโป่ง บางแพ ดำเนินสะดวก วัดเพลง โพธาราม เป็นพื้นที่ทางการเกษตรแถบทั้งสิ้น พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัดได้แก่ ข้าว มันสำปะหลัง อ้อย สับปะรด และมีสัตว์เศรษฐกิจได้แก่ สุกรมีชีวิต และ

โคนม ซึ่ง สามารถทำรายได้เข้าสู่จังหวัดปีละหลายพันล้านบาท ส่วนในภาคอุตสาหกรรม โดยเฉพาะเครื่องปั้นดินเผา เช่น โอ่ง กระจ่าง การค้าและบริการ มีบทบาทอยู่มากพอสมควร

1. การเกษตรกรรม จังหวัดราชบุรีมีพื้นที่ทั้งหมด 5.16 ล้านไร่ ในปี 2550 เป็นพื้นที่ทำการเกษตร 1.24 ล้านไร่ พื้นที่ทำนา 0.29 ล้านไร่ พื้นที่ทำไร่ 0.45 ล้านไร่ พื้นที่ไม้ผลไม้อื่น 0.27 ล้านไร่ พืชผัก ไม้ดอกไม้ประดับ 0.18 ล้านไร่ ประมง 0.49 ล้านไร่ ปศุสัตว์ 0.86 ล้านไร่ นอกนั้น เป็นพื้นที่อื่นๆ ได้แก่ ที่อยู่อาศัย อุตสาหกรรม และที่สาธารณะ 1.25 ล้านไร่ มีครัวเรือนเกษตรกรแยกเป็นครัวเรือนเกษตรกรที่มีพื้นที่ถือครองการเกษตรจำนวน 73,311 ครัวเรือน

ถือได้ว่าเป็นจังหวัดที่มีอาชีพทำการเกษตรเป็นหลัก มีแหล่งน้ำธรรมชาติ และการชลประทาน เหมาะสมแก่การเกษตร พื้นที่ที่อุดมสมบูรณ์ได้แก่ อำเภอบ้านโป่ง อำเภอโพธาราม อำเภอเมือง อำเภอดำเนินสะดวก อำเภอบางแพ และอำเภอวัดเพลง

ตารางที่ 5 พื้นที่ปลูก ผลผลิตรวม สินค้าเกษตรที่สำคัญของจังหวัด ปี 2550

ชนิด	พื้นที่ปลูก (ไร่)	พื้นที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิตเฉลี่ย (กก.)	ผลผลิตรวม (ตัน)
ข้าวนาปี	291,014	288,058	808	246,617
ข้าวนาปรัง	211,709	211,389	814	181,397
พืชไร่				
มันสำปะหลังโรงงาน	81,003	81,003	3,351	207,831
อ้อยโรงงาน	235,401	235,401	9,166	2,027,842
สับปะรด	66,989	49,741	3,188	159,075
พืชผัก				
ข้าวโพดฝักอ่อน	9,381	9,381	1,240	11,629
ถั่วฝักยาว	7,876	7,624	2,224	16,959
หน่อไม้ฝรั่ง	6,800	6,747	38,889	262,384
คะน้า	1,907	1,907	2,053	3,916
พริกชี้หูสวน	3,704	3,704	832	3,082

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ชนิด	พื้นที่ปลูก (ไร่)	พื้นที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิตเฉลี่ย (กก.)	ผลผลิตรวม (ตัน)
ไม้ผล				
มะม่วง	30,775	29,753	3,222	95,864
มะพร้าวอ่อน	29,046	26,606	77,597	2,064,545
ละมุด	7,940	7,787	1,390	10,823
ชมพู่	17,410	14,752	1,906	28,117

ที่มา: สำนักงานเกษตรจังหวัดราชบุรี (2550)

พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัด

ข้าว เป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญสามารถทำรายได้ให้จังหวัดปีละหลายพันล้านบาท และยังเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญระดับประเทศ พื้นที่เพาะปลูกข้าวของจังหวัดมีประมาณ 502,723 ไร่ แยกเป็นพื้นที่เพาะปลูกข้าวนาปีและนาปรัง

1. พื้นที่เพาะปลูกข้าวนาปี 2550 จำนวน 291,014 ไร่ ลดลงจากปีการเพาะปลูกปี 2549 คิดเป็นร้อยละ 0.56 ผลผลิตรวม 246,617 ตัน เพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมา ร้อยละ 11.45
2. พื้นที่เพาะปลูกข้าวนาปรัง 2550 จำนวน 211,709 ไร่ เพิ่มขึ้นจากปีการเพาะปลูกปี 2549 คิดเป็นร้อยละ 12.80 ผลผลิตรวม 181,397 ตัน เพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมา ร้อยละ 2.16

มันสำปะหลัง เป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัด เช่นเดียวกัน พื้นที่เพาะปลูกปี 2550 จำนวน 81,003 ไร่ ผลผลิตรวม 207,831 ตัน พื้นที่เพาะปลูกลดลงร้อยละ 18.76 แต่ผลผลิตกลับเพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมา ร้อยละ 163.88 สาเหตุจากปีที่ผ่านมา มีพื้นที่เก็บเกี่ยวเพียง 29,597 ไร่ เท่านั้น

อ้อย พื้นที่เพาะปลูกปี 2550 จำนวน 235,401 ไร่ ผลผลิตรวม 2,027,842 ตัน พื้นที่เพาะปลูก และผลผลิตรวม เพิ่มขึ้นร้อยละ 27.56 , 47.95 ตามลำดับ

สับประรด พื้นที่เพาะปลูกปี 2550 จำนวน 66,989 ไร่ ผลผลิตรวม 159,075 ตัน พื้นที่เพาะปลูก และผลผลิตเพิ่มขึ้นร้อยละ 12.17 และ 76.91 ตามลำดับ

2. การปศุสัตว์ พื้นที่ส่วนใหญ่ของจังหวัดล้อมรอบไปด้วยภูเขาเหมาะสำหรับเป็นแหล่งของ ปศุสัตว์ ประชากรจึงมีอาชีพด้านการเลี้ยงปศุสัตว์รองจากการทำการเกษตร สัตว์เลี้ยงเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัดได้แก่โคนม โคเนื้อ สุกร ไก่ และเป็ด รวมทั้งมีฟาร์มเพาะเลี้ยงนั้บพันธุ์ฟาร์ม เนื่องจากสภาวะแวดล้อมเอื้ออำนวย แนวโน้มการเลี้ยงปศุสัตว์เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง มูลค่าการส่งออกสุกรนอกเขตจังหวัดประมาณหลายพันล้านบาท

ตารางที่ 6 สถิติการเลี้ยงสัตว์ จำแนกตามชนิด แยกเป็นรายอำเภอ ปี 2550

อำเภอ	โคนม	กระบือ	เป็ด	ไก่	สุกร	ห่าน	โคเนื้อ	แพะ	แกะ
เมือง	727	-	4,000	518,970	178,716	-	16,068	390	-
โพธาราม	23,560	39	115,567	1,721,641	428,095	14	18,809	1,052	32
บ้านโป่ง	26,927	28	4,924	809,044	85,845	95	15,964	1,166	50
ปากท่อ	40	99	1,399	382,673	359,350	67	29,065	666	2
บางแพ	4,864	-	4,235	50,867	51,008	26	5,786	-	-
จอมบึง	2,515	310	15,000	1,368,321	131,500	132	26,390	1,435	50
ดำเนินฯ	1,945	-	8,058	43,240	18,293	52	2,935	37	2
วัดเพลง	56	-	1,125	5,733	44	14	1,793	220	36
สวนผึ้ง	21	165	1,533	216,667	1,699	75	12,672	6,094	10
บ้านคา	-	-	5,335	255,238	415	-	5,481	1,681	-
รวม	60,655	641	161,176	5,372,394	1,254,965	475	134,963	12,741	182

ที่มา: สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดราชบุรี (2550)

โคนม เลี้ยงกันมากในท้องที่อำเภอบ้านโป่ง โพธาราม บางแพ อำเภอจอมบึง และบางส่วนของดำเนินสะดวก อำเภอเมือง และอำเภอสวนผึ้ง โดยมีการรีดน้ำนมดิบส่งโรงงานนมสดหนองโพ ของสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีจำกัดในพระบรมราชูปถัมภ์ อำเภอโพธาราม ปศุสัตว์เขาหลวงราชบุรี จำกัด อำเภอบ้านโป่งและสหกรณ์ โคนมซอนต้า จำกัด อำเภอจอมบึง

โคเนื้อ เลี้ยงกันมากในเขตอำเภopakท่อ รองลงมาในอำเภอจอมบึง โพธาราม เมือง และบ้านโป่ง โดยตลาดหลักได้แก่กรุงเทพฯ

สุกร กว่าร้อยละ 30 เลี้ยงกันมากในท้องที่อำเภอโพธาราม ปากท่อ เมือง และจอมบึง

ไก่ เลี้ยงกันมากในเขตอำเภอ โพธาราม จอมบึง และบ้านโป่ง

เป็ด เลี้ยงกันมากในเขตอำเภอโพธาราม รองลงมาในเขตอำเภอจอมบึง และ
อำเภอดำเนินสะดวก

ตารางที่ 7 ประเภทและจำนวนฟาร์มเลี้ยงสัตว์ ปี 2550

ประเภท	จำนวน (ฟาร์ม)
ฟาร์มโคนม	2,976
ฟาร์มโคเนื้อ	10,291
ฟาร์มกระบือ	67
ฟาร์มสุกร	399
ฟาร์มไก่เนื้อ	308
ฟาร์มไก่ไข่	17
ฟาร์มเป็ดเนื้อ	296

ที่มา: สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดราชบุรี (2550)

ตารางที่ 8 จำนวนสัตว์ที่เลี้ยงส่งออกนอกเขตจังหวัด ปี 2549- 2550

ประเภทสัตว์	ปี 2549	ปี 2550
	จำนวน (ตัว)	จำนวน (ตัว)
โค	907	3,003
กระบือ	-	-
สุกร	1,332,989	713,388
ไก่	18,141,968	32,769,571
เป็ด	20,000	37,926
รวม	19,495,864	33,523,888

ที่มา: สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดราชบุรี (2550)

3. การประมง จังหวัดราชบุรีไม่มีพื้นที่ติดชายฝั่งทะเล การประมงของจังหวัดจึงมีแต่การประมงน้ำจืด โดยจับสัตว์น้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติ และการขุดบ่อเลี้ยงปลาสัตว์น้ำที่สำคัญ ได้แก่ กุ้งก้ามกราม กุ้งขาวแวนนาไมต์ ปลาดุก ปลานิล ปลาช่อน ปลาดุกเทศ และสัตว์น้ำอื่นๆ ซึ่งในอดีตที่ผ่านมามีจังหวัดเคยเป็นที่อุดมสมบูรณ์ได้ด้วยสัตว์น้ำนานาชนิด และเป็นการจับสัตว์น้ำในเชิงพาณิชย์ แต่ในปัจจุบันกลายเป็นการจับเพื่อการบริโภคในครัวเรือนเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากผลกระทบจากการพัฒนาประเทศ ที่ส่งผลให้ภาวะสิ่งแวดล้อมเสื่อมเสีย ทำให้จำนวนสัตว์น้ำลดลง

ประมงน้ำจืด มีพื้นที่ทำการประมงน้ำจืดประมาณ 39,908 ไร่ จำนวน 10,239 บ่อ จำนวนครัวเรือน 4,958 ครัวเรือน ปริมาณผลผลิตรวม 22,411.69 ตัน มูลค่าการผลิตกว่า 3,000 ล้านบาท

สภาวะการทำประมงน้ำจืดจะพบในทุกอำเภอของจังหวัดและพบมากในอำเภอบางแพ มีพื้นที่ ประมาณ 21,823 ไร่ ของพื้นที่การผลิตด้านการประมงทั้งหมด โดยเฉพาะการเพาะเลี้ยงกุ้งก้ามกราม และกุ้งขาวแวนนาไมต์ มีพื้นที่การผลิต 21,471 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 53.80 ของพื้นที่ทั้งหมด

ตารางที่ 9 ครัวเรือนและพื้นที่การผลิตด้านการประมง แยกเป็นรายอำเภอ ปี 2550

อำเภอ	ปี 2549			ปี 2550		
	จำนวนครัวเรือน (ราย)	จำนวนบ่อ (บ่อ)	เนื้อที่ (ไร่)	จำนวนครัวเรือน (ราย)	จำนวนบ่อ (บ่อ)	เนื้อที่ (ไร่)
เมือง	597	770	3,302	601	819	3,291
ดำเนินฯ	504	944	4,109	485	892	3,813
บางแพ	1,046	3,127	22,238	1,071	3,127	21,823
บ้านโป่ง	714	2,115	2,582	717	2,117	2,589
โพธาราม	887	1,651	5,865	894	2,072	6,060
สวนผึ้ง	115	105	99	119	125	102
จอมบึง	496	502	561	499	504	563
ปากท่อ	258	272	1,002	261	310	1,006
วัดเพลง	144	103	512	149	105	516
กิ่งอ.บ้านคา	159	165	142	162	168	145
รวม	4,920	9,754	40,412	4,958	10,239	39,908

ที่มา : สำนักงานประมงจังหวัดราชบุรี (2550)

ในปี 2550 ปริมาณสัตว์น้ำจืดที่จับได้จำนวน 22,411.69 ตัน เพิ่มขึ้นกว่าปีที่ผ่านมาร้อยละ 36.83 กุ้งก้ามกรามมีปริมาณการจับได้คิดเป็นร้อยละ 44.72 ของปริมาณสัตว์น้ำที่จับได้ทั้งหมด

ตารางที่ 10 พื้นที่ ผลผลิต การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืด ปี 2549 -2550

ชนิดสัตว์น้ำ	ปี 2549	ปี 2550	เปรียบเทียบปี 2549/50 (ร้อยละ)
	จำนวน (ตัน)	จำนวน (ตัน)	
กุ้งก้ามกราม	11,135.50	10,021.74	-10.00
ปลาดุก	592.80	736.80	+24.29
ปลานิล	3,121.65	3,319.59	+6.34
ปลาหมอ	3.50	-	-
ปลาตะเพียน	1,483	1,971.99	+32.97
ปลาชิลี	225.50	326.40	+44.75
กุ้งขาว	-	6,035.17	-
รวม	16,563.20	22,411.69	+35.32

ที่มา : สำนักงานประมงจังหวัดราชบุรี (2550)

สภาพน้ำใต้ดิน พื้นที่ของจังหวัดราชบุรีมีสภาพน้ำใต้ดินสามารถแบ่งได้ 3 ประเภท ดังนี้

1. ให้ปริมาณน้ำน้อย (1-30 ลบ.ม./ชม.) โดยทั่วไปน้ำมีสภาพดี แต่บางพื้นที่มีคุณภาพปานกลาง น้ำกร่อย มีตะกอนของสนิมเจือปน ครอบคลุมพื้นที่อำเภอสวนผึ้ง จอมบึง โทธาราม เมือง ปากท่อ บ้านโป่ง และวัดเพลง
2. ให้ปริมาณน้ำน้อย (1-30 ลบ.ม./ชม.) มีสภาพน้ำปานกลางครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของอำเภอสวนผึ้ง และปากท่อ
3. ให้ปริมาณน้ำมาก (50-200 ลบ.ม./ชม.) โดยทั่วไปน้ำมีคุณภาพดี บางพื้นที่เป็นน้ำกร่อยมีตะกอนสนิมเหล็กเจือปน ครอบคลุมพื้นที่ในอำเภอดำเนินสะดวก บ้านโป่ง โทธาราม บางแพ และอำเภอเมือง

3. การอุตสาหกรรมและเหมืองแร่

ในปี 2550 มีโรงงานอุตสาหกรรมจำนวน 1,268 แห่ง เงินลงทุน 84,787.176 ล้านบาท โรงงานอุตสาหกรรมขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.01 การขยายตัวของอุตสาหกรรมขนาดเล็กมีอัตราการเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.58 ขนาดกลางขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.73 และขนาดใหญ่ขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.64 ส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมประเภท อาหาร อโลหะ ขนส่ง การเกษตร และ อุตสาหกรรมไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้ เป็น โรงงานอุตสาหกรรมขนาดกลางมีการจ้างงานไม่เกิน 100 คน อยู่หลายโรงงาน และมีโรงงานขนาดเล็ก และ โรงสีขนาดกลางและขนาดเล็กอยู่นับสิบแห่ง

3.1 การอุตสาหกรรม เป็นภาคการผลิตที่เป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญของจังหวัด รองจากภาคการเกษตร โรงงานอุตสาหกรรมที่สำคัญ ร้อยละ 38 ตั้งอยู่ในเขตอำเภอบ้านโป่ง รองลงมาอยู่ในเขตอำเภอเมือง และอำเภอโพธาราม มีอุตสาหกรรมขนาดใหญ่และขนาดย่อม จังหวัดราชบุรีอยู่ใกล้กรุงเทพฯ มีความพร้อมด้านวัตถุดิบ แรงงานและสิ่งสาธารณูปโภค ตลอดจนมีโรงงานไฟฟ้าจำนวน 2 แห่ง การขยายตัวของโรงงานเห็นได้ชัดเจน

ตารางที่ 11 ขนาดโรงงานอุตสาหกรรม และการได้รับการส่งเสริมการลงทุนแยกเป็นรายอำเภอ ปี 2549-2550

อำเภอ	ปี 2549				ได้รับการส่งเสริมการลงทุน	ปี 2550				ได้รับการส่งเสริมการลงทุน
	ขนาดใหญ่	ขนาดกลาง	ขนาดเล็ก	รวม		ขนาดใหญ่	ขนาดกลาง	ขนาดเล็ก	รวม	
บ้านโป่ง	28	60	350	474	25	25	43	366	434	27
เมือง	12	54	231	297	7	4	29	284	317	7
โพธาราม	8	39	145	192	20	11	21	182	214	20
ปากท่อ	1	19	80	100	2	-	6	102	108	2
วัดเพลง	-	9	37	46	3	-	3	42	45	3
ดำเนินฯ	1	11	38	50	2	1	3	53	57	2
บางแพ	2	3	21	26	2	1	2	29	32	2
จอมบึง	2	8	33	43	1	1	2	41	44	1
สวนผึ้ง	-	-	11	11	-	-	-	12	12	-
บ้านคา	1	2	1	4	-	1	1	3	5	-
รวม	55	241	947	1,243	62	44	110	1,114	1,268	62

ที่มา: สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดราชบุรี (2550)

แบ่งประเภทอุตสาหกรรมได้จำนวน 21 ประเภท ประเภทอุตสาหกรรมที่มี
โรงงาน มากที่สุด คือ ประเภทผลิตอาหาร มีจำนวนทั้งหมด 174 แห่ง เพิ่มขึ้นร้อยละ 3.57

ตารางที่ 12 ประเภทอุตสาหกรรมและเงินลงทุน ปี 2549 และ 2550

ลำดับ	ประเภท	ปี 2549		ปี 2550	
		แห่ง	เงินลงทุน (ล้านบาท)	แห่ง	เงินลงทุน (ล้านบาท)
1	อุตสาหกรรมการเกษตร	98	1,158.142	99	1,165.142
2	อุตสาหกรรมอาหาร	168	7,310.255	174	7,506.795
3	อุตสาหกรรมเครื่องคั้ม	3	242.500	3	242.500
4	อุตสาหกรรมสิ่งทอ	58	4,868.987	64	5,087.737
5	อุตสาหกรรมเครื่องแต่งกาย	10	135.742	10	128.442
6	อุตสาหกรรมเครื่องหนัง	1	0.097	-	-
7	อุตสาหกรรมไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้	98	1,097.465	97	1,102.904
8	อุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์และเครื่องเรือน	19	101.826	22	120.976
9	อุตสาหกรรมกระดาษและผลิตภัณฑ์จาก กระดาษ	16	10,056.898	17	10,092.898
10	อุตสาหกรรมสิ่งพิมพ์	3	22.280	3	22.280
11	อุตสาหกรรมเคมี	31	1,690.586	31	1,687.786
12	อุตสาหกรรมปิโตรเคมีและผลิตภัณฑ์	5	146.838	7	170.038
13	อุตสาหกรรมยาง	13	343.476	13	343.476
14	อุตสาหกรรมพลาสติก	31	256.642	34	264.842
15	อุตสาหกรรมอลูมิเนียม	159	2,108.873	157	2,074.873
16	อุตสาหกรรมโลหะ	11	139.937	11	139.937
17	อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์โลหะ	94	545.069	94	678.219
18	อุตสาหกรรมเครื่องจักรกล	76	540.838	76	538.183
19	อุตสาหกรรมไฟฟ้า	14	483.091	15	484.905
20	อุตสาหกรรมขนส่ง	134	1,421.501	134	1,466.186
21	อุตสาหกรรมอื่นๆ	201	51,352.510	207	51,469.051
	รวม	1,243	84,023.560	1,268	84,787.176

ที่มา: สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดราชบุรี (2550)

ในปี 2550 มีโรงงานอุตสาหกรรมทั้งสิ้น 1,268 แห่ง เป็นโรงงานขนาดใหญ่ 57 โรงงาน ขนาดกลาง 250 โรงงาน และโรงงานขนาดเล็ก 900 โรงงาน เงินลงทุน 84,787.176 ล้านบาท และมีแรงงานในอุตสาหกรรม 53,765 คน กำลังการผลิต 37,729 ล้านหน่วย (แรงม้า) อุตสาหกรรมที่สำคัญ ได้แก่ อุตสาหกรรมผลิตโลหะ อาหาร ขนส่ง การเกษตร ไม้และผลิตภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์โลหะ เป็นต้น

ตารางที่ 13 แสดงจำนวนโรงงาน เงินลงทุน คนงาน แรงม้า ปี 2550

รายการ	จำนวน	เงินทุน ล้านบาท	จำนวนคนงาน			แรงม้า
			ชาย	หญิง	รวม	
โรงสีข้าวทั้งหมด	61	374.588	381	23	404	10,150.43
โรงงานขนาดเล็ก (≤10 ล้านบาท)	900	2,571.879	8,258	3,966	12,224	4,945,604.00
โรงงานขนาดกลาง (≥10 ล้านบาท)	250	8,949.351	9,725	9,788	19,513	377,165.24
โรงงานขนาดใหญ่ (>100 ล้านบาท)	57	72,891.355	9,015	12,609	21,624	32,396,640.73
โรงงานรวม	1,268	84,787.176	27,379	26,386	53,765	37,729,560.40

ที่มา: สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดราชบุรี (2550)

3.2 การเหมืองแร่ จังหวัดราชบุรีมีการทำเหมืองแร่ในเขตอำเภอปากท่อ จอมบึง โปธาราม และบ้านคา แร่ที่พบมีหลายชนิด ที่สำคัญได้แก่ หินปูน ดินขาว โซเดียมเฟลด์สปาร์ และ หินแกรนิต

ตารางที่ 14 แสดงข้อมูลการทำเหมือง ปี 2549

อำเภอ	ชนิดแร่	พื้นที่ (ไร่)	จำนวนที่ผลิตได้ (เมตริกตัน)	มูลค่าแร่ (บาท)
ปากท่อ	หินอุตสาหกรรมก่อสร้าง	895-3-11	4,365,176.00	305,562,320.00
เมือง	หินอุตสาหกรรมก่อสร้าง	113-1-45	43,416.00	3,039,120.00
โพธาราม	หินอุตสาหกรรมก่อสร้าง	82-1-15	343,660.80	24,056,256.00
จอมบึง	หินอุตสาหกรรมก่อสร้าง	447-0-59	923,205.60	64,624,392.00
จอมบึง	ดินขาว	95-0-58	2,900.00	1,116,500.00
บ้านคา	โซเดียมเฟลด์สปาร์	180-2-16	15,950.00	11,165,000.00

หมายเหตุ: 1. ข้อมูลการทำเหมืองแร่ ปี 2550 เป็นข้อมูลเฉพาะเหมืองที่มีการผลิตแร่ชนิดนั้น ๆ
2. พื้นที่ (ไร่) เป็นพื้นที่ประเภทบัตรทิ้งแปลง

ที่มา: สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดราชบุรี (2550)

4. การพาณิชย์กรรมและบริการ

4.1 การพาณิชย์กรรม ในปี 2550 มีผู้ประกอบการซึ่งยื่นขอจดทะเบียนนิติบุคคลประเภทต่างๆ จำนวน 185 ราย (จดทะเบียนใหม่ ไม่รวมที่เลิก รับมา โอนไป) มีอัตราการจดทะเบียนลดลงร้อยละ 4.64 แยกเป็น ห้างหุ้นส่วนจำกัด 118 ราย บริษัทจำกัด 67 ราย ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล - ราย ธุรกิจที่จดทะเบียนส่วนใหญ่เป็นธุรกิจประเภทรับเหมาก่อสร้าง ธุรกิจบริการ ธุรกิจค้าปลีกทั่วไป

จังหวัดราชบุรีมีผู้จดทะเบียนนิติบุคคลประกอบธุรกิจที่ยังคงอยู่ ตั้งแต่ต้น ถึง วันที่ 31 ธันวาคม 2550 จำนวน 3,049 ราย โดยมีผู้ประกอบการห้างหุ้นส่วนสามัญ 11 ราย ห้างหุ้นส่วนจำกัด 1,796 ราย และผู้ประกอบการบริษัทจำกัด 1,242 ราย

ตารางที่ 15 แสดงจำนวนนิติบุคคลที่ยังคงอยู่ถึง 31 ธันวาคม 2550

ผู้ประกอบการ (ราย)	ปี 2546	ปี 2547	ปี 2548	ปี 2549	ปี 2550	เปลี่ยนแปลง ปี 2549/50
ห้างหุ้นส่วนสามัญ	10	11	11	11	11	-
ห้างหุ้นส่วนจำกัด	1,555	1,672	1,707	1,730	1,796	3.82
บริษัทจำกัด	1,040	1,129	1,182	1,211	1,242	2.56
รวม	2,605	2,812	2,900	2,952	3,049	3.29

ที่มา: สำนักงานพัฒนาธุรกิจการค้าจังหวัดราชบุรี (2550)

4.2 การบริการ สถานบริการส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในตัวเมืองเช่น เขตเทศบาล สุขาภิบาล โดยเฉพาะอำเภอบ้านโป่ง และอำเภอเมืองสถานบริการที่สำคัญและมีบทบาทด้านการท่องเที่ยว ได้แก่ โรงแรมที่พัก ภัตตาคารร้านอาหาร สถานบริการเริงรมย์ การบริการขนส่งและสถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิง

5. การท่องเที่ยว เนื่องจากจังหวัดราชบุรีเป็นเมืองเก่าแก่และมีอารยธรรมมาช้านาน จึงมีประวัติศาสตร์ศิลปวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นสืบทอดมาแต่โบราณ อีกทั้งมีเทือกเขาและป่าไม้ตามธรรมชาติ อำเภอเมือง

5.1 เขาแก่นจันทน์ เดิมชื่อเขาจันทน์แดง มีความสูงประมาณ 141 เมตร เป็นภูเขาที่สูงที่สุดในจังหวัด มีถนนตัดขึ้นไปถึงยอดเขา บนยอดเขามีวิหารประดิษฐานพระพุทธรูปโรคนันตรายชัยวัฒน์จตุรทิศ หรือที่ชาวบ้านเรียกว่า “พระสี่มุมเมือง” เป็นพระ 1 ใน 4 องค์ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้น แล้วพระราชทานไปประดิษฐานไว้ ณ เมือง ต่างๆ สี่เมือง ได้แก่ ราชบุรี ลำปาง สระบุรี และพัทลุง

5.2 เขาหลวง อยู่ในเขตตำบลอ่างทอง บนยอดเขาเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปหิน ซึ่งเป็นที่เคารพนับถือของประชาชนทั่วไป ในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6 ของทุกปี มักมีผู้มานับสัการองค์พระนับเป็นเวลากว่า 200 ปีมาแล้ว

5.3 เขาน้อย อยู่เลยเขาหลวงไปตามถนนเพชรเกษม ห่างจากตัวจังหวัดประมาณ 10 กิโลเมตร เป็นสถานที่ตั้งของวัดเขาน้อยเทียมสุวรรณคือนเป็นวัดเก่าแก่ พระอุโบสถหลังเก่าสร้างด้วยศิลาแลงทั้งหมด ภายในอุโบสถ เป็นที่ประดิษฐานของพระพุทธรูป 2 องค์ ประทับนั่งหันหลังให้กัน ทำด้วยศิลาแลงชาวบ้านเรียกว่าหลวงพ่อกวน้อย

5.4 วัดหนองหอย เป็นที่ตั้งของ พระวิหารพระอวโลกิตเตศวร โพธิสัตว์กวนอิม ตั้งอยู่บนยอดเขาในเขตตำบลเขาเหลือ ห่างจากตัวจังหวัดราชบุรี ประมาณ 22 กิโลเมตร ไปตามเส้นทางถนนสายเขาสูง-เบิกไพร

5.5 วัดเขาวัง ตั้งอยู่เขาตัดตนาท ซึ่งเป็นภูเขาสูงๆ สูงประมาณ 44 เมตร อยู่ห่างจากตัวเมืองไปทางทิศตะวันตกประมาณ 2 กิโลเมตร มีทางรถยนต์ขึ้นถึงยอดเขาพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าฯ ให้สร้างพระราชวังบนเขานี้เมื่อ พ.ศ.2416 เช่นเดียวกับที่สมเด็จพระนารายณ์มหาราชทรงรับสั่งให้สร้างนารายณ์ราชนิเวศน์ที่เมืองลพบุรี แต่พระองค์เคยเสด็จไปประทับเพียงครั้งเดียวเมื่อ พ.ศ. 2520 เพื่อออกรับราชทูตโปรตุเกสหลังจากนั้นไม่ได้เสด็จไปประทับอีกเลยจนตลอดรัชกาลต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 7 โปรดเกล้าฯ อุทิศให้เป็นธรณีสงฆ์ มีผู้มีศรัทธาได้ซ่อมแซมบางส่วนดัดแปลงตำหนักต่าง ๆ เป็นโบสถ์กุฏิสงฆ์และต่อมาได้ยกขึ้นเป็นวัด

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

นอกจากศึกษาความหมายและทฤษฎีเกี่ยวกับหลักสูตร หลักสูตรท้องถิ่นแล้ว ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อเป็นแนวทางในการวิจัยในครั้งนี้คือ

งานวิจัยในประเทศ

ชรินทร์ มั่งคั่ง (2539) ได้วิจัยเรื่องสภาพและปัญหาการใช้หลักสูตร วิชาท้องถิ่นของเรา 1 (ส 071) ในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประชากรเป็นผู้บริหาร โรงเรียน 234 คน ครูผู้สอนวิชาท้องถิ่นของเรา 236 คน ผลการวิจัยพบว่า ด้านการบริหารหลักสูตร ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่สนับสนุนด้านการจัดเตรียมบุคลากรครู ด้านการจัดเตรียมและบริการสื่อการสอน ด้านการนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตร โดยสนับสนุนให้ครูศึกษาหลักสูตรด้วยตนเอง มีการ

สำรวจสื่อการสอน มีการสอบถามครูฝ่ายวิชาการ และมีผู้บริหาร โรงเรียนส่วนน้อยที่สนับสนุน ด้านการจัดเตรียมสถานที่ ด้านงบประมาณโดยสนับสนุน การจัดศูนย์ข้อมูลท้องถิ่นในห้องสมุด และสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสำหรับครูผู้สอน ส่วนใหญ่ไม่ได้รับการสนับสนุนด้านการบริหารหลักสูตร ด้านการจัดการเรียน การสอน ผู้บริหารส่วนใหญ่สนับสนุน ด้านการเรียนการสอน และครูส่วนใหญ่จัดการเรียนการสอน โดยจัดทำแผนการสอน และใช้ทักษะ กระบวนการ 9 ขั้น ในการจัดการเรียนการสอน มีการจัดป้ายนิเทศผลิตแผนภูมิ แผนที่วัดผลและ ประเมินผลการเรียน โดยใช้แบบทดสอบ ครูส่วนน้อยที่มีความรู้เรื่องหลักสูตร และมีส่วนร่วมใน การจัดทำเอกสารประกอบหลักสูตร ผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอนมีปัญหาด้านการบริหาร หลักสูตร และด้านการจัดการเรียน การสอนคือ ขาดการอบรม การใช้หลักสูตร ขาดการนิเทศ และ ติดตามผลการใช้หลักสูตร ขาดครูวิชาสังคม ขาดความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร ห้องเรียนและ งบประมาณไม่เพียงพอ ขาดเอกสารประกอบหลักสูตร ขาดความร่วมมือจากศึกษานิเทศก์ ขาดการ วางแผนการจัดกิจกรรมเสริมการสอน ร่วมกับคณะครู ขาดวัสดุอุปกรณ์ในการผลิตสื่อ ครูขาด การนำ ข้อมูลย้อนกลับมาใช้แก้ปัญหการเรียนการสอน

สันติ โคจิจุล (2539) ได้วิจัยเรื่อง สภาพการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสร้างเสริม ประสบการณ์ชีวิตของครูประถมศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช ประชากรในการวิจัยเป็นครูผู้สอน กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช ปีการศึกษา 2539 จำนวน 793 คน ใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งชั้น ตามสัดส่วนมา เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 266 คน ผลจากการวิจัย พบว่า ระดับการปฏิบัติการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ของครูประถมศึกษา โดยภาพรวม อยู่ในระดับ ปานกลางการ ปฏิบัติการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต มีความแตกต่างกันตามตัวแปร ประสบการณ์ในการสอน ซึ่งครูที่มีประสบการณ์ในการสอนมากกว่า 10 ปี มีการปฏิบัติการพัฒนา หลักสูตรท้องถิ่น โดยรวมมากกว่าครูที่มีประสบการณ์ในการสอนน้อยกว่า 5 ปีอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .05 การปฏิบัติการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ด้าน การศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น มีความแตกต่างกันตาม ตัวแปรขนาดโรงเรียนที่ปฏิบัติการสอนซึ่งครูผู้สอน ในโรงเรียนขนาดกลางมีการปฏิบัติมากกว่า ครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดใหญ่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 ปัญหาอุปสรรคของครู ประถมศึกษาในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ได้แก่ ขาดเอกสาร และแหล่งค้นคว้าทางวิชาการ ขาดการส่งเสริมในการเชิญวิทยากรที่ตีมาให้ความรู้ขาดความรู้ พื้นฐาน เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ขาดงบประมาณสนับสนุน มีภารกิจอื่นมากไม่สามารถ ดำเนินการได้เต็มที่ และขาดผู้ให้คำปรึกษาแนะนำ

เสริมศักดิ์ ช่วยอุปการ (2540) ได้วิจัยเรื่อง การดำเนินงานพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของ โรงเรียนประถมศึกษา ในโครงการปฏิรูปการศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ ประชากรในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอนของโรงเรียนประถมศึกษา ในโครงการปฏิรูป การศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ เป็นผู้บริหาร 91 คน ครูผู้สอน 1,495 คน รวม ทั้งสิ้น 1586 คน จากโรงเรียนทั้งสิ้น 91 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารจำนวน 91 คน ศึกษาจาก กลุ่มประชากร และครูผู้สอน จำนวน 305 คน ผลการวิจัยพบว่า ระดับการดำเนินงานพัฒนา หลักสูตรท้องถิ่น จำแนกตามสถานภาพพบว่า ผู้บริหาร และครูผู้สอนมีการดำเนินงานโดยรวมอยู่ ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีการดำ เนินการอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการนำ ไปใช้ และด้านการประเมินหลักสูตรตามลำดับ และเมื่อ จำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า โรงเรียนขนาดใหญ่มีการดำเนินงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อ พิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีการดำ เนินการอยู่ในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ ด้านการนำ หลักสูตร ไปใช้ ด้านการประเมินหลักสูตร และด้านการพัฒนาหลักสูตรตามลำดับ ส่วนโรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดเล็ก มีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีการ ดำเนินงาน อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตรด้านการนำ หลักสูตรไปใช้ และด้านการประเมินหลักสูตร ตามลำดับ การเปรียบเทียบระดับการดำเนินงานพัฒนาหลักสูตร ระดับท้องถิ่น จำแนกตามสถานภาพ พบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนมีการดำเนินงาน ทั้งโดยรวมและ รายด้านไม่แตกต่างกัน เมื่อจำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ มีการดำ เนินงาน โดยรวมแตกต่างจากโรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดเล็กอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการพัฒนาหลักสูตร โรงเรียนขนาดใหญ่ มีการดำเนินงาน แตกต่างจากโรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และไม่มี ปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งสอง

จินตนา สุขสมแดน (2541) ได้วิจัยเรื่องการศึกษาการปฏิบัติงานที่เกี่ยวกับการพัฒนา หลักสูตรท้องถิ่นของศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 5 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ที่รับผิดชอบงานหลักสูตรท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่า ด้านการพัฒนาหลักสูตร ศึกษานิเทศก์ไม่ได้ทำ การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เนื่องจากมีความรู้และความเข้าใจไม่เพียงพอที่จะทำการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นด้านการส่งเสริม สนับสนุนให้หน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ศึกษานิเทศก์ ทำการส่งเสริมสนับสนุน โดยการให้คำแนะนำปรึกษาเรื่องการจัดทำเอกสารหลักสูตรสำหรับโรงเรียนที่ทำการพัฒนา หลักสูตรท้องถิ่น และเรื่องการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในโรงเรียน ที่ยังไม่ได้ทำการ

พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ปัญหาในการส่งเสริมสนับสนุนคือ ศึกษานิเทศก์ มีงานโครงการต่างๆ และงานที่นอกเหนือจากงานในหน้าที่มากทำให้ไม่มีเวลาทำการส่งเสริมสนับสนุน ด้านการให้ความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ศึกษานิเทศก์ให้คำแนะนำแก่ครูผู้สอน เรื่องการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในโรงเรียน ด้านการนิเทศการใช้หลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียน ศึกษานิเทศก์ไม่ได้จัดประชุม อบรมสัมมนาเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรท้องถิ่นเนื่องจากประสบปัญหาเรื่องงบประมาณ แต่ใช้วิธีการให้คำแนะนำปรึกษาแก่ครูผู้สอน ในเรื่อง การจัดทำแผนการสอน และเรื่องการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน และยังให้บริการเอกสารความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น โดยการแจกให้ทุกโรงเรียน สำหรับปัญหาด้านการนิเทศการใช้หลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียน คือ งบประมาณไม่เพียงพอ ด้านการติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียน ศึกษานิเทศก์ไม่ได้ทำ การติดตาม และประเมินผลการใช้หลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียน เนื่องจากการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียน ไม่มีหลักฐานที่ชัดเจน ด้านการสรุปรายงานผลและเผยแพร่ผลงานพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ศึกษานิเทศก์ไม่ได้ ทำการสรุปรายงานผลการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เนื่องจากไม่ได้ทำ การติดตามและประเมินผล การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น สำหรับการเผยแพร่การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ศึกษานิเทศก์ใช้วิธีการนำผลงานเข้าแสดงในงานนิทรรศการที่จัดเนื่องในโอกาสต่างๆ และการแจ้งในที่ประชุมผู้บริหารโรงเรียน

สุพิศม์ สมศรี (2541) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ในโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น กลุ่มตัวอย่างเป็น โรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น จำนวน 327 โรงเรียน เป็นผู้บริหารและ ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนจำนวน 327 คน ผลการวิจัยพบว่า สภาพการดำเนินงานการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนประถมศึกษา โดยภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากเพื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีการปฏิบัติในระดับมากทุกด้าน และมีข้อสังเกตว่า ด้านที่มีการปฏิบัติมากเป็นอันดับแรกคือ การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ ส่วนด้านที่มีการปฏิบัติ เป็นอันดับสุดท้ายคือ การจัดทำ อธิบายนรายวิชา ปัญหาในการพัฒนาหลักสูตรของโรงเรียนประถมศึกษาโดยภาพรวม พบว่า มีปัญหาในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า เกือบทุกด้านมีปัญหาอยู่ในระดับมาก ยกเว้น ด้านการจัดการที่มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย มีข้อสังเกตว่า ด้านที่มีปัญหามากเป็นอันดับแรกคือ ด้านวัสดุอุปกรณ์ ครุภัณฑ์ และอาคารสถานที่ ส่วนด้านที่มีปัญหาเป็นอันดับสุดท้ายคือด้านการจัดการ ส่วนข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนประถมศึกษา กลุ่มตัวอย่างได้เสนอแนะมากที่สุดในแต่ละด้าน ดังนี้ ควรส่งเสริมให้บุคลากรเข้าร่วม สัมมนาเพื่อพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ควรส่งเสริมให้นำวัสดุ อุปกรณ์ ที่เป็นทรัพยากรในท้องถิ่นมาใช้ในการ

พัฒนาหลักสูตร ควรลดขั้นตอนในการใช้จ่ายงบประมาณ และควรมีการจัดสัมมนาให้ความรู้แก่ครู เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตร

อุบล ชมประสพ (2541) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาปัญหาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของ ผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา ประชากร ได้แก่ผู้บริหาร โรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา ปีการศึกษา 2540จำนวน 486 คน กำหนดเป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยการเทียบกับตารางของเครจซี่และมอร์แกน ได้ 215 คน สุ่มตัวอย่าง แบบแบ่งชั้น ตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดของโรงเรียน แล้วสุ่มแบบง่าย โดยการจับฉลาก ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลาในภาพรวม และรายองค์ประกอบอยู่ในระดับปานกลาง ผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา ที่มีประสบการณ์ ในการปฏิบัติงานต่างกัน มีปัญหาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อ พิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า ด้านการจัดระบบข้อมูลพื้นฐานมีปัญหาแตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีปัญหาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา ในภาพรวมและรายองค์ประกอบอยู่ในระดับปานกลาง ผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา ที่มีประสบการณ์ ในการปฏิบัติงานต่างกัน มีปัญหาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อ พิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า ด้านการจัดระบบข้อมูลพื้นฐานมีปัญหาแตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสงขลา ที่มีขนาดโรงเรียนต่างกัน มีปัญหาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า ด้านการจัดทำแผนการสอน คู่มือครู และสื่อการเรียน มีปัญหาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา ที่มีขนาดโรงเรียนต่างกัน มีปัญหาการพัฒนาหลักสูตร ท้องถิ่น โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า ด้านการจัดทำ แผนการสอน คู่มือครู และสื่อการเรียน มีปัญหาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ศุวิทย์ เสวตวงศ์ (2542) ได้วิจัยเรื่องการศึกษาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ในโรงเรียน ประถมศึกษา : กรณีศึกษาสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานีประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นผู้บริหาร โรงเรียนและครูรับผิดชอบการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานีจำนวน 62 คน กลุ่มตัวอย่างเลือกตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) คือ ผู้บริหารโรงเรียน

และครูผู้รับผิดชอบการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ซึ่งดำรงตำแหน่งในโรงเรียนก่อนปีการศึกษา 2540 เพื่อจะได้เป็นกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยเป็นผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 28 คน และครูผู้รับผิดชอบการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น จำนวน 28 คน รวมทั้งสิ้น 56 คน ผลการวิจัยพบว่า สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 36 - 45 ปี คิดเป็นร้อยละ 64.30 อายุราชการระหว่าง 21- 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 46.40 และมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีคิดเป็นร้อยละ 89.20 โรงเรียนปฏิบัติตามขั้นตอน การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ อยู่ในระดับ "ปานกลาง" การดำเนินการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นมีปัญหาอยู่ในระดับ "ปานกลาง" ในด้านบุคลากรและการจัดการ ส่วนปัญหาด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ ครูภัณฑ์ สถานที่ มีปัญหาอยู่ในระดับ "มาก" การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ควรให้บุคลากรรับการอบรมให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนำหลักสูตร ไปใช้และบุคคลในท้องถิ่นควรให้การสนับสนุนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นมากขึ้น ควรจัดสรรงบประมาณเพื่อการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น และโรงเรียนควรจัดเตรียมอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ให้เพียงพอรวมทั้งมีการประชาสัมพันธ์ และระบบนิเทศติดตามประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ

นิตยา บุตรศรี (2542) ได้วิจัยเรื่อง การนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนต้นแบบการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ โรงเรียนต้นแบบการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 10 โรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่มีการนำ ภูมิปัญญาชาวบ้านด้านศิลปะ วัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณี และด้านการประกอบอาชีพ มาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในลักษณะ ของการปรับรายละเอียดของเนื้อหาวิชา การปรับกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมเสริมโดยดำเนินการในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต กลุ่มการทำงานพื้นฐานอาชีพในระดับประถมศึกษาและกลุ่มวิชาการงานและอาชีพในระดับมัธยมศึกษา การนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาใช้ในการปรับรายละเอียดของเนื้อหาวิชานั้น ครูผู้สอนดำเนินการโดยนำความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาชาวบ้าน จากประสบการณ์เดิมของตนมา กำหนดรายละเอียดของเนื้อหาวิชา และดำเนินการสอนเอง ในการปรับกิจกรรมการเรียนการสอนนั้น ครูผู้สอนใช้วิธีมอบหมายให้นักเรียนไปศึกษาหรือรวบรวมความรู้ จากผู้รู้ในท้องถิ่น แล้วนำเอาข้อมูลที่ได้มาอภิปราย และสรุปร่วมกันในชั้นเรียน การให้นักเรียนศึกษาจากผู้รู้ โดยการเชิญผู้รู้ในท้องถิ่นเข้ามาถ่ายทอดความรู้ในโรงเรียน สำหรับการจัดกิจกรรมเสริม ครูผู้สอนดำเนินการ โดยนำนักเรียนไปเข้ากิจกรรมที่เกี่ยวกับภูมิปัญญาชาวบ้านในท้องถิ่น ในการบริหาร และการบริการหลักสูตรนั้น ผู้บริหารส่วนใหญ่ได้นำภูมิปัญญาชาวบ้านด้านการประกอบอาชีพ โดยการศึกษา ความรู้จากผู้รู้ และนำความรู้ในท้องถิ่นเข้ามาร่วมดำเนินการ ในด้านการจัดเตรียมสถานที่

การจัดบริการวัสดุหลักสูตร การประชาสัมพันธ์หลักสูตรและการเตรียมบุคลากร ส่วนในด้าน การสอนครูผู้สอนนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งส่วนใหญ่ได้นำเนื้อหา ที่เป็นภูมิปัญญาชาวบ้านมาถ่ายทอด โดยเป็นผู้จัดกิจกรรมการเรียน การสอนในชั้นเรียนตามปกติ ส่วนปัญหาที่พบในการดำเนินงาน ได้แก่ ครูผู้สอนยังไม่มีความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาหลักสูตร ท้องถิ่น ครูผู้สอน ไม่มีข้อมูลเกี่ยวกับสภาพภูมิปัญญาชาวบ้าน ที่มีอยู่ในท้องถิ่น และครูผู้สอนมีงาน ในหน้าที่มากจึงไม่มีเวลา หรือไม่คิดที่จะนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น และผู้รู้ที่โรงเรียนเชิญมาถ่ายทอดไม่มีทักษะ ในด้านวิธีการจึงเป็นอุปสรรค ในการถ่ายทอดความรู้

พจนา เทียนธาดา (2543) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนา หลักสูตรท้องถิ่นในระดับประถมศึกษาของโรงเรียนที่ได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ในกรุงเทพมหานคร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มี 3 กลุ่ม คือ ผู้บริหาร ซึ่งประกอบด้วยผู้บริหาร โรงเรียนและผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ ครูผู้สอน และคณะกรรมการ โรงเรียนของ โรงเรียนที่ได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาระดับ ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานครในปีการศึกษา 2543 จำนวน 8 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอน และคณะกรรมการ โรงเรียนอันประกอบด้วย ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนศิษย์เก่า และผู้ทรงคุณวุฒิโดยมีวิธีการสุ่ม ตัวอย่างดังนี้ ครูผู้สอน ใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) โดยในแต่ละโรงเรียน แบ่งครูผู้สอนตามระดับชั้นที่สอน ออกเป็น 6 กลุ่ม ได้แก่ชั้นประถมศึกษาที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6 โดยกำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 25 ของจำนวนครูทั้งหมดในแต่ละระดับชั้นโดย วิธีการสุ่มอย่างง่าย ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างครูผู้สอนทั้งหมด 72 คนคณะกรรมการ โรงเรียน ใช้วิธี เลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยเลือกกรรมการที่เป็นผู้แทน ผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทน องค์กรชุมชน ผู้แทนศิษย์เก่า และผู้ทรงคุณวุฒิอย่างละ 1 คนโดยต้องเป็นบุคคลสำคัญในการให้ ข้อมูล (Key informants) และไม่ได้เป็นผู้ให้ข้อมูลที่อยู่ในกลุ่มผู้บริหาร และกลุ่มครูผู้สอน จำนวน โรงเรียนละ 5 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 40 คน ผลการวิจัยพบว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ระบุว่า ชุมชน ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการปรับและ/หรือสร้างหลักสูตรท้องถิ่น ได้แก่ ผู้ปกครอง ศิษย์เก่า และ ผู้ทรงคุณวุฒิ ลักษณะที่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมคือ เป็นผู้ให้ข้อมูลพื้นฐานร่วมวิเคราะห์สภาพปัญหา และความต้องการของชุมชน และเป็นผู้ให้ความรู้และ หรือถ่ายทอดประสบการณ์ ในการนำหลักสูตร ท้องถิ่นไปใช้ ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ระบุว่าชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในด้านการเตรียมครู การจัดบริการ วัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน และการประชาสัมพันธ์หลักสูตรท้องถิ่น ชุมชนที่เข้ามามี ส่วนร่วมคือ ผู้ปกครองศิษย์เก่า และผู้ทรงคุณวุฒิลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชนคือ เป็นผู้ให้ ข้อมูลพื้นฐาน เป็นผู้ประสานงานกับ หน่วยงานต่างๆ ในการประเมินผลหลักสูตรท้องถิ่น ผู้ให้

ข้อมูลส่วนใหญ่ระบุว่า ชุมชนไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วม เนื่องจากนโยบายของโรงเรียนไม่เอื้อให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม และชุมชนเห็นว่าเป็นหน้าที่ของโรงเรียนปัญหาในการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนในการปรับและหรือสร้างหลักสูตรท้องถิ่น ในการนำหลักสูตรไปใช้ และในการประเมินผลหลักสูตรท้องถิ่น ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ระบุว่า ปัญหาที่พบคือ ชุมชนไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควร เนื่องจากมีภารกิจมาก และโรงเรียนกับชุมชนมีเวลาว่างไม่ตรงกันแนวทางการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น และการจัดการเรียนการสอนผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เสนอแนะว่า ชุมชนควรมีบทบาทในการเป็นผู้ให้ข้อมูลพื้นฐานเป็นแหล่งวิชาการร่วมเป็นคณะกรรมการ โรงเรียนหรือที่ปรึกษา ร่วมแสดงความคิดเห็นหรือให้ข้อเสนอแนะ และสนับสนุนด้านสิ่งของวัสดุและหรืออุปกรณ์ต่าง ๆ สำหรับบทบาทของโรงเรียนในการเสริมสร้างความร่วมมือของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นและการจัดการเรียนการสอน ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เสนอแนะว่า โรงเรียนควรสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน เปิดโอกาสให้ผู้รู้ในชุมชนมาเป็นวิทยากรให้ความรู้ ถ่ายทอดประสบการณ์ และให้การต้อนรับชุมชนที่เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ

นิมิตร ต่อทิฆะ (2544) ได้วิจัยเรื่อง ศึกษาปัญหาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพังงา ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพังงาปีการศึกษา 2543 จำนวน 173 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยเทียบตารางของเครจซี่และมอร์แกนได้กลุ่มตัวอย่าง 123 คน แล้วสุ่มแบบแบ่งชั้นตามประสบการณ์ในการบริหารและขนาดของโรงเรียนแล้วสุ่มแบบง่ายโดยการจับฉลาก ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพังงา ในภาพรวมและรายชั้นตอนอยู่ในระดับปานกลาง ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพังงาที่มีประสบการณ์ในการบริหารต่างกัน มีปัญหาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นโดยภาพรวม และรายชั้นตอนไม่แตกต่างกันผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพังงาที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีปัญหาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น โดยภาพรวมไม่แตกต่างกันเมื่อทดสอบรายชั้นตอนพบว่า ชั้นตอนที่ 1 การจัดทำระบบข้อมูลพื้นฐาน และชั้นตอนที่ 3 การกำหนดเป้าหมายจุดประสงค์การเรียนรู้มีปัญหาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ข้อเสนอแนะในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพังงาคือ ควรสำรวจและจัดทำข้อมูลพื้นฐานอย่างเป็นระบบและเป็นปัจจุบัน ควรให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดความต้องการจำเป็นของโรงเรียนควรกำหนดเป้าหมายจุดประสงค์การเรียนรู้ให้ชัดเจน การจัดทำคำอธิบายรายวิชาหรือเนื้อหา หรือกิจกรรมควรสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น ควรสร้างความตระหนักให้ครูผู้สอนเห็นความสำคัญของ

การจัดทำแผนการสอน คู่มือครูและสื่อการเรียน และควรให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินผล แล้วนำมาปรับปรุงและพัฒนา

พุดศรี ไม้ทอง (2543) ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ในระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนที่ได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ในกรุงเทพมหานคร พบว่า ในการปรับปรุง และ/หรือการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นระบุว่าชุมชนที่เข้ามามีส่วนร่วม คือ ผู้ปกครอง ศิษย์เก่า และผู้ทรงคุณวุฒิ ในการนำหลักสูตรท้องถิ่นนำไปใช้ ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในด้านการเตรียมครู การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดบริการวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน การประชาสัมพันธ์หลักสูตรท้องถิ่น ปัญหาที่พบคือ โรงเรียนและชุมชนมีเวลาว่างไม่ตรงกัน และชุมชนไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควรเนื่องจากมีกิจกรรมมาก และนโยบายของโรงเรียนไม่เอื้อให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น แนวคิด/และ หรือข้อเสนอแนะ และเป็นผู้ร่วมกำหนดทิศทางและเป้าหมายของโรงเรียน

อุไรวรรณ บุญอุรพิภิญโญ (2544) ได้ศึกษาเรื่องการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่น ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดลพบุรี ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นว่า มีการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นทั้ง 4 กลุ่ม โดยนำกลุ่มศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมและประเพณี มาใช้มากที่สุด รองลงมาคือกลุ่มเทคโนโลยีชาวบ้าน และกลุ่มการประกอบอาชีพในท้องถิ่นที่ยึดหลักการพึ่งตนเอง ตามลำดับ ลักษณะการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นดังกล่าว ใช้ในการปรับกิจกรรมการเรียนการสอนมากที่สุด สำหรับเรื่องปัญหาการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น พบว่า มีปัญหาด้านงบประมาณอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือปัญหาด้านความรู้ ส่วนการสัมภาษณ์ปราชญ์ผู้มีผลงานภูมิปัญญาท้องถิ่นปรากฏผลเพิ่มเติมคือ ปราชญ์เหล่านี้จัดเป็นกลุ่มแนวคิด หลักปฏิบัติ และเทคโนโลยีชาวบ้านมากที่สุด และพบว่า มีการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการศึกษาในลักษณะเป็นแหล่งเรียนรู้ และแหล่งฝึกงานในชุมชน ในการนี้มีปัญหาเพียงเล็กน้อย ได้แก่ ระยะเวลาในการถ่ายทอดความรู้ไม่เพียงพอ ปัญหานักเรียนขาดความสนใจ และงบประมาณในการสนับสนุนไม่เพียงพอ ตามลำดับ

สรุปงานวิจัยในประเทศ การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นจำแนกตามขนาดโรงเรียน โรงเรียนขนาดใหญ่มีการดำเนินการพัฒนา และการใช้หลักสูตรท้องถิ่นมากกว่าโรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดเล็ก ผู้บริหารสถานศึกษาไม่ค่อยให้ความสำคัญ และครูผู้สอนส่วนใหญ่ไม่มีความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรท้องถิ่น ในด้านการเรียนการสอน ครูที่มีประสบการณ์มาก มีการปฏิบัติเกี่ยวกับ

การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นมากกว่าครูที่มีประสบการณ์น้อย สภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรท้องถิ่น ในด้านการบริหารหลักสูตร ผู้บริหารมีความพร้อมในด้านบุคลากร สื่อ นิเทศติดตามผลเป็นอย่างดี แต่ครูผู้สอนส่วนใหญ่ไม่ได้รับการสนับสนุนในการจัดการเรียนการสอน ส่วนปัญหาในการนำ หลักสูตรท้องถิ่นไปใช้ ส่วนใหญ่มาจากงบประมาณไม่เพียงพอ ขาดการประเมิน นิเทศติดตามผล จากศึกษานิเทศก์ ผู้บริหาร ไม่เห็นความสำคัญเนื่องจากทางโรงเรียน ไม่มีเอกสารหลักฐานที่ชัดเจน

งานวิจัยต่างประเทศ

Vivian (1995: 2118-A) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นและรูปแบบการคิดเรื่อง เกี่ยวกับการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพ พบว่า การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นดังกล่าวช่วยให้ การเรียนรู้เกี่ยวกับความเชื่อในการดูแลสุขภาพแต่ละท้องถิ่นเพิ่มขึ้น กล่าวคือ ยังให้ผลสัมฤทธิ์ คงเดิมเมื่อนำไปใช้สอนกับท้องถิ่นในลักษณะเดียวกัน การนำไปสอนพบความแตกต่างอย่างมี นัยสำคัญด้านการฝึกอบรม ส่วนด้านเนื้อหา ด้านทักษะและโดยรวมไม่แตกต่างกัน สำหรับรูปแบบ การคิด ด้านความรู้ ความจำด้านความเข้าใจ และโดยรวมไม่แตกต่างกัน

Taylor (1996: 2123-A) ได้วิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบหลักสูตรวิทยาศาสตร์ ระหว่าง หลักสูตรนานาชาติ ในประเทศอังกฤษและแคว้นเวลส์ กับหลักสูตรปกติ ในรัฐออนตาริโอ ประเทศ แคนาดา พบว่า ระบบการศึกษาในรัฐออนตาริโอ มีการกระจายอำนาจทางการศึกษามากกว่าระบบ การศึกษาในประเทศอังกฤษและแคว้นเวลส์ เช่น การส่งเสริมให้โรงเรียนสามารถพัฒนาหลักสูตร ขึ้นมาใช้เองได้ ในขณะที่หน่วยงานทางการศึกษาส่วนท้องถิ่นของประเทศอังกฤษ และแคว้นเวลส์ มีบทบาทในการพัฒนาหลักสูตรขึ้นมาใช้เองมีน้อยมาก ดังนั้นควรมีการผลักดันให้มีการจัดการศึกษา ที่เน้นการกระจายอำนาจไปยังท้องถิ่น เช่น การนำโปรแกรมวิทยาศาสตร์ ในรัฐออนตาริโอ มาใช้ สอนและให้ผู้สอนมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร

Lee (1995) วิจัยแบบมีส่วนร่วมระหว่างบุคลากรในท้องถิ่น และบุคลากรทางการศึกษา โดยใช้แนวคิดของ Lytardian และ Foucauldian ศึกษาความเป็นไปได้ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ในประเทศเกาหลีใต้ เดิมเป็นการใช้หลักสูตรแกนกลางของประเทศเกาหลีใต้ ผลการวิจัย พบว่า เน้นให้บุคลากรในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น และครูเข้ามามีบทบาท ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้น แนวคิดนี้เป็นเพียงจินตนาการและหลากหลายวิชา มากเกินไป ความเป็นไปได้น้อยที่จะทำเป็นหลักสูตรท้องถิ่น จึงควรทำหลักสูตรให้เห็นเป็น

รูปธรรม ฝึกฝนในห้องเรียนมากขึ้น ควรทำการวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น โดยใช้แนวคิดอื่นต่อไป

Butler (1996: 4254-A) ได้วิจัยเรื่อง กระบวนการพัฒนาหลักสูตร การออกแบบกราฟิกที่มีประสิทธิภาพ พบว่า ควรรวบรวมแนวคิดและสังเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับการออกแบบกราฟิกที่จำเป็นทางการศึกษาให้ได้มากที่สุดก่อนการดำเนินงานพัฒนาหลักสูตร จากนั้นจึงแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นมาประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบกราฟิก และนักการศึกษาเมื่อดำเนินการพัฒนาหลักสูตรแล้ว ควรมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้เป็นที่ทราบโดยทั่วกัน ทั้งนี้หน่วยงานต้นสังกัดควรสนับสนุน ส่งเสริมให้ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรที่เหมาะสมด้วย

Ahn (2000) ศึกษาพัฒนาการและการค้นพบภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นสิ่งจำเป็นต่อการเป็นผู้นำ ผลการวิจัย พบว่า ศีลธรรมและภูมิปัญญาของคนกลุ่มชนมีความสำคัญต่อมนุษย์ที่จะต้องเผชิญอยู่ตลอดเวลา ความเปลี่ยนแปลงของบุคคลและความขัดแย้งที่เกิดขึ้นต่อทุก ๆ อาชีพในชุมชน ดังนั้น ในการแสดงลักษณะภูมิปัญญาของตัวบุคคลจึงควรมีการศึกษาตัวบุคคลในประวัติศาสตร์ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการพิจารณาการกระทำที่เปลี่ยนแปลง และการกระทำที่ชอบธรรมจะแสดงความสัมพันธ์ระหว่างภูมิปัญญา และความเป็นผู้นำในตัวบุคคลเหล่านี้

Feldman (2002) ศึกษาเกี่ยวกับการนำความรู้ทางวัฒนธรรมมาประกอบการเรียนการสอน และการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการศึกษา ผลการวิจัย พบว่า การนำความรู้ทางวัฒนธรรมมาประกอบการเรียนการสอน และการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำการศึกษ ทำให้นักเรียนในชุมชนที่มีความแตกต่างกันในหลายๆ ด้าน หลายๆ มิติ ได้แก่ ด้านศาสนา ด้านความเชื่อ ด้านทัศนคติ ด้านการรับรู้ ด้านการเรียนรู้ แนวคิดในเรื่องของเชื้อชาติ ฐานะทางเศรษฐกิจ และสังคม ทำให้โรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจต่อชุมชน และทำให้ความสัมพันธ์ด้านวัฒนธรรมของเรียนและของชุมชนท้องถิ่นสามารถประสานเข้ากันได้ดียิ่งขึ้น

Atojonon (2004) วิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ความคิดเห็น และประสบการณ์ที่เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร และการนำไปใช้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อการติดตามการพัฒนา และการนำหลักสูตรท้องถิ่นนำไปใช้ ได้อธิบายถึงประสบการณ์ความคิดของครูเกี่ยวกับรูปแบบของการนำหลักสูตรไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ผลการวิจัย พบว่า การเปลี่ยนแปลงของหลักสูตรในระบบโรงเรียนจะทำให้ครูมีภาระงานเพิ่มขึ้น และเป็นประเด็นที่นำไปสู่การตัดสินใจ จากมุมมองที่เกี่ยวข้องกับวิธีการสอน เห็นว่า หลักสูตรเป็นเครื่องมือของครูที่ใช้

ในการสอน ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นครูที่สอนตามหลักสูตรมาเป็นระยะเวลา 2 ปีการศึกษาขึ้นไป การมีส่วนร่วมในหลักสูตรมีผลต่อการมีความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร การจัดเตรียมสิ่งเร้าที่มีอิทธิพลต่อการทำงาน และการเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความรู้สึกร่องานของตนเอง

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของครู ผู้บริหารในการบรรจุเนื้อหาเรื่องธุรกิจท้องถิ่นลงในหลักสูตรวิชางานธุรกิจ ของโรงเรียนในเขตพื้นที่ อ. เมือง จ. ราชบุรีครั้งนี้ ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ประชากร
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากร

การศึกษาครั้งนี้ได้ศึกษาจากประชากรสองกลุ่มคือ ผู้บริหารและครูผู้สอนกลุ่มวิชางานธุรกิจจำแนกตามขนาด โรงเรียน

ประชากรในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอนกลุ่มกลุ่มวิชางานธุรกิจ ในเรียนมัธยมในเขตพื้นที่ อ. เมือง จ. ราชบุรี ที่มีวิชางานธุรกิจ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ผู้บริหารจำนวน 50 คน จากจำนวน โรงเรียนทั้งสิ้น 25 โรงเรียน และศึกษานิเทศก์ 18 คน รวม 68 คน
2. ครูผู้สอนกลุ่มงานธุรกิจ จากจำนวน โรงเรียนทั้งสิ้น 25 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 73 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ลักษณะเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้าง ประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ที่ต้องการทราบเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เกี่ยวกับภูมิลาเนาที่เกิด ตำแหน่งในปัจจุบัน ประสบการณ์ในการสอน ขนาดโรงเรียน เป็นแบบสอบถามเลือกตอบ (Checklist)

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบรรจุเนื้อหาเรื่องธุรกิจท้องถิ่นใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการเกษตร ด้านปศุสัตว์ และด้านอุตสาหกรรม

เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วน ประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีการของลิเคอร์ท (Likert's Scale) โดยมีระดับความคิดเห็นแบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง เห็นด้วยมาก

ระดับ 3 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง เห็นด้วยน้อย

ระดับ 1 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับการบรรจุเนื้อหาเรื่องธุรกิจท้องถิ่นลงในหลักสูตรวิชางานธุรกิจได้อย่างอิสระ

การสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยมีขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถาม
2. ศึกษาจากหนังสือ เอกสารตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรท้องถิ่น และด้านการปรับปรุงหลักสูตรท้องถิ่น จากคู่มือการประเมินหลักสูตรด้วยตนเองของโรงเรียน (กรมวิชาการ, 2535: 34-52) โดยปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมกับหลักสูตรท้องถิ่น
3. ประมวลความรู้ และข้อมูลที่ได้มาสร้างเป็นแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดในการวิจัย

4. นำแบบสอบถามฉบับร่าง เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาตรวจแก้ไข เนื้อหาด้านวนภาษาที่ใช้ ความถูกต้อง ความเหมาะสมของแบบสอบถามแล้วนำมาใช้ตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เสนอแนะ

5. นำแบบสอบถามที่แก้ไขแล้ว เสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจพิจารณาความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (รายชื่อผู้เชี่ยวชาญอยู่ในภาคผนวก)

6. นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์อีกครั้ง

7. นำแบบสอบถาม ที่แก้ไขตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำไปทดลองใช้กับผู้บริหารและครูผู้สอนวิชางานธุรกิจ ในเรียนมัธยมในเขตพื้นที่ อ. เมือง จ. ราชบุรี ที่มีวิชางานธุรกิจ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องในด้านเนื้อหา และความชัดเจนของภาษาที่ใช้ แล้วนำมาปรับปรุงตามข้อเสนออีกครั้งหนึ่ง จากการทดลองเก็บข้อมูล มีจำนวน 30 คน แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปวิเคราะห์ ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่น .932 ($r = .932$) ด้วยวิธีหาสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ผลการวิเคราะห์ ถือว่ามีความน่าเชื่อถือสูงมากและไม่ต้องปรับปรุงแก้ไขอีก

8. จัดพิมพ์แบบสอบถาม แล้วนำไปเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามขั้นตอนดังนี้

1. ขอความร่วมมือเก็บข้อมูลจากผู้บริหาร โรงเรียน โดยวิธีการส่งแบบสอบถามส่งถึงโรงเรียนด้วยตนเอง และส่งให้ผู้บริหารโดยตรง เมื่อผู้ตอบแบบสอบถามเสร็จแล้ว ผู้วิจัยประสานงานขอรับข้อมูลคืนตามวันเวลาที่กำหนด ที่โรงเรียนผู้ตอบแบบสอบถาม

2. สำหรับครูผู้สอน ผู้วิจัยได้สำรวจรายชื่อครูผู้สอนกลุ่มวิชางานธุรกิจ และนำแบบสอบถามไปให้ด้วยตนเอง เมื่อผู้ตอบแบบสอบถามเสร็จแล้ว ผู้วิจัยประสานงานขอรับข้อมูลคืนตามวันเวลาที่กำหนดที่โรงเรียนของผู้ตอบ

3. ผู้วิจัยประสานงานกับศึกษานิเทศก์ของจังหวัดเพื่อนัดหมายในการเข้าไปเก็บข้อมูล และไปเก็บข้อมูลตามวันและเวลาที่นัดหมาย
4. ผู้วิจัยเก็บข้อมูลของจำนวนแบบสอบถาม 141 ฉบับ ได้รับกลับมาทั้งสิ้น 132 ฉบับ หลังคัดเลือกเฉพาะแบบสอบถามที่สมบูรณ์ และตรงตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้แล้ว ได้แบบสอบถามเพื่อการศึกษาครั้งนี้มีจำนวน 127 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 96.21

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป แล้วดำเนินการดังนี้

1. นำแบบสอบถามทั้งหมดมาตรวจความเรียบร้อยถูกต้อง ความสมบูรณ์ในการตอบแล้วนำมาวิเคราะห์
2. ข้อมูลทั่วไป เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ (frequency) และคำนวณหาค่าร้อยละ (percentage)
3. ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรท้องถิ่น ในโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตพื้นที่ อ. เมือง จ. ราชบุรี ที่มีวิชางานธุรกิจ วิเคราะห์โดยการคำนวณหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยภาพรวม และรายชื่อ แล้วนำเสนอในรูปแบบของตารางประกอบคำอธิบาย การแปลความหมายใช้เกณฑ์ในการพิจารณา 5 ระดับคือ (บุญชม ศรีสะอาด, 2543: 100)

4.51 – 5.00 หมายถึง	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
3.51 – 4.50 หมายถึง	เห็นด้วย
2.51 – 3.50 หมายถึง	ปานกลาง
1.51 – 2.50 หมายถึง	ไม่เห็นด้วย
1.00 – 1.50 หมายถึง	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

4. เปรียบเทียบทัศนคติของการนำหลักสูตรท้องถิ่นไปใช้จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ ภูมิภาค อำเภอดำเนินปัจจุบัน ประสบการณ์ในการสอน และ ขนาดของโรงเรียน โดยการวิเคราะห์แบบความแปรปรวนทางเดียว (One - Way ANOVA) โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ ($p = .05$)

บทที่ 4

ผลการวิจัยและข้อวิจารณ์

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการศึกษาความคิดเห็นของครู ผู้บริหาร ในการบรรจุเนื้อหาหลักสูตรท้องถิ่นลงในหลักสูตรวิชาธุรกิจของโรงเรียนในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม และทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยผู้วิจัยขอเสนอผลของการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบรรจุเนื้อหาหลักสูตรท้องถิ่นลงในหลักสูตรวิชาธุรกิจของโรงเรียนในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี

1. ด้านการเกษตร
2. ด้านปศุสัตว์
3. ด้านอุตสาหกรรม

ตอนที่ 3 ผลการทดสอบสมมติฐานเพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบรรจุหลักสูตรท้องถิ่นในหลักสูตรวิชาธุรกิจ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากแบบสอบถาม 141 ฉบับ ได้รับกลับมาทั้งสิ้น 132 ฉบับ หลังคัดเลือกเฉพาะแบบสอบถามที่สมบูรณ์ และตรงตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้แล้ว ได้แบบสอบถามเพื่อการศึกษาครั้งนี้มีจำนวน 127 ฉบับ

ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 127 คน เป็นจำนวนประชากรทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 100 ของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 16 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามภูมิลำเนา

(n=127)		
ภูมิลำเนา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
จังหวัดราชบุรี	81	63.8
ไม่อยู่จังหวัดราชบุรี	46	36.2
รวม	127	100.0

ภูมิลำเนา

จากตารางที่ 16 พบว่า ครูและผู้บริหารที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดราชบุรี จำนวน 81 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 63.8 และไม่มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดราชบุรี จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 36.2

ตารางที่ 17 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามตำแหน่งในปัจจุบัน

(n=127)		
ตำแหน่งในปัจจุบัน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ผู้บริหาร	57	44.9
ครูผู้สอน	70	55.1
รวม	127	100.0

ตำแหน่งปัจจุบัน

จากตารางที่ 17 พบว่า ครูและผู้บริหารที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นครูผู้สอนวิชางานธุรกิจจำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 55.1 และเป็นผู้บริหาร ซึ่งประกอบด้วย ศึกษานิเทศก์ ผู้อำนวยการ และรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ จำนวน 57 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 44.9

ตารางที่ 18 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามประสบการณ์ในการสอน

(n=127)

ประสบการณ์ในการสอน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
น้อยกว่า 3 ปี	12	9.4
3-5 ปี	41	32.3
6-10 ปี	42	33.1
11-15 ปี	21	16.5
16 ปีขึ้นไป	11	8.7
รวม	127	100.0

ประสบการณ์ในการสอน

จากตารางที่ 18 พบว่า ครูและผู้บริหารที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีประสบการณ์สอนอยู่ระหว่าง 6-10 ปีมากที่สุด จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 33.1 รองลงมาตามลำดับคือ ช่วงระหว่าง 3-5 ปี จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 32.3 ช่วงระหว่าง 11-15 ปี จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 16.5 น้อยกว่า 3 ปี จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 9.4 และ 16 ปีขึ้นไป จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 8.7

ตารางที่ 19 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามขนาดของโรงเรียนที่สังกัด

(n = 127)

ขนาดของโรงเรียน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ขนาดใหญ่ (นักเรียน 1,500 คนขึ้นไป)	32	25.2
ขนาดกลาง (นักเรียนไม่เกิน 1,500 คน)	51	40.2
ขนาดเล็ก (นักเรียนไม่เกิน 500 คน)	44	34.6
รวม	127	100.0

ขนาดของโรงเรียนที่สังกัด

จากตารางที่ 19 พบว่า ครูและผู้บริหารที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ สังกัดโรงเรียนขนาดกลางมากที่สุด จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 40.2 รองลงมาตามลำดับคือ สังกัดโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 34.6 สังกัดโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 32 คน คิดเป็น ร้อยละ 25.2

ตอนที่ 2 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบรรจุเนื้อหาหลักสูตรท้องถิ่นในหลักสูตรวิชาธุรกิจของโรงเรียนในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี

จากการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบรรจุเนื้อหาธุรกิจท้องถิ่นในหลักสูตรวิชางานธุรกิจของโรงเรียนในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี เป็นรายด้าน และโดยภาพรวมแล้วได้ผลการวิจัยตามที่ปรากฏในตารางที่ 20 ดังนี้

ตารางที่ 20 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบรรจุเนื้อหาธุรกิจท้องถิ่นในหลักสูตรวิชางานธุรกิจของโรงเรียนในเขตพื้นที่อำเภอเมืองจังหวัดราชบุรีเป็นรายด้านและในภาพรวม

(n = 127)

การนำหลักสูตรท้องถิ่นบรรจุในวิชางานธุรกิจ	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านการเกษตร	3.94	0.45	มาก
2. ด้านปศุสัตว์	4.00	0.53	มาก
3. ด้านอุตสาหกรรม	4.10	0.50	มาก
รวม	4.01	0.43	มาก

จากตารางที่ 20 พบว่า ระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นว่าการนำหลักสูตรท้องถิ่นบรรจุในวิชางานธุรกิจ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.01 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยด้านที่มีระดับคะแนนเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ด้านอุตสาหกรรม ($\bar{x} = 4.10$) รองลงมาได้แก่ ด้านปศุสัตว์ ($\bar{x} = 4.00$) และด้านเกษตรกรรม ($\bar{x} = 3.94$) ตามลำดับ

เมื่อแยกวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำหลักสูตรท้องถิ่นบรรจุในวิชางานธุรกิจในด้านเกษตรกรรมในแต่ละด้านเป็นรายข้อแล้วได้ผลดังรายละเอียดในตารางที่ 5-7ดังต่อไปนี้

ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำหลักสูตรท้องถิ่นบรรจุในวิชางานธุรกิจในด้าน
เกษตรกรรมเป็นรายข้อมีรายละเอียดดังที่ปรากฏในตารางที่ 21 ดังนี้

ตารางที่ 21 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบรรจุเนื้อหาธุรกิจท้องถิ่นลงในหลักสูตรวิชางานธุรกิจ
ของโรงเรียนในเขตพื้นที่อำเภอเมืองจังหวัดราชบุรีในด้านเกษตรกรรม

(n = 127)

การนำหลักสูตรท้องถิ่นบรรจุในวิชา งานธุรกิจในด้านเกษตรกรรม	ระดับความคิดเห็น					\bar{X}	S.D.	ระดับ ความเห็น
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
1. ท่านคิดว่าสภาพปัจจุบันของการ จัดการเรียนการสอนในโรงเรียน เป็นไปตามความต้องการของ ชุมชนด้านการเกษตร	42 (33.1)	36 (28.3)	25 (19.7)	17 (13.4)	7 (5.5)	3.70	1.22	มาก
2. ท่านต้องการให้มีการสอน เพิ่มเติมเกี่ยวกับการเกษตรใน โรงเรียน	13 (10.2)	54 (42.5)	36 (28.3)	20 (15.7)	4 (3.1)	3.41	0.98	มาก
3. ท่านคิดว่าชุมชนของท่านมี บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ ในการเป็นแหล่งข้อมูลสำหรับ การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นใน ด้านการเกษตร	57 (44.9)	52 (40.9)	15 (11.8)	3 (2.4)	-	4.28	0.77	มาก
4. โรงเรียนของท่านมีบุคลากรที่มี ความรู้ความสามารถในการ พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในด้าน การเกษตร	46 (36.2)	59 (46.5)	22 (17.3)	-	-	4.19	0.71	มาก
5. ท่านคิดว่าบุคลากรในชุมชนที่มี ความรู้ความสามารถในด้าน การเกษตรจะให้ความร่วมมือใน การพัฒนาหลักสูตร	51 (40.2)	41 (32.3)	24 (18.9)	11 (8.7)	-	4.04	0.97	มาก
6. ท่านคิดว่าชุมชนของท่านมีแหล่ง ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม ที่เอื้อ ต่อการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรท้องถิ่นด้านการเกษตร	47 (37.0)	62 (48.8)	18 (14.2)	-	-	4.23	0.68	มาก

ตารางที่ 21 (ต่อ)

(n = 127)

การนำหลักสูตรท้องถิ่นบรรจุในวิชา งานธุรกิจในด้านเกษตรกรรม	ระดับความคิดเห็น					\bar{X}	S.D.	ระดับ ความเห็น
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
7. ท่านคิดว่าชุมชนของท่าน สามารถเข้ามามีบทบาทในการ พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น	39 (30.7)	45 (35.4)	37 (29.1)	6 (4.7)	-	3.92	0.89	มาก
8. โรงเรียนของท่านมีความพร้อม ในด้านสถานที่ อาคาร และ อุปกรณ์การเรียนต่างๆ ที่เอื้อต่อ การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นด้าน การเกษตร	44 (34.6)	53 (41.7)	21 (16.5)	9 (7.1)	-	4.04	0.89	มาก
9. โรงเรียนของท่านมีงบประมาณ และเงินรายได้อื่นๆ ที่เอื้อต่อ การสนับสนุนให้เกิดการพัฒนา หลักสูตรท้องถิ่นด้านการเกษตร	36 (28.3)	54 (42.5)	34 (26.8)	3 (2.4)	-	3.97	0.81	มาก
10. ท่านคิดว่าหน่วยงานภาครัฐและ เอกชนในชุมชนของท่านจะให้ ความร่วมมือในการสนับสนุน ด้านงบประมาณสำหรับการ พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นด้าน การเกษตร	48 (37.8)	24 (18.9)	28 (22.0)	7 (5.5)	20 (15.7)	3.57	0.43	มาก
	รวม					3.94	0.45	มาก

จากตารางที่ 21 พบว่า ระดับความคิดเห็นต่อการบรรจุเนื้อหาธุรกิจท้องถิ่นลงในหลักสูตร
วิชางานธุรกิจของโรงเรียน ในด้านเกษตรกรรม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยของระดับ
ความคิดเห็นเท่ากับ 3.94 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น
สูงสุด 3 อันดับแรก คือ ท่านคิดว่าชุมชนของท่านมีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการเป็น
แหล่งข้อมูลสำหรับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในด้านการเกษตร ($\bar{x} = 4.28$) รองลงมาคือท่านคิด
ว่าชุมชนของท่านมีแหล่งศึกษาหาความรู้ความสามารถในด้านการเกษตรจะให้ความร่วมมือในการ
พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเป็นอย่างดี ($\bar{x} = 4.23$) และ โรงเรียนของท่านมีบุคลากรที่มีความรู้
ความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในด้านการเกษตร ($\bar{x} = 4.19$)

ส่วนข้อที่ได้ค่าเฉลี่ยของระดับคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ท่านต้องการให้มีการสอนเพิ่มเติมเกี่ยวกับการเกษตรในโรงเรียน ($\bar{x} = 3.41$) รองลงมาคือท่านคิดว่าหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในชุมชนของท่านจะให้ความร่วมมือในการสนับสนุนด้านงบประมาณสำหรับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นด้านการเกษตร ($\bar{x} = 3.57$) และ ท่านต้องการให้มีการสอนเพิ่มเติมเกี่ยวกับการเกษตรในโรงเรียน ($\bar{x} = 3.70$)

ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบรรจุเนื้อหาธุรกิจท้องถิ่นลงในหลักสูตรวิชางานธุรกิจของโรงเรียน ในด้านปศุสัตว์เป็นรายข้อ มีรายละเอียดดังที่ปรากฏในตารางที่ 22 ดังนี้

ตารางที่ 22 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบรรจุเนื้อหาธุรกิจท้องถิ่นลงในหลักสูตรวิชางานธุรกิจของโรงเรียนในเขตพื้นที่อำเภอเมืองจังหวัดราชบุรีในด้านปศุสัตว์

การนำหลักสูตรท้องถิ่น บรรจุในวิชางานธุรกิจ ในด้านปศุสัตว์	ระดับความคิดเห็น					\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
1. ท่านคิดว่าสภาพปัจจุบัน ของการจัดการเรียนการ สอน เป็นไปตามความ ต้องการของชุมชนด้าน การทำปศุสัตว์	31 (24.4)	46 (36.2)	23 (18.1)	7 (5.5)	20 (15.7)	3.48	1.34	มาก
2. ท่านต้องการให้มีการสอน เพิ่มเติมเกี่ยวกับการทำ ปศุสัตว์	60 (47.2)	46 (36.2)	13 (10.2)	8 (6.3)	-	4.24	0.88	มาก
3. ท่านคิดว่าชุมชนของท่านมี บุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถในการเป็น แหล่งข้อมูลสำหรับการ พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นใน ด้านการทำปศุสัตว์	43 (33.9)	55 (43.3)	21 (16.5)	8 (6.3)	-	4.05	0.87	มาก
4. โรงเรียนของท่านมีบุคลากร ที่มีความรู้ความสามารถใน การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ในด้านการทำปศุสัตว์	30 (23.6)	55 (43.3)	22 (17.3)	14 (11.0)	6 (4.7)	3.70	1.09	มาก

ตารางที่ 22 (ต่อ)

การนำหลักสูตรท้องถิ่น บรรจุในวิชางานธุรกิจ ในด้านปศุสัตว์	ระดับความคิดเห็น					\bar{X}	S.D.	ระดับ ความ คิดเห็น
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
5. ท่านคิดว่าบุคลากรในชุมชน ที่มีความรู้ความสามารถใน ด้านการการทำปศุสัตว์จะ ให้ความร่วมมือในการ พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เป็นอย่างดี	46 (36.2)	32 (25.2)	41 (32.3)	8 (6.3)	-	3.91	0.97	มาก
6. ท่านคิดว่าชุมชนของท่าน มีแหล่งศึกษาหาความรู้ เพิ่มเติมนอกชั้นเรียน ที่เอื้ออำนวยต่อการจัดการ เรียนการสอนหลักสูตร ท้องถิ่นด้านการทำปศุสัตว์	39 (30.7)	68 (53.5)	9 (7.1)	11 (8.7)	-	4.06	0.85	มาก
7. ท่านคิดว่าชุมชนของท่าน สามารถเข้ามามีบทบาทใน การพัฒนาหลักสูตร ท้องถิ่นด้านการทำปศุสัตว์	59 (46.5)	52 (40.9)	16 (12.6)	-	-	4.34	0.69	มาก
8. โรงเรียนของท่านมีความ พร้อมในด้านสถานที่ อาคาร และอุปกรณ์การ เรียนต่างๆ ที่เอื้อต่อการ พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ด้านการทำปศุสัตว์	39 (30.7)	49 (38.6)	36 (28.3)	3 (2.4)	-	3.95	0.89	มาก
9. โรงเรียนของท่านมีงบประมาณ และเงินรายได้อื่นๆ ที่เอื้อ ต่อการสนับสนุนให้เกิด การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ด้านการทำปศุสัตว์	50 (39.4)	65 (51.2)	12 (9.4)	-	-	4.29	0.63	มาก

ตารางที่ 22 (ต่อ)

การนำหลักสูตรท้องถิ่น บรรจุในวิชางานธุรกิจ ในด้านปศุสัตว์	ระดับความคิดเห็น					\bar{X}	S.D.	ระดับ ความ คิดเห็น
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
10. ท่านคิดว่าหน่วยงาน ภาครัฐและเอกชนใน ชุมชนของท่านจะให้ความ ร่วมมือในการสนับสนุน ด้านงบประมาณสำหรับ การพัฒนาหลักสูตร ท้องถิ่นด้านการทำปศุสัตว์	45 (35.4)	44 (34.6)	30 (23.6)	8 (6.3)	-	3.99	0.92	มาก
	รวม					4.00	0.50	มาก

จากตารางที่ 22 พบว่า ระดับความคิดเห็นต่อการบรรจุเนื้อหาธุรกิจท้องถิ่นลงในหลักสูตรวิชางานธุรกิจของโรงเรียนในด้านปศุสัตว์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.00 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นสูงสุด 3 อันดับแรก คือ ท่านคิดว่าชุมชนของท่านสามารถเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในด้านการทำปศุสัตว์ ($\bar{x} = 4.34$) รองลงมาคือ โรงเรียนของท่านมีงบประมาณและเงินรายได้อื่นๆ ที่เอื้อต่อการสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในด้านการทำปศุสัตว์ ($\bar{x} = 4.29$) และท่านต้องการให้มีการสอนเพิ่มเติมเกี่ยวกับการทำปศุสัตว์ในโรงเรียน ($\bar{x} = 4.24$)

ส่วนข้อที่ได้ค่าเฉลี่ยของระดับคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ท่านคิดว่าสภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนเป็นไปตามความต้องการของชุมชนด้านการทำปศุสัตว์ ($\bar{x} = 3.48$) รองลงมาคือ โรงเรียนของท่านมีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นด้านการทำปศุสัตว์ ($\bar{x} = 3.70$) และท่านคิดว่าบุคลากรในชุมชนที่มีความรู้ความสามารถในการทำปศุสัตว์จะให้ความร่วมมือในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเป็นอย่างดี ($\bar{x} = 3.91$)

ตารางที่ 23 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบรรจุเนื้อหาธุรกิจท้องถิ่นลงในหลักสูตร
 วิชางานธุรกิจของโรงเรียนในเขตพื้นที่อำเภอเมืองจังหวัดราชบุรีในด้านอุตสาหกรรม

(n = 127)

การนำหลักสูตรท้องถิ่นบรรจุ ในวิชางานธุรกิจในด้าน อุตสาหกรรม	ระดับความคิดเห็น					\bar{X}	S.D.	ระดับ ความเห็น
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
1. ท่านคิดว่าสภาพปัจจุบัน ของการจัดการเรียนการ สอนในโรงเรียนเป็นไป ตามความต้องการของ ชุมชนด้านอุตสาหกรรม	50 (39.4)	53 (41.7)	16 (12.6)	8 (6.3)	-	4.14	0.87	มาก
2. ท่านต้องการให้มีการสอน เพิ่มเติมเกี่ยวกับอุตสาหกรรม	59 (46.5)	52 (40.9)	16 (12.6)	-	-	4.34	0.69	มาก
3. ท่านคิดว่าชุมชนของท่านมี บุคลากรที่มีความรู้ความ มาธในการเป็นแหล่งข้อมูล สำหรับการพัฒนาหลักสูตร ท้องถิ่นในด้านอุตสาหกรรม	40 (31.5)	57 (44.9)	30 (23.6)	-	-	4.09	0.74	มาก
4. โรงเรียนของท่านมี บุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถในการ พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น	32 (25.2)	75 (59.1)	20 (15.7)	-	-	4.09	0.64	มาก
5. ท่านคิดว่าบุคลากรในชุมชน ที่มีความรู้ความสามารถใน ด้านการอุตสาหกรรมจะ ให้ความร่วมมือในการ พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เป็นอย่างดี	37 (29.1)	55 (43.3)	35 (27.6)	-	-	4.02	0.76	มาก
6. ท่านคิดว่าชุมชนของท่าน มีแหล่งศึกษาหาความรู้ เพิ่มเติมนอกชั้นเรียน ที่ เอื้ออำนวยต่อการจัดการ เรียนการสอนหลักสูตร ท้องถิ่นด้านอุตสาหกรรม	63 (49.6)	36 (28.3)	25 (19.7)	3 (2.4)	-	4.25	0.85	มาก

ตารางที่ 23 (ต่อ)

การนำหลักสูตรท้องถิ่นบรรจุ ในวิชางานธุรกิจในด้าน อุตสาหกรรม	ระดับความคิดเห็น					\bar{X}	S.D.	ระดับ ความ คิดเห็น
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด			
7. ท่านคิดว่าชุมชนของท่าน สามารถเข้ามามีบทบาทใน การพัฒนาหลักสูตร ท้องถิ่นด้านอุตสาหกรรม	27 (21.3)	71 (55.9)	29 (22.8)	-	-	3.98	0.67	มาก
8. โรงเรียนของท่านมีความ พร้อมในด้านสถานที่ อาคาร และอุปกรณ์การ เรียนต่างๆ ที่เอื้อต่อการ พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ด้านอุตสาหกรรม	62 (48.8)	31 (24.4)	31 (24.4)	3 (2.4)	-	4.19	0.89	มาก
9. โรงเรียนของท่านมี งบประมาณและเงินรายได้ อื่นๆ ที่เอื้อต่อการ สนับสนุนให้เกิดการ พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ด้านอุตสาหกรรม	37 (29.1)	49 (38.6)	41 (32.3)	-	-	3.97	0.79	มาก
10. ท่านคิดว่าหน่วยงาน ภาครัฐและเอกชนใน ชุมชนของท่านจะให้ความ ร่วมมือในการสนับสนุน ด้านงบประมาณสำหรับ การพัฒนาหลักสูตร ท้องถิ่นด้านอุตสาหกรรม	43 (33.9)	33 (26.0)	48 (37.8)	3 (2.4)	-	3.91	0.90	มาก
	รวม					4.10	0.50	มาก

จากตารางที่ 23 พบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำหลักสูตรท้องถิ่นบรรจุในวิชา
งานธุรกิจในด้านอุตสาหกรรม ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง
โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่ได้คะแนนเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก
ได้แก่ ท่านต้องการให้มีการเรียนการสอนเพิ่มเติมเกี่ยวกับอุตสาหกรรมในโรงเรียน ($\bar{x} = 4.34$)

รองลงมาคือ ท่านคิดว่าชุมชนของท่านมีแหล่งศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมนอกชั้นเรียน ที่เอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรท้องถิ่นด้านอุตสาหกรรม ($\bar{x} = 4.25$) และโรงเรียนของท่านมีความพร้อมในด้านสถานที่ อาคาร และอุปกรณ์การเรียนการสอนต่างๆ ที่เอื้อต่อการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นด้านอุตสาหกรรม ($\bar{x} = 4.20$)

ส่วนข้อที่ได้มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นต่ำสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ โรงเรียนของท่านมีงบประมาณและเงินรายได้ที่เอื้อต่อการสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นด้านอุตสาหกรรม ($\bar{x} = 3.97$) รองลงมาคือท่านคิดว่าชุมชนของท่านสามารถเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นด้านอุตสาหกรรม ($\bar{x} = 3.98$) และท่านคิดว่าบุคลากรในชุมชนที่มีความรู้ความสามารถในด้านการพัฒนาอุตสาหกรรมจะให้ความร่วมมือในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเป็นอย่างดี ($\bar{x} = 4.02$)

ตอนที่ 3 ผลการทดสอบสมมติฐานเพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบรรจุหลักสูตรท้องถิ่นในวิชางานธุรกิจ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

การเสนอผลการวิจัยเพื่อทดสอบสมมติฐานในตอนนี้เป็นการทดสอบสมมติฐาน โดยการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของตัวแปรซึ่งจำแนกเป็นสองกลุ่ม โดยใช้ค่า t-Test ในสมมติฐานที่ 1 และ 2 และวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของตัวแปรซึ่งจำแนกเป็น 3 กลุ่มขึ้นไป โดยใช้ค่า One – Way ANOVA ในสมมติฐานที่ 3 และ 4

สมมติฐานที่ 1 ครูผู้สอนและผู้บริหารที่มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดราชบุรีและไม่ได้มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดราชบุรีมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบรรจุหลักสูตรท้องถิ่นในวิชางานธุรกิจแตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 1 สามารถพิจารณาได้จากตารางที่ 24 ดังนี้

ตารางที่ 24 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นต่อการบรรจุหลักสูตรท้องถิ่นในวิชา
งานธุรกิจของครูผู้สอนและผู้บริหารระหว่างกลุ่มที่มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดราชบุรี
และไม่ได้มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดราชบุรี เป็นรายด้านและในภาพรวม

ความคิดเห็นต่อการบรรจุ หลักสูตรท้องถิ่นในวิชางานธุรกิจ	ภูมิลำเนาอยู่ใน จังหวัดราชบุรี (n = 81)		ไม่ได้มีภูมิลำเนาอยู่ ในจังหวัดราชบุรี (n = 46)		t	P
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
	ด้านเกษตรกรรม	3.91	0.45	3.97		
ด้านปศุสัตว์	3.99	0.55	4.03	0.51	-0.46	0.64
ด้านอุตสาหกรรม	4.10	0.50	4.10	0.51	-0.06	0.95
รวม	4.00	0.44	4.04	0.40	-0.47	0.64

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 1 ซึ่งแสดงในตารางที่ 24 พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลตัวแปร
ภูมิลำเนาไม่มีความสัมพันธ์หรือมีผลกระทบต่อระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบรรจุหลักสูตร
ท้องถิ่นลงในวิชางานธุรกิจในภาพรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อพิจารณาเป็น
รายด้าน พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลตัวแปรภูมิลำเนา ไม่มีผลกระทบต่อระดับความคิดเห็นต่อการบรรจุ
หลักสูตรท้องถิ่นในวิชางานธุรกิจในทุก ๆ ด้านซึ่งได้แก่ ด้านเกษตรกรรม ด้านปศุสัตว์ และด้าน
อุตสาหกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เช่นเดียวกัน

สมมติฐานที่ 2 ครูผู้สอนและผู้บริหารที่มีตำแหน่งในปัจจุบันต่างกัน มีระดับความคิดเห็น
เกี่ยวกับการบรรจุหลักสูตรท้องถิ่นในวิชางานธุรกิจแตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 2 สามารถพิจารณาได้จากตารางที่ 25 ดังนี้

ตารางที่ 25 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นต่อการบรรจุหลักสูตรท้องถิ่นใน
 วิชางานธุรกิจของครูผู้สอนและผู้บริหารที่มีตำแหน่งในปัจจุบันต่างกันเป็นรายด้านและ
 ในภาพรวม

(n = 127)

ความคิดเห็นต่อการบรรจุ หลักสูตรท้องถิ่นในวิชางาน ธุรกิจ	ผู้บริหาร (n = 57)		ครูผู้สอน (n = 70)		t	P
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
ด้านเกษตรกรรม	3.88	0.47	3.98	0.44	-1.15	0.25
ด้านปศุสัตว์	4.01	0.57	4.00	0.51	-0.04	0.97
ด้านอุตสาหกรรม	4.07	0.52	4.12	0.50	-0.53	0.59
รวม	3.99	0.45	4.03	0.41	-0.59	0.56

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 2 ซึ่งแสดงในตารางที่ 25 พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลตัวแปรตำแหน่งในปัจจุบันไม่มีความสัมพันธ์ หรือไม่มีผลกระทบต่อระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบรรจุหลักสูตรท้องถิ่นลงในวิชางานธุรกิจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลตัวแปรตำแหน่งในปัจจุบันไม่มีผลกระทบต่อระดับความคิดเห็นต่อการบรรจุหลักสูตรท้องถิ่นในวิชางานธุรกิจในทุก ๆ ด้านที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ $P = .05$ เช่นเดียวกัน

สมมติฐานที่ 3 ครูผู้สอนและผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างกัน มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบรรจุหลักสูตรท้องถิ่นในวิชางานธุรกิจแตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 3 สามารถพิจารณาได้จากตารางที่ 26 ดังนี้

ตารางที่ 26 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นต่อการบรรจุหลักสูตรท้องถิ่นในวิชา
งานธุรกิจของครูผู้สอนและผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างกันเป็นรายด้าน
และในภาพรวม

แหล่งของความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P
ด้านเกษตร					
ระหว่างกลุ่ม	2.13	4	0.53	2.75	0.03*
ภายในกลุ่ม	23.61	122	0.19		
รวม	25.75	126			
ด้านปศุสัตว์					
ระหว่างกลุ่ม	0.01	4	0.00	0.02	0.99
ภายในกลุ่ม	36.01	122	0.29		
รวม	36.03	126			
ด้านอุตสาหกรรม					
ระหว่างกลุ่ม	0.64	4	0.16	0.63	0.64
ภายในกลุ่ม	31.31	122	0.25		
รวม	31.96	126			
ในภาพรวม					
ระหว่างกลุ่ม	0.54	4	0.13	0.74	0.57
ภายในกลุ่ม	22.43	122	0.18		
รวม	22.97	126			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 26 ครูผู้สอนและผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการสอนแตกต่างกัน มีระดับ
ความคิดเห็นต่อการบรรจุหลักสูตรท้องถิ่นในวิชางานธุรกิจในภาพรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัย
สำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน
แล้วพบว่า ครูผู้สอนและผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการสอนแตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อ
การบรรจุหลักสูตรท้องถิ่นในวิชางานธุรกิจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ในด้าน
การเกษตรเท่านั้น ส่วนด้านปศุสัตว์ และด้านอุตสาหกรรมพบว่าไม่มีความแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 4 ครูผู้สอนและผู้บริหารที่สังกัดโรงเรียนขนาดต่างกัน มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบรรจุหลักสูตรท้องถิ่นในวิชางานธุรกิจแตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 4 สามารถพิจารณาได้จากตารางที่ 27 ดังนี้

ตารางที่ 27 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นต่อการบรรจุหลักสูตรท้องถิ่นในวิชางานธุรกิจของครูผู้สอน และผู้บริหารที่สังกัดโรงเรียนต่างกันเป็นรายด้านและในภาพรวม

แหล่งของความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P
ด้านเกษตร					
ระหว่างกลุ่ม	0.16	2	0.08	0.38	0.69
ภายในกลุ่ม	25.59	124	0.21		
รวม	25.75	126			
ด้านปศุสัตว์					
ระหว่างกลุ่ม	0.33	2	0.17	0.59	0.56
ภายในกลุ่ม	35.70	124	0.29		
รวม	36.03	126			
ด้านอุตสาหกรรม					
ระหว่างกลุ่ม	0.22	2	0.11	0.44	0.65
ภายในกลุ่ม	31.73	124	0.26		
รวม	31.95	126			
ในภาพรวม					
ระหว่างกลุ่ม	0.06	2	0.03	0.18	0.84
ภายในกลุ่ม	22.91	124	0.19		
รวม	22.97	126			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 27 พบว่า ครูผู้สอนและผู้บริหารที่สังกัดขนาดโรงเรียนแตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการบรรจุหลักสูตรท้องถิ่นในวิชางานธุรกิจในภาพรวมไม่ต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ตัวแปรขนาดโรงเรียนที่สังกัด ไม่มีความสัมพันธ์หรือไม่มีผลกระทบต่อระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบรรจุหลักสูตรท้องถิ่นในวิชางานธุรกิจที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ข้อวิจารณ์

การวิจัยเรื่อง การศึกษาความคิดเห็น ครู ผู้บริหาร ในการบรรจุเนื้อหาเรื่องธุรกิจท้องถิ่นลงในหลักสูตรวิชางานธุรกิจ ของโรงเรียนในเขตพื้นที่ อ. เมือง จ. ราชบุรี ผู้วิจัยได้ทำการวิจารณ์ผลดังนี้

1. ด้านการเกษตร

จากการศึกษาความคิดเห็นเรื่องการบรรจุเนื้อหาเรื่องธุรกิจท้องถิ่นลงในหลักสูตรวิชางานธุรกิจ ของโรงเรียนในเขตพื้นที่ อ. เมือง จ. ราชบุรี ด้านการเกษตร ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.94, S.D. = 0.45$) เมื่อพิจารณาจากรายข้อ พบว่า ชุมชนมีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการเป็นแหล่งข้อมูลสำหรับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะภาพรวมเศรษฐกิจของจังหวัดส่วนใหญ่อยู่ในภาคเกษตรกรรม กระจายอยู่ทั่วทุกอำเภอ จึงทำให้ชุมชนมีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการเป็นแหล่งข้อมูลสำหรับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นด้านการเกษตร ซึ่งการที่มีจำนวนบุคลากรในชุมชนเพียงพอต่อการให้ความรู้ นั้น มีความสำคัญต่อการพัฒนาหลักสูตรเป็นอย่างยิ่ง ถ้าชุมชนขาดบุคลากรในการให้ข้อมูลแล้ว อาจเกิดปัญหาและคุณภาพในการบรรจุหลักสูตรท้องถิ่นอาจจะไม่ตรงตามเป้าหมายที่วางไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของสุวิทย์ เสวตวงศ์ (2542) ที่กล่าวถึง การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ในโรงเรียนประถมศึกษา: กรณีศึกษาสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี พบว่า การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ควรให้บุคลากรรับการอบรมให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้ และบุคคลในท้องถิ่นควรให้การสนับสนุนในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นมากขึ้น ซึ่งอาจเป็นเพราะ บุคลากรในท้องถิ่นหรือชุมชนนั้นเป็นปัจจัยสำคัญในการที่จะพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ทั้งนี้ในส่วนของด้านความต้องการให้มีการสอนเพิ่มเติมเกี่ยวกับการเกษตรในโรงเรียนมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด อาจเป็นเพราะว่า รายได้ที่ได้มาจากการทำการเกษตร

ของจังหวัดนั้นมีรายได้เฉลี่ยต่อหัวไม่เพียงพอต่อความต้องการ ในขณะที่วิวัฒนาการทางด้านภาคผลิต อุตสาหกรรม เข้ามามีบทบาทในชีวิตของคนยุคปัจจุบันมากขึ้น

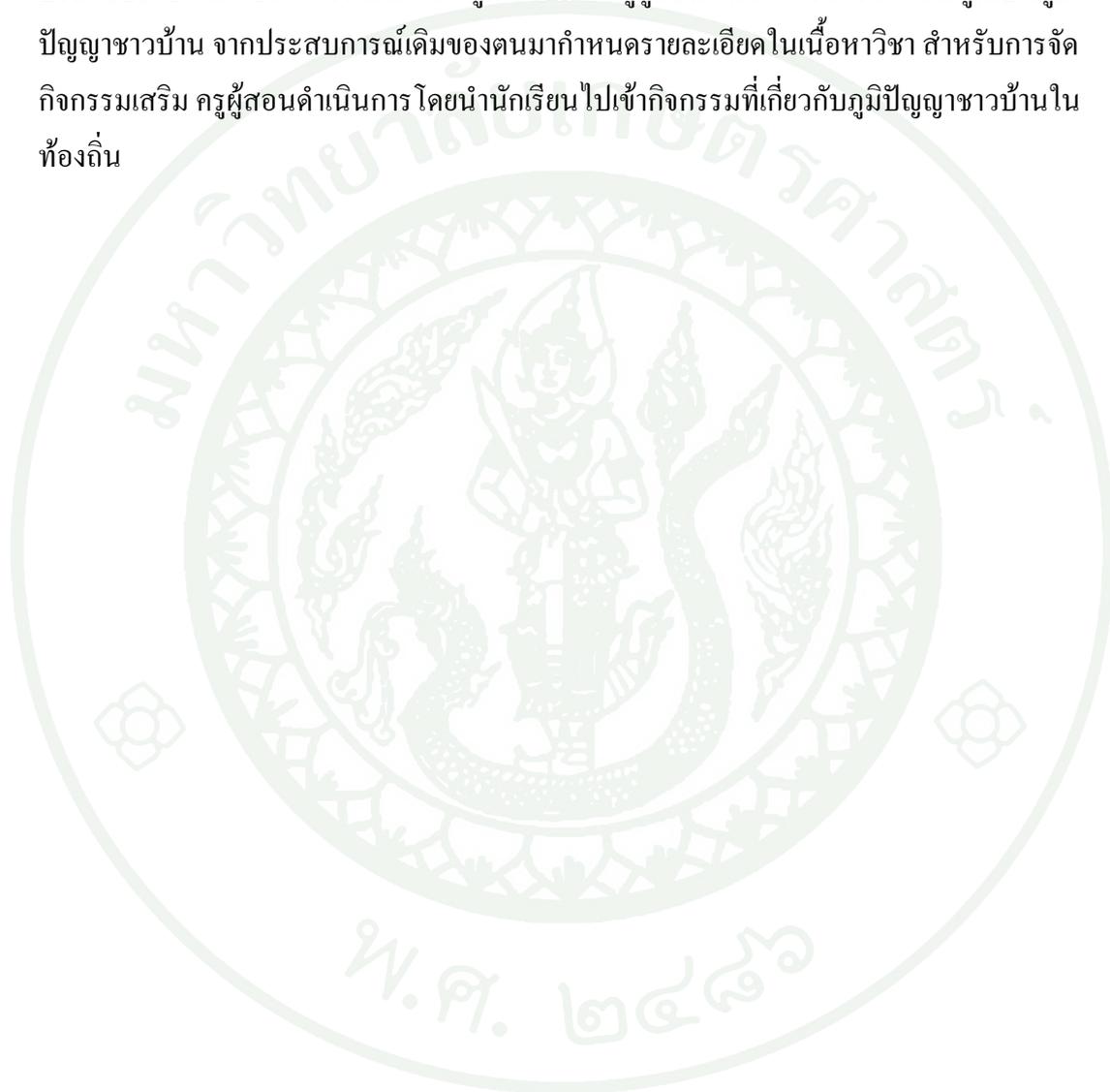
2. ด้านปศุสัตว์

จากการศึกษาความคิดเห็นเรื่องการบรรจุเนื้อหาเรื่องธุรกิจท้องถิ่นลงในหลักสูตรวิชา งานธุรกิจ ของโรงเรียนในเขตพื้นที่ อ. เมือง จ. ราชบุรี ด้านปศุสัตว์ ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$, $S.D. = 0.53$) เมื่อพิจารณาจากรายชื่อ พบว่า ชุมชนสามารถเข้ามามีบทบาทในการพัฒนา หลักสูตรท้องถิ่นในด้านการทำปศุสัตว์มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะชุมชนที่ทำการปศุสัตว์ มองเห็นความสำคัญการเข้ามามีบทบาทในการเผยแพร่ความรู้เพิ่มมากขึ้น จากสถานที่เลี้ยงสัตว์ หลายแห่ง ได้เปิดเป็นแหล่งให้ความรู้และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เช่น สหกรณ์โคนมหนองโพ ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์หนองกวาง สหกรณ์ปลาสวยงามราชบุรี เป็นต้น ทำให้มีนักเรียน นักศึกษา หรือองค์กรต่าง ๆ จัดมาศึกษาดูงานอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ชุมชนด้านผู้ประกอบการแล้ว อาจจะมีการสนับสนุนเพิ่มเติมจากผู้บริหารส่วนท้องถิ่น ผู้ปกครอง เป็นต้น ซึ่งความร่วมมือของ ชุมชนเป็นส่วนสำคัญในการจะพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นให้ดีขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ พจนา เทียนธาดา (2543) ที่กล่าวถึง ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการปรับและหรือสร้างหลักสูตร ท้องถิ่น ได้แก่ ผู้ปกครอง ศิษย์เก่า และผู้ทรงคุณวุฒิ ลักษณะที่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมคือ เป็นผู้ให้ ข้อมูลพื้นฐานร่วมวิเคราะห์สภาพปัญหา และความต้องการของชุมชนและเป็นผู้ให้ความรู้ ถ่ายทอด ประสบการณ์ในการนำหลักสูตรท้องถิ่นไปใช้ และด้านการจัดการเรียนการสอนผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เสนอแนะว่า ชุมชนควรมีบทบาทในการเป็นผู้ให้ข้อมูลพื้นฐาน เป็นแหล่งวิชาการร่วมเป็น คณะกรรมการ โรงเรียนหรือที่ปรึกษา ร่วมแสดงความคิดเห็น หรือให้ข้อเสนอแนะ และสนับสนุน ด้านสิ่งของวัสดุและหรืออุปกรณ์ต่างๆ

3. ด้านอุตสาหกรรม

จากการศึกษาความคิดเห็นเรื่องการบรรจุเนื้อหาเรื่องธุรกิจท้องถิ่นลงในหลักสูตรวิชา งานธุรกิจ ของโรงเรียนในเขตพื้นที่ อ. เมือง จ. ราชบุรี ด้านอุตสาหกรรม ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.10$, $S.D. = 0.50$) เมื่อพิจารณาจากรายชื่อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามต้องการให้มีการเรียน การสอนเพิ่มเติมเกี่ยวกับอุตสาหกรรมในโรงเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ วิวัฒนาการ ของเครื่องมือ ความทันสมัยได้มีการพัฒนาขึ้นเรื่อย ๆ ทางด้านธุรกิจอุตสาหกรรม ชาวบ้านหรือ เจ้าของธุรกิจขนาดย่อมหันมาทำการประยุกต์ใช้ นำภูมิปัญญาชาวบ้านมาคิดค้น ผลิตภัณฑ์ออกมาใหม่

และอุตสาหกรรมมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อเศรษฐกิจของจังหวัดราชบุรี เป็นแหล่งสร้างรายได้หลักให้กับคนชนบท อาจทำให้ผู้ตอบแบบสอบถามต้องการให้มีการเรียนการสอนด้านอุตสาหกรรมของจังหวัดราชบุรีมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิตยา บุตรศรี (2542) ที่ว่าครูผู้สอนส่วนใหญ่มีการนำภูมิปัญญาชาวบ้านด้านศิลปะ วัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณี และด้านการประกอบอาชีพ มาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ครูผู้สอนดำเนินการโดยนำความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาชาวบ้าน จากประสบการณ์เดิมของตนมากำหนดรายละเอียดในเนื้อหาวิชา สำหรับการจัดกิจกรรมเสริม ครูผู้สอนดำเนินการโดยนำนักเรียนไปเข้ากิจกรรมที่เกี่ยวกับภูมิปัญญาชาวบ้านในท้องถิ่น

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาความคิดเห็นของครู ผู้บริหารในการบรรจุเนื้อหาเรื่องธุรกิจท้องถิ่นลงในหลักสูตรวิชางานธุรกิจของ โรงเรียนเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยมีสาระสำคัญสรุปได้ ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นต่อการบรรจุเนื้อหาธุรกิจท้องถิ่นลงในหลักสูตรวิชางานธุรกิจของโรงเรียนในเขตพื้นที่ อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการบรรจุเนื้อหาธุรกิจท้องถิ่นในหลักสูตรวิชางานธุรกิจของโรงเรียนในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี จำแนกตามภูมิฐานะ ตำแหน่งในปัจจุบัน ประสบการณ์ในการสอน และขนาดโรงเรียนที่สังกัด

ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อการบรรจุเนื้อหาเรื่องธุรกิจท้องถิ่นลงในหลักสูตรวิชางานธุรกิจ ของโรงเรียนในเขตพื้นที่ อ. เมือง จ. ราชบุรี ใน 3 ด้าน คือ

- 1) ด้านการเกษตร 2) ด้านการทำปศุสัตว์ 3) ด้านอุตสาหกรรม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ที่ต้องการทราบเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เกี่ยวกับภูมิฐานะที่เกิด ตำแหน่งในปัจจุบัน ประสบการณ์ในการสอน ขนาดโรงเรียน เป็นแบบสอบถามเลือกตอบ (Checklist)

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบรรจุเนื้อหาเรื่องธุรกิจท้องถิ่นใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการเกษตร ด้านปศุสัตว์ และด้านอุตสาหกรรม เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วน ประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีการของลิเคอร์ต (Likert's Scale)

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับการบรรจุเนื้อหาเรื่องธุรกิจท้องถิ่นลงในหลักสูตรวิชางานธุรกิจได้อย่างอิสระ

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นครูผู้สอนและผู้บริหาร โรงเรียนและศึกษานิเทศก์ จังหวัดราชบุรี จำนวน 127 คน ผู้วิจัยใช้ประชากรทั้งหมด จากนั้นผู้วิจัยนำข้อมูลจากแบบสอบถามที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานโดยใช้ค่า t-Test (One-Way ANOVA) โดยกำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้ผลการวิจัยซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า

1. ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

พบว่า ครูและผู้บริหารที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดราชบุรี จำนวน 81 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 63.8 ส่วนใหญ่เป็นครูผู้สอน จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 55.1 และมีประสบการณ์ในการสอนอยู่ระหว่าง 6 – 10 ปีมากที่สุด จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 33.1 รองลงมา มีประสบการณ์สอนอยู่ระหว่าง 3 – 5 ปี จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 32.3 และส่วนใหญ่สังกัดโรงเรียนที่มีขนาดกลาง จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 40.2 รองลงมา สังกัดโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 34.6

2. ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบรรจุเนื้อหาธุรกิจท้องถิ่นลงในหลักสูตรวิชางานธุรกิจของโรงเรียนในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรีในภาพรวมและเป็นรายด้าน

พบว่า ระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นว่าการนำหลักสูตรท้องถิ่นบรรจุในวิชาธุรกิจศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.01$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยด้านที่มีระดับคะแนนเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ด้านอุตสาหกรรม ($\bar{x} = 4.10$) รองลงมาได้แก่ ด้านปศุสัตว์ ($\bar{x} = 4.00$) และด้านเกษตรกรรม ($\bar{x} = 3.94$) ตามลำดับ

3. ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบรรจุเนื้อหาธุรกิจท้องถิ่นลงในหลักสูตรวิชางานธุรกิจของโรงเรียนในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรีเป็นรายข้อ

ด้านการเกษตร ได้แก่การปลูกข้าวและการปลูกพืชเศรษฐกิจต่าง ๆ เช่น อ้อย มันสำปะหลัง สับปะรด และข้าวโพดสำหรับเลี้ยงสัตว์ ตลอดจนการทำสวนผลไม้ต่าง ๆ เช่น มะพร้าว องุ่น และละมุด เป็นต้น

ด้านเกษตรกรรม พบว่า พบว่า ระดับความคิดเห็นต่อการบรรจุเนื้อหาธุรกิจท้องถิ่นลงในหลักสูตรวิชาธุรกิจศึกษาของโรงเรียน ในด้านเกษตรกรรม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.94$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ย ของระดับความคิดเห็นสูงสุด 3 อันดับแรกคือ ท่านคิดว่าชุมชนของท่านมีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการเป็นแหล่งข้อมูลสำหรับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในด้านการเกษตร ($\bar{x} = 4.28$) ท่านคิดว่าชุมชนของท่านมีแหล่งศึกษาหาความรู้ความสามารถในด้านการเกษตรจะให้ความร่วมมือในการพัฒนา หลักสูตรท้องถิ่นเป็นอย่างดี ($\bar{x} = 4.23$) และ โรงเรียนของท่านมีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในด้านการเกษตร ($\bar{x} = 4.19$) ตามลำดับ

ส่วนข้อที่ได้ค่าเฉลี่ยของระดับคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ท่านต้องการให้มีการสอนเพิ่มเติมเกี่ยวกับการเกษตรในโรงเรียน ($\bar{x} = 3.41$) ท่านคิดว่าหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในชุมชนของท่านจะให้ความร่วมมือในการสนับสนุนด้านงบประมาณสำหรับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นด้านการเกษตร ($\bar{x} = 3.57$) และ ท่านต้องการให้มีการสอนเพิ่มเติมเกี่ยวกับการเกษตรในโรงเรียน ($\bar{x} = 3.70$) ตามลำดับ

ด้านการทำปศุสัตว์ ได้แก่ การเลี้ยงสุกร ไก่ เป็ด โคเนื้อ และโคนม เป็นต้น

ด้านปศุสัตว์ พบว่า ระดับความคิดเห็นต่อการบรรจุเนื้อหาธุรกิจท้องถิ่นลงในหลักสูตรวิชาธุรกิจศึกษาของโรงเรียนในด้านปศุสัตว์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.00$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นสูงสุด 3 อันดับแรก คือ ท่านคิดว่าชุมชนของท่านสามารถเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในด้านการทำปศุสัตว์ ($\bar{x} = 4.34$) รองลงมาคือ โรงเรียนของท่านมีงบประมาณและเงินรายได้อื่นๆ ที่เอื้อต่อการสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในด้านการทำปศุสัตว์ ($\bar{x} = 4.29$) และ ท่านต้องการให้มีการสอนเพิ่มเติมเกี่ยวกับการทำปศุสัตว์ในโรงเรียน ($\bar{x} = 4.24$) ตามลำดับ

ส่วนข้อที่ได้ค่าเฉลี่ยของระดับคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ท่านคิดว่าสภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนเป็นไปตามความต้องการของชุมชนด้านการทำปศุสัตว์ ($\bar{x} = 3.48$) โรงเรียนของท่านมีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นด้านการทำปศุสัตว์ ($\bar{x} = 3.70$) และ ท่านคิดว่าบุคลากรในชุมชนที่มีความรู้ความสามารถในการทำปศุสัตว์จะให้ความร่วมมือในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเป็นอย่างดี ($\bar{x} = 3.91$)

ด้านอุตสาหกรรม ได้แก่ อุตสาหกรรมเครื่องเคลือบดินเผา การทอผ้า อุตสาหกรรมประกอบตัวถังรถยนต์ และรถบรรทุก เป็นต้น

ด้านอุตสาหกรรม พบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำหลักสูตรท้องถิ่นบรรจุในวิชาธุรกิจศึกษาในด้านอุตสาหกรรม ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{x} = 4.10$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่ได้คะแนนเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ท่านต้องการให้มีการเรียนการสอนเพิ่มเติมเกี่ยวกับอุตสาหกรรมในโรงเรียน ($\bar{x} = 4.34$) ท่านคิดว่าชุมชนของท่านมีแหล่งศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมนอกชั้นเรียนที่เอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรท้องถิ่นด้านอุตสาหกรรม ($\bar{x} = 4.25$) และ โรงเรียนของท่านมีความพร้อมในด้านสถานที่ อาคาร และอุปกรณ์การเรียนการสอนต่างๆ ที่เอื้อต่อการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นด้านอุตสาหกรรม ($\bar{x} = 4.20$) ตามลำดับ

ส่วนข้อที่ได้มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นต่ำสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ โรงเรียนของท่านมีงบประมาณและเงินรายได้ที่เอื้อต่อการสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นด้าน

อุตสาหกรรม ($\bar{x} = 3.97$) ท่านคิดว่าชุมชนของท่านสามารถเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นด้านอุตสาหกรรม ($\bar{x} = 3.98$) และท่านคิดว่าบุคลากรในชุมชนที่มีความรู้ความสามารถในด้านการพัฒนาอุตสาหกรรมจะให้ความร่วมมือในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเป็นอย่างดี ($\bar{x} = 4.02$) ตามลำดับ

4. ผลการทดสอบสมมติฐานเพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบรรจุหลักสูตรท้องถิ่นในวิชาธุรกิจศึกษา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 1 พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลตัวแปรภูมิลำเนาไม่มีความสัมพันธ์หรือมีผลกระทบต่อระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบรรจุหลักสูตรท้องถิ่นลงในวิชาธุรกิจศึกษาในภาพรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ($p = .05$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลตัวแปรภูมิลำเนา ไม่มีผลกระทบต่อระดับความคิดเห็นต่อการบรรจุหลักสูตรท้องถิ่นในวิชาธุรกิจศึกษาในทุก ๆ ด้านซึ่งได้แก่ ด้านเกษตรกรรม ด้านปศุสัตว์ และด้านอุตสาหกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ($p = .05$) เช่นเดียวกัน

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 2 พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลตัวแปรตำแหน่งในปัจจุบันไม่มีความสัมพันธ์ หรือไม่มีผลกระทบต่อระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบรรจุหลักสูตรท้องถิ่นลงในวิชาธุรกิจศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ($p = .05$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลตัวแปรตำแหน่งในปัจจุบัน ไม่มีผลกระทบต่อระดับความคิดเห็นต่อการบรรจุหลักสูตรท้องถิ่นในวิชาธุรกิจศึกษาในทุก ๆ ด้านที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ($p = .05$) เช่นเดียวกัน

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 3 พบว่า ครูผู้สอนและผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการสอนแตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการบรรจุหลักสูตรท้องถิ่นในวิชาธุรกิจศึกษาในภาพรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ($p = .05$) ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้วพบว่า ครูผู้สอนและผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการสอนแตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการบรรจุหลักสูตรท้องถิ่นในวิชาธุรกิจศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ($p = .05$) ในด้านการเกษตรเท่านั้น ส่วนด้านปศุสัตว์ และ ด้านอุตสาหกรรมพบว่าไม่มีความแตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 4 พบว่า ครูผู้สอนและผู้บริหารที่สังกัดขนาดโรงเรียนแตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการบรรจุหลักสูตรท้องถิ่นในวิชาธุรกิจศึกษาในภาพรวมไม่ต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ตัวแปรขนาดโรงเรียนที่สังกัด ไม่มีความสัมพันธ์หรือไม่มีผลกระทบต่อระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบรรจุหลักสูตรท้องถิ่นในวิชาธุรกิจศึกษาที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ($p = .05$)

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยเกี่ยวกับความคิดเห็นของครู ผู้บริหาร ในการบรรจุเนื้อหาเรื่องธุรกิจท้องถิ่นลงในหลักสูตรวิชางานธุรกิจ ของโรงเรียนในเขตพื้นที่ อ. เมือง จ. ราชบุรี ทำให้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางสำหรับการค้นคว้าหรือการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ผู้วิจัย ได้ศึกษา ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

จากผลการศึกษาความคิดเห็นของครู ผู้บริหาร ที่มีต่อการบรรจุเนื้อหาธุรกิจท้องถิ่นลงในหลักสูตรวิชางานธุรกิจ อ. เมือง จ. ราชบุรี ทำให้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะและแนวทางในการปรับปรุงคุณภาพ จากการนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้

1. ด้านเกษตรกรรม โรงเรียนและชุมชนในเขตพื้นที่ อ. เมือง จ. ราชบุรี มีบุคลากรในชุมชน และโรงเรียน ที่มีความรู้ความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในด้านการเกษตร หากโรงเรียนจะนำความรู้เรื่องธุรกิจท้องถิ่นด้านการเกษตร มาบรรจุลงในหลักสูตรนั้น ควรคำนึงถึงหรือพัฒนาเรื่อง กระตุ้นให้เกิดความต้องการให้มีการเรียนการสอนในโรงเรียนในด้านการเกษตรเพิ่มขึ้น ความร่วมมือในการสนับสนุนด้านงบประมาณของหน่วยงานภาครัฐและเอกชน และควรสนับสนุนให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นด้านการเกษตร

2. ด้านการทำปศุสัตว์ ชุมชนสามารถเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในด้านการทำปศุสัตว์ และโรงเรียนส่วนใหญ่มีงบประมาณและเงินรายได้อื่นๆ ที่เอื้อต่อการสนับสนุนหลักสูตรท้องถิ่นทางการทำปศุสัตว์ หากโรงเรียนจะนำความรู้เรื่องธุรกิจท้องถิ่นด้านการทำปศุสัตว์ มาบรรจุลงในหลักสูตรนั้น ควรคำนึงถึง หรือพัฒนาทางการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน และโรงเรียนควรจัดหาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นด้านการทำปศุสัตว์เพิ่มขึ้น

3. ด้านอุตสาหกรรม ผู้ตอบแบบสอบถามต้องการที่จะให้มีการเรียนการสอนเพิ่มเติมในด้านอุตสาหกรรมมากที่สุด และภายในชุมชนมีแหล่งศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมนอกชั้นเรียนที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นด้านอุตสาหกรรม หากโรงเรียนจะนำความรู้เรื่องธุรกิจท้องถิ่นด้านอุตสาหกรรม ควรคำนึงถึงด้านงบประมาณที่เอื้อต่อการพัฒนาหลักสูตรทางด้านอุตสาหกรรมของโรงเรียน และควรเพิ่มบทบาทให้กับชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการวิจัยความคิดเห็นของครู ผู้บริหาร ในการบรรจุเนื้อหาเรื่องธุรกิจท้องถิ่น ลงในหลักสูตรวิชางานธุรกิจ ของโรงเรียนในเขตพื้นที่ อ. เมือง จ. ราชบุรี นั้น พบว่า การวิจัยนี้ เป็นเพียงส่วนหนึ่งของการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเท่านั้น

ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะแนวทางการศึกษาวิจัยในครั้งต่อไป ดังนี้

1. ควรมีการศึกษาเรื่องการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการบรรจุหลักสูตรท้องถิ่นระหว่างโรงเรียนกับผู้ประกอบการ เหตุผลคือ เพื่อให้ทราบถึงความคิดเห็นเกี่ยวกับการบรรจุเนื้อหาเรื่องธุรกิจท้องถิ่นระหว่างโรงเรียนกับผู้ประกอบการ เนื่องจากหลักสูตรท้องถิ่นนั้น เป็นความร่วมมือระหว่างผู้ประกอบการ กับการเรียนการสอนของโรงเรียนโดยตรง โดยนำผลการวิจัยที่ได้มาพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นให้มีคุณภาพสอดคล้องกับเป้าหมายและนโยบายของหลักสูตร และรัฐบาลต่อไป ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งที่สำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพของหลักสูตรท้องถิ่น เพื่อทั้งผู้ให้ความรู้ หรือผู้ประกอบการ และผู้ที่จัดทำกรเรียนการสอน หรือ โรงเรียนมีความพึงพอใจต่อการร่วมมือกันในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นต่อไป

2. ควรมีการศึกษาเรื่องความคิดเห็นของครู ผู้บริหาร และผู้ประกอบการ ในการบรรจุเนื้อหาเรื่องธุรกิจท้องถิ่นลงในหลักสูตรวิชางานธุรกิจ ในเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่แตกต่างจากการใช้วิธีเชิงปริมาณ โดยผู้วิจัยสามารถนำผลการวิจัยที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุง การบรรจุหลักสูตรท้องถิ่น ให้ตรงกับความต้องการของทุกฝ่าย ซึ่งจะส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนเรื่องธุรกิจท้องถิ่นนั้นมีอุปสรรคและปัญหาน้อยที่สุด

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

กรมวิชาการ. 2536. คู่มือการพัฒนาหลักสูตรตามความต้องการของท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร:
โรงพิมพ์คุรุสภา.

_____. 2542. การพัฒนารายวิชาสังคมศึกษาให้สอดคล้องกับท้องถิ่นในหลักสูตรระดับ
มัธยมศึกษา ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา.

_____. 2544. คู่มือประเมินการใช้หลักสูตรด้วยตนเองของโรงเรียน. กรุงเทพมหานคร:
โรงพิมพ์การศาสนา.

_____. 2544. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. พิมพ์ครั้งที่ 3.
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา.

จินตนา สุขสมแดน. 2541. การศึกษาการปฏิบัติงานที่เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของ
ศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติเขตการศึกษา 5.
วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร,
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. 2539. การพัฒนาหลักสูตร : หลักการและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร:
โรงพิมพ์ออลีนเพรส.

ชรินทร์ มั่งคั่ง. 2539. สภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรวิชาท้องถิ่นของเรา(ส071) ในโรงเรียน
โครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการ
ประถมศึกษาแห่งชาติ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ธำรง บัวศรี. 2542. ทฤษฎีหลักสูตร : การออกแบบและพัฒนา. กรุงเทพมหานคร:
ชนธการพิมพ์.

- นิคม ชมภูหลง. 2545. การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นและการจัดทำหลักสูตร สถานศึกษา.
มหาสารคาม: อภิชาติการพิมพ์.
- นิตยา บุตรศรี. 2542. การนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียน
ต้นแบบการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี.
วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิเทศการศึกษและพัฒนาหลักสูตร,
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิภา เพชรสม. 2542. หลักสูตรและการสอนเพื่อพัฒนาศักยภาพบุคคล. เพชรบุรี: สถาบันราชภัฏ
เพชรบุรี.
- นิมิตร ต่อทิฆะ. 2544. ศึกษาปัญหาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของผู้บริหารโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพังงา. วิทยานิพนธ์การศึกษา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- นิรมล ศตวุฒิ. 2543. การพัฒนาหลักสูตร. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาหลักสูตรและการสอน
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- บุญชม ศรีสะอาด. 2543. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- พจนา เทียนธาดา. 2543. การศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ใน
ระดับประถมศึกษาของโรงเรียนที่ได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพ สำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาเอกชน ในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชานิเทศการศึกษและพัฒนา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พะนอม แก้วกำเนิด. 2534. หลักการของหลักสูตรประถมศึกษาและมัธยมศึกษา (ฉบับปรับปรุง
พ.ศ. 2533). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- พิสมัย ถิระแก้ว. 2538. หลักสูตรประถมศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร:
สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.

พูลศรี ไม้ทอง. 2543. การศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนที่ได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย สาขาวิชานิติศาสตร์ศึกษาและพัฒนา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

มณฑิชา ชนะสิทธิ์. 2539. การศึกษาสภาพและปัญหาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นโดยภูมิปัญญาชาวบ้านสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

รัตนะ บัวสนธ์. 2540. ประมวลสาระชุดวิชาการพัฒนาหลักสูตรและวิทยวิธีทางการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 2. นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

ราชบัณฑิตยสถาน. 2539. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร: อักษรเจริญทัศน์.

แรมสมร อยู่สถาพร. 2540. การสร้างและการใช้หลักสูตรประถมศึกษา. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศิรินทิพย์ ภู่อำดี. 2542. หลักสูตรประถมศึกษา. ลพบุรี: คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏเทพสตรี.

ศึกษานิเทศก์อำเภอพิมาย. 2541. คำสั่ง. ม.ป.ท.

สันติ โคจิจุล. 2539. สภาพการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตของครูประถมศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2534. คู่มืออบรมครู แนวการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) และกิจกรรม การเรียนการสอนประถมศึกษาปีที่ 1 - 2. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา.

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2537. การสร้างและพัฒนาหลักสูตรกลุ่ม
 สริมสร้างประสบการณ์ชีวิตที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร:
 โรงพิมพ์คุรุสภา.

_____. 2541. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540. กรุงเทพมหานคร:
 โรงพิมพ์คุรุสภา.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (ม.ป.ป.). แนวทางการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น.
 ม.ป.ท.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2544. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและ
 สังคมแห่งชาติ ฉบับที่เก้า พ.ศ. 2545 – 2549. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา.

สำลี รักสุทธี. 2544. เทคนิควิธีการเขียนหลักสูตร. กรุงเทพมหานคร: พัฒนาศึกษา.

สิทธิศักดิ์ จุลศิริพงษ์. 2535. หลักสูตรและการจัดการมัธยมศึกษา. นครราชสีมา: วิทยาลัยครู
 นครราชสีมา.

สุพิศม์ สมศรี. 2541. การศึกษาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในโรงเรียนประถมศึกษาสำนักงานการ
 ประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร
 การศึกษา, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

สุวิทย์ เสวตวงศ์. 2542. การศึกษาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในโรงเรียนประถมศึกษา :
 กรณีศึกษาสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี.
 วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา,
 มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

เสริมศักดิ์ ช่วยอุปการ. 2540. การดำเนินงานพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนในโครงการ
 ปฏิรูปการศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ. วิทยานิพนธ์
 การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

อมรา เล็กเริงสินธุ์. 2540. **หลักสูตรและการจัดการมัธยมศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.

อำภา บุญช่วย. 2537. **การบริหารงานวิชาการในโรงเรียน**. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.

อุทัย บุญประเสริฐ. 2538. **การวางแผนการจัดการระบบการวางแผนในโรงเรียน**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เฮสติเฟรส.

อุบล ชมประสพ. 2541. **การศึกษาปัญหาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยทักษิณ.

อุไรวรรณ บุญอุรพิภิญโญ. 2544. **การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่นของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดลพบุรี**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

Ahn, K.S. 2000. **Wisdom and The Art of Leadership**. Online. Available: LIBUMI.com/Dissertations, 8 ธันวาคม 2552.

Atojonen, P.M. 2004. "The local curriculum as object and instrument in administration and pedagogical development of local curricula". **Dissertation Abstract International** 55Z (Feb2004)329-C.

Beauchamp, G.A. 1981. **Curriculum Theory**. 4th ed. Itasca, ILL: F.E. Peacock.

Butler, J.E. 1996. "A Process for effective graphic design curriculum development". **Dissertation Abstracts International** 11: 4254-A.

Feldman, A.H. 2002. "Local History and Secondary School: An Historiography Perspective". **Dissertation Abstracts International** 11 (May 2002): 47A.

Lee, Y. 1995. "Toward a new concept of local curriculum (south korea)". **Dissertation International** 56 (November 1995): 1646-A.

Taba, H. 1962. **Curriculum Development : Theory and practice**. New York: Harcourt Brace and World.

Tanner, D S and L.N. Tannev. 1980. **Curriculum Development Theory into Practice**. 2th ed. New York: MacMillan.

Taylor, B. 1996. "A Comparison between selected aspects of the national curriculum in england and wales and the common curriculum in ontario, with particular reference to the science programs in both systems". **Dissertation Abstracts International** 06: 2123-A.

Wang, V.O. 1995. "Curriculum development and cognitive style : cultural competency in genetic cunseling". **Dissertation Abstracts International** 06: 2118-A.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ และหนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ดร.วรัทยา ธรรมกิตติภพ
ศศ.ด. ภาควิชาอาชีวศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
2. อาจารย์กิตติมา ชื่นปิ่นเกลียว
ครูวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ (สอนประจำวิชางานธุรกิจ)
โรงเรียนราชโบริกานุเคราะห์ จ.ราชบุรี
3. คุณคะนึ่งนิจ อ่อนกุล
ศึกษานิเทศก์ จังหวัดราชบุรี

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ ภาควิชาอาชีวศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ โทร. 0-2579-7143 ภายใน 1825

ที่ ศธ 0513.10907/200

วันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2553

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ดร.วรัทยา ธรรมกิตติภพ

ด้วย นางสาวปริญญาดา สะธรรมกิจ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาธุรกิจศึกษา ภาคพิเศษ ภาควิชาอาชีวศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาความคิดเห็นของครู ผู้บริหารในการบรรจุเนื้อหาเรื่องธุรกิจท้องถิ่นลงในหลักสูตรวิชางานธุรกิจ ของโรงเรียนในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี” ภายใต้การควบคุมของคณะกรรมการที่ปรึกษาในการทำวิทยานิพนธ์ ดังนี้

ดร.นงลักษณ์ มโนวัลย์เลา

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ในการทำวิจัยดังกล่าว นิสิตจำเป็นต้องให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบด้านเนื้อหา เพื่อให้มีความสอดคล้องความถูกต้องและสมบูรณ์ ตามขั้นตอนกระบวนการวิจัยประกอบการทำวิทยานิพนธ์ต่อไป ภาควิชาฯพิจารณาเห็นว่า ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญโดยตรงเป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์เรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบแบบสอบถาม เพื่อให้คำแนะนำข้อเสนอแนะ นิสิตและแก้ไขปรับปรุงให้มีความถูกต้อง สมบูรณ์ เพื่อการใช้เก็บข้อมูลจริงต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดพิจารณา และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรัชย์ จิวเจริญสกุล)

หัวหน้าภาควิชาอาชีวศึกษา

ที่ ศษ 0513.109/200

ภาควิชาอาชีวศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
50 พหลโยธิน จตุจักร กรุงเทพฯ 10900

10 กุมภาพันธ์ 2553

เรื่อง ขอรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย
เรียน อาจารย์กิตติมา ชื่นปิ่นเกลียว

ด้วย นางสาวปริญญาตา สະธรรมกิจ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาธุรกิจศึกษา ภาคพิเศษ
ภาควิชาอาชีวศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้รับอนุมัติ
ให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาความคิดเห็นของครู ผู้บริหารในการบรรจุเนื้อหาเรื่องธุรกิจ
ท้องถิ่นลงในหลักสูตรวิชางานธุรกิจ ของโรงเรียนในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี” ภายใต้
การควบคุมของคณะกรรมการที่ปรึกษาในการทำวิทยานิพนธ์ ดังนี้

ดร.นงลักษณ์ มโนวัลย์เลา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ในการทำวิจัยดังกล่าว นิสิตจำเป็นต้องให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบด้านเนื้อหา เพื่อให้มีความ
สอดคล้องความถูกต้องและสมบูรณ์ ตามขั้นตอนกระบวนการวิจัยประกอบการทำวิทยานิพนธ์
ต่อไป ภาควิชาฯพิจารณาเห็นว่า ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญโดยตรงเป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์
เรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบแบบสอบถาม เพื่อให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะ นิสิต
และแก้ไขปรับปรุงให้มีความถูกต้อง สมบูรณ์ เพื่อการใช้เก็บข้อมูลจริงต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรชัย จิวเจริญสกุล)

หัวหน้าภาควิชาอาชีวศึกษา

ภาควิชาอาชีวศึกษา

โทร.02-579-7143 ต่อ 261,262

โทรสาร 02-579-0203

ที่ ศธ 0513.109/200

ภาควิชาอาชีวศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
50 พหลโยธิน จตุจักร กรุงเทพฯ 10900

10 กุมภาพันธ์ 2553

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย
เรียน คุณคะเนิงนิจ อ่อนกุล

ด้วย นางสาวปริญญาตา สະธรรมกิจ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาธุรกิจศึกษา ภาคพิเศษ ภาควิชาอาชีวศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้รับอนุมัติ ให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาความคิดเห็นของครู ผู้บริหารในการบรรจุเนื้อหาเรื่องธุรกิจ ท้องถิ่นลงในหลักสูตรวิชางานธุรกิจ ของโรงเรียนในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี” ภายใต้ การควบคุมของคณะกรรมการที่ปรึกษาในการทำวิทยานิพนธ์ ดังนี้

ดร.นงลักษณ์ มโนวัลย์เลา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ในการทำวิจัยดังกล่าว นิสิตจำเป็นต้องให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบด้านเนื้อหา เพื่อให้มีความ สอดคล้องความถูกต้องและสมบูรณ์ ตามขั้นตอนกระบวนการวิจัยประกอบการทำวิทยานิพนธ์ ต่อไป ภาควิชาฯพิจารณาเห็นว่า ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญโดยตรงเป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ เรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบแบบสอบถาม เพื่อให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะ นิสิต และแก้ไขปรับปรุงให้มีความถูกต้อง สมบูรณ์ เพื่อการใช้เก็บข้อมูลจริงต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรชัย จิวเจริญสกุล)

หัวหน้าภาควิชาอาชีวศึกษา

ภาควิชาอาชีวศึกษา

โทร.02-579-7143 ต่อ 261,262

โทรสาร 02-579-0203

แบบสอบถาม

เรื่อง การศึกษาความคิดเห็นของครู ผู้บริหาร ในการบรรจุเนื้อหาเรื่องธุรกิจท้องถิ่น
ลงในหลักสูตรวิชางานธุรกิจ ของโรงเรียนในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี

ส่วนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล

กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ หน้าตัวเลือกที่เป็นคำตอบของท่านเพียงตัวเลือกเดียว (กรุณาตอบทุกข้อ)

1. ภูมิลำเนา

จังหวัดราชบุรี

ไม่อยู่ในจังหวัดราชบุรี

2. ตำแหน่งในปัจจุบัน

ผู้อำนวยการ

หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้

รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ

ครูผู้สอน

ศึกษานิเทศก์

3. ประสบการณ์ในการสอน

น้อยกว่า 3 ปี

3 – 5 ปี

6 – 10 ปี

11 – 15 ปี

16 ปีขึ้นไป

4. ขนาดโรงเรียนที่สังกัด

ขนาดเล็ก (นักเรียนไม่เกิน500คน)

ขนาดกลาง (นักเรียนไม่เกิน1,500คน)

ขนาดใหญ่ (นักเรียนตั้งแต่ 1,500คนขึ้นไป)

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำหลักสูตรท้องถิ่นบรรจุในวิชาธุรกิจศึกษา

กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ในข้อคิดเห็นที่ตรงกับท่านที่สุดเพียงตัวเลือกเดียว (กรุณาตอบทุกข้อ)

- 5 หมายถึง เห็นด้วยกับข้อความดังกล่าวมากที่สุด
- 4 หมายถึง เห็นด้วยกับข้อความดังกล่าวมาก
- 3 หมายถึง เห็นด้วยกับข้อความดังกล่าวปานกลาง
- 2 หมายถึง เห็นด้วยกับข้อความดังกล่าวน้อย
- 1 หมายถึง เห็นด้วยกับข้อความดังกล่าวน้อยที่สุด / หรือไม่เห็นด้วย

ด้านการเกษตร ได้แก่การปลูกข้าวและการปลูกพืชเศรษฐกิจต่าง ๆ เช่น อ้อย มันสำปะหลัง สับปะรด และข้าวโพดสำหรับเลี้ยงสัตว์ ตลอดจนการทำสวนผลไม้ต่าง ๆ เช่น มะพร้าว ทุเรียน และ ละครูด เป็นต้น

การนำหลักสูตรท้องถิ่นบรรจุในวิชาธุรกิจศึกษา	ระดับความเห็น				
	5	4	3	2	1
1. ด้านการเกษตร					
1.1 ท่านคิดว่าในปัจจุบันของการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนด้านการเกษตรเป็นไปตามความต้องการของชุมชน					
1.2 ท่านต้องการให้มีการสอนเพิ่มเติมเกี่ยวกับการเกษตรในโรงเรียน					
1.3 ท่านคิดว่าชุมชนของท่านมีปราชญ์ชาวบ้านหรือบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการเป็นแหล่งข้อมูลสำหรับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในด้านการเกษตร					
1.4 โรงเรียนของท่านมีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในด้านการเกษตร					
1.5 ท่านคิดว่าบุคลากรในชุมชนที่มีความรู้ความสามารถในด้านการเกษตร จะให้ความร่วมมือในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเป็นอย่างดี					
1.6 ท่านคิดว่าชุมชนของท่านมีแหล่งศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมนอกชั้นเรียนที่เอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรท้องถิ่นด้านการเกษตร					
1.7 ท่านคิดว่าชุมชนของท่านสามารถเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นด้านการเกษตร					
1.8 โรงเรียนของท่านมีความพร้อมในด้านสถานที่ อาคาร และอุปกรณ์การเรียนต่างๆ ที่เอื้อต่อการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นด้านการเกษตร					

การนำหลักสูตรท้องถิ่นบรรจุในวิชาธุรกิจศึกษา	ระดับความเห็น				
	5	4	3	2	1
1.9 โรงเรียนของท่านมีงบประมาณและเงินรายได้อื่นๆ ที่เอื้อต่อการสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นด้านการเกษตร					
1.10 ท่านคิดว่าหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในชุมชนของท่านจะให้ความร่วมมือในการสนับสนุนด้านงบประมาณสำหรับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นด้านการเกษตร					

ด้านการทำปศุสัตว์ ได้แก่ การเลี้ยงสุกร ไก่ เป็ด โคนเนื้อ และโคนม เป็นต้น

การนำหลักสูตรท้องถิ่นบรรจุในวิชาธุรกิจศึกษา	ระดับความเห็น				
	5	4	3	2	1
2. ด้านการทำปศุสัตว์					
2.1 ท่านคิดว่าสภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนเป็นไปตามความต้องการของชุมชนด้านการทำปศุสัตว์					
2.2 ท่านต้องการให้มีการสอนเพิ่มเติมเกี่ยวกับการทำปศุสัตว์ในโรงเรียน					
2.3 ท่านคิดว่าชุมชนของท่านมีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการเป็นแหล่งข้อมูลสำหรับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในด้านการทำปศุสัตว์					
2.4 โรงเรียนของท่านมีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในด้านการทำปศุสัตว์					
2.5 ท่านคิดว่าบุคลากรในชุมชนที่มีความรู้ความสามารถในด้านการการทำปศุสัตว์จะให้ความร่วมมือในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเป็นอย่างดี					
2.6 ท่านคิดว่าชุมชนของท่านมีแหล่งศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมนอกชั้นเรียนที่เอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรท้องถิ่นด้านการทำปศุสัตว์					
2.7 ท่านคิดว่าชุมชนของท่านสามารถเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นด้านการทำปศุสัตว์					
2.8 โรงเรียนของท่านมีความพร้อมในด้านสถานที่ อาคาร และอุปกรณ์การเรียนต่างๆ ที่เอื้อต่อการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นด้านการทำปศุสัตว์					
2.9 โรงเรียนของท่านมีงบประมาณและเงินรายได้อื่น ๆ ที่เอื้อต่อการสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นด้านการทำปศุสัตว์					
2.10 ท่านคิดว่าหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในชุมชนของท่านจะให้ความร่วมมือในการสนับสนุนด้านงบประมาณสำหรับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นด้านการทำปศุสัตว์					

ด้านอุตสาหกรรม ได้แก่ อุตสาหกรรมเครื่องเคลือบดินเผา การทอผ้า อุตสาหกรรมประกอบ
ตัวถังรถยนต์ และรถบรรทุก เป็นต้น

การนำหลักสูตรท้องถิ่นบรรจุในวิชาธุรกิจศึกษา	ระดับความเห็น				
	5	4	3	2	1
3. ด้านอุตสาหกรรม					
3.1 ท่านคิดว่าสภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนเป็นไปตามความต้องการของชุมชนด้านอุตสาหกรรม					
3.2 ท่านต้องการให้มีการสอนเพิ่มเติมเกี่ยวกับอุตสาหกรรมในโรงเรียน					
3.3 ท่านคิดว่าชุมชนของท่านมีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการเป็นแหล่งข้อมูลสำหรับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในด้านอุตสาหกรรม					
3.4 โรงเรียนของท่านมีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในด้านอุตสาหกรรม					
3.5 ท่านคิดว่าบุคลากรในชุมชนที่มีความรู้ความสามารถในด้านการอุตสาหกรรมจะให้ความร่วมมือในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเป็นอย่างดี					
3.6 ท่านคิดว่าชุมชนของท่านมีแหล่งศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมนอกชั้นเรียนที่เอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรท้องถิ่นด้านอุตสาหกรรม					
3.7 ท่านคิดว่าชุมชนของท่านสามารถเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นด้านอุตสาหกรรม					
3.8 โรงเรียนของท่านมีความพร้อมในด้านสถานที่ อาคาร และอุปกรณ์การเรียนต่างๆ ที่เอื้อต่อการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นด้านอุตสาหกรรม					
3.9 โรงเรียนของท่านมีงบประมาณและเงินรายได้อื่นๆ ที่เอื้อต่อการสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นด้านอุตสาหกรรม					
3.10 ท่านคิดว่าหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในชุมชนของท่านจะให้ความร่วมมือในการสนับสนุนด้านงบประมาณสำหรับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นด้านอุตสาหกรรม					

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรเรื่องธุรกิจท้องถิ่นของ จ.ราชบุรีในวิชางานธุรกิจ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ประวัติการศึกษาและการทำงาน

ชื่อ – สกุล

นางสาวปริญญาดา สະธรรมกิจ

วัน เดือน ปี ที่เกิด

วันที่ 14 เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2528

สถานที่เกิด

จังหวัดราชบุรี

ประวัติการศึกษา

ศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาธุรกิจศึกษา

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

